

Det kongelige hoff

Innhold

- 6 Hoffsjefen har ordet
- 8 Alt for Norge
- 10 Det kongelige hoff
- 26 Kongehusets kulturvirksomhet
- 30 Kronprinsparets virksomhet
- 34 Kongelig dagbok 2022
- 50 Stor feiring av Prinsessen
- 54 Høytidelig audiens
- 56 Sikkerhetsprosjektet
- 58 En mer miljøvennlig bilpark
- 60 Lærling ved Det kongelige hoff
- 62 Prisbelønt belysning på Slottsplassen
- 64 Virksomhetsstyring
- 72 Kongelige ordener og medaljer
- 80 Kongelige fond og stiftelser
- 84 Årsregnskap

Kongehusets kulturvirksomhet

26

Kongelig dagbok 2022

34

Stor feiring av Prinsessen

50

Sikkerhetsprosjektet

56

Årsregnskap

84

Hoffsjefen har ordet

Gjennom 2022 kunne Kongehuset – som landet for øvrig – gjenoppta normal aktivitet etter to år med store begrensninger som følge av pandemien. Kongeparet og Kronprinsparet kunne igjen reise rundt og besøke mennesker og miljøer over hele landet, samt ivareta og fremme norske interesser i utlandet.

Samtidig ble året 2022 også for Kongefamilien preget av de krisene og den geopolitiske situasjonen verden og Europa står i, og som Norge er påvirket av. Kongehusets medlemmer står sammen med befolkningen i gleder og høytider, men også i kriser og sorger. Gjennom året har de deltatt på en rekke arrangementer og møtt mennesker som er direkte berørt av krigen i Ukraina. Også da terroren rammet Pride-markeringen i Oslo i juni, deltok Kongehuset i sørge- og minnemarkeringer.

For Kongefamilien – og dermed også for Det kongelige hoff – har markeringene av Hennes Kongelige Høyhet Prinsesse Ingrid Alexandras myndighetsdag vært den viktigste begivenheten dette året. Når en tronarving blir myndig, er det en historisk og viktig begivenhet i monarkiet vårt – for én dag vil Prinsessen fylle rollen som Norges statsoverhode. Markeringen ble todelt, som følge av at pandemirestriksjonene fortsatt var gjeldende i januar da Prinsessen hadde sin fødselsdag. I forbindelse med selve myndighetsdagen besøkte Prinsessen de tre statsmaktene, samt deltok som observatør med sin farfar og sin far – Hans Majestet Kongen og Hans Kongelige Høyhet Kronprinsen – i statsråd på Slottet.

Under den store feiringen i juni, med arrangementer på Deichman Bjørvika og på Slottet, trakk Prinsessen fram hvor stor pris hun setter på det norske samfunnet og de verdiene vi bygger på: «Noe av det fineste med Norge er demokratiet vårt. Det at vi kan tro på det vi vil. Det at vi kan si det vi vil. Og det at vi kan være glad i de vi vil.»

Det å gjenoppta normal aktivitet innebærer for Kongehuset en lang rekke ulike aktiviteter. Men først og fremst handler det om muligheten til igjen å møte mennesker over hele landet, der de bor og lever sine liv. Både Kongeparet og Kronprinsparet kunne igjen legge ut på sine tradisjonsrike fylkesturer – til henholdsvis Møre og Romsdal og Svalbard. De deltok også på flere hundre enkelt-

aktiviteter, møter og audienser, og var vertskap for store og små arrangementer på Slottet og Skaugum.

De internasjonale reisene på vegne av Norge ble også gjenopptatt. Kronprinsparets bilaterale besøk til Sverige i mai, med en rekordstor næringslivsdelegasjon, var et av flere høydepunkter. Hennes Majestet Dronning Sonja åpnet den nordiske paviljongen under kunstbiennalen i Venezia, der samisk kunst var tema, og hun markerte de sterke båndene til de norskættede miljøene i USA gjennom sitt besøk til Minnesota. Kronprinsen var i tillegg på reise til Island og Kenya for Norge.

Det at Kongefamilien hilser barnetoget fra Slottsbalkongen på 17. mai, er nok for mange selve symbolet på forbindelsen mellom Kongehuset og folket. I 2022 kunne Kongefamilien gjenoppta denne dypt forankrede tradisjonen – som med få unntak har blitt holdt i hevd siden 1906. Barnetoget var rekordlangt.

Det kongelige hoffs om lag 150 ansatte legger til rette for alle disse arrangementene og aktivitetene som Kongefamilien gjennomfører i løpet av året. Med mer enn 30 yrkesgrupper representert, er bredden i Hoffets virke stort. Vi forvalter blant annet parker, gjenstander og eiendommer til glede for hele nasjonen. I dette arbeidet legges det betydelig vekt på faglig dyktighet og profesjonsutøvelse. Vi er stolte av å ha hatt tre lærlinger hos oss dette året, og av at vi bidrar til fagbrev til yrkesgrupper der det er aktuelt.

Siden 2016 har en av Hoffets store oppgaver vært gjennomføring av et omfattende sikkerhetsprosjekt ved de kongelige eiendommene. Prosjektet handler i hovedsak om objektsikring av eiendommer og parker, og de menneskene som ferdes der. Sikkerhetsprosjektet har i 2022 slutført store deler av disse arbeidene og vil endelig ferdigstilles våren 2023. Arbeidene har blitt en del forsinket ut ifra de opprinnelige planene og fikk i 2022 oppjustert kostnadsrammen i tråd med nye prognoser. Prosjektet ble i nysalderingen finansiert opp til ny kostnadsramme på 800 millioner kroner, og alle de gjenstående arbeidene vil bli gjennomført med midlene som ble tilført fra statsbudsjettet, og omdisponering av Det kongelige hoffs driftsreserve i 2022.

En av hovedårsakene til forsinkelsen og den økte kostnadsrammen har vært behovet for å ivareta biomangfoldet og historiske kulturminneverdier i parkene og på eiendommene, samtidig som det har vært viktig å bevare åpenheten og tilgangen i Slottsparken.

Det å kunne invitere publikum og besøkende inn er veldig viktig for Kongehuset. Gleden over igjen å kunne åpne Slottet etter to stengte sesonger var stor både hos publikum og Det kongelige hoff. I løpet av åtte hektiske sommeruker kom det mer enn 43 000 besøkende til Slottet. I tillegg ønsket mer enn 20 000 personer å oppleve de to utstillingene i Dronning Sonja KunstStall: «Kongens biler» og «Åpne dører». Kongehuset fortsetter å legge vekt på kulturformidling og tilgjengeliggjøring av kulturarven, både gjennom utstillinger, Åpent Slott, arrangementer og omvisninger i parker og ved kongelige eiendommer.

I Norge omfatter Kongehusets medlemmer Kongen og Dronningen, Kronprinsen og Kronprinsessen, og Prinsesse Ingrid Alexandra. I tillegg utfører Prinsesse Astrid, fru Ferner enkelte offisielle oppdrag. I november 2022 besluttet Prinsesse Märtha Louise, i samråd med Kongen og den nærmeste familien, at hun på det nåværende tidspunkt ikke lenger skal utføre offisielle oppgaver for Kongehuset. Med dette ønsker hun å bidra til at skillet mellom hennes egen virksomhet og hennes plass i Kongefamilien blir tydeligere.

Selv om normal kjernevirksomhet ble gjenopptatt i løpet av våren, var ikke året vi har lagt bak oss et normalt år. Krigen og krisene i Europa påvirket Norge og driften ved Det kongelige hoff. De høye prisene – særlig strømprisene – endret kostnadsbildet også for Hoffet. Gjennom gode og virkningsfulle tiltak som har redusert strømforbruket ved Slottet med om lag 10 prosent gjennom vinteren, samt omprioriteringer og sparetiltak på andre områder, er det funnet inndekning for merkostnadene i 2022. Kostnadsøkningene og endrede behov over tid, som ikke dekkes inn av økt bevilgning, gjør at Det kongelige hoff vil fortsette arbeidet med effektiviseringstiltak i hele virksomheten framover.

Jeg vil avslutningsvis spesielt få takke alle våre fleksible og faglig dyktige medarbeidere, som har gjort en fantastisk jobb for at Kongefamilien skal utrette sitt virke, under valgspåret «Alt for Norge». Takk også til alle som har tatt imot og lagt til rette for kongelige besøk rundt i landet og bidratt til å skape minnerike møter mellom kongehus og folk. En varm takk til alle våre samarbeidspartnere, spesielt statsforvalterne, Utenriksdepartementet og ambasadene, samt organisasjoner og myndigheter for øvrig. Tusen takk!

Alt

for

Norge

Gjennom hele det moderne norske monarkiet siden 1905 har Kongens valgspråk vært «Alt for Norge». Det er kompromissløst, det er forpliktende og det gir en klar retning. Det har stått sin prøve både i krig og i fred.

Verden, Norge og monarkiet har endret seg mye siden 1905, men valgspråket har stått fast. Monarkiets, landets og det norske folks historie følges ad. Historien om det norske monarkiet er norgeshistorie. Det er historien om hvem vi var og hvem vi har blitt.

Langs disse lange linjene utøver Kongefamilien sin gjerning, og i lys av disse lange linjene arbeider Det kongelige hoffs omkring 150 medarbeidere med å bistå Kongefamilien i å utføre sin livsgjerning. Hoffet er Kongens og Kongefamiliens støtteapparat i deres offisielle virke og private gjøremål.

Det kongelige hoff ledes av hoffsjefen. Hoffets ansatte er fordelt på fire avdelinger og to staber. I tillegg er noen funksjoner direkte underlagt hoffsjefen. Medarbeiderne representerer over 30 yrkesgrupper. Sammen yter vi vårt beste for å legge til rette for at Kongefamilien skal kunne utøve sin gjerning i tråd med valgspråket «Alt for Norge».

Som fundament har Hoffet følgende verdier som ligger til grunn for vårt arbeid:

- Mot: Våg å gjøre det rette, selv om det har en pris
- Raushet: Ha toleranse og respekt for ulike meninger, vis omsorg
- Løfte sammen: Vi spiller hverandre gode og samarbeider for å nå mål

Disse verdiene gir et godt fundament for arbeidet med å understøtte en kongefamilie som lever hver dag med disse kjerneoppgavene:

- å utføre konstitusjonelle oppgaver
- å skape møter med mennesker som gjenspeiler landets mangfold
- å styrke andres verdighet gjennom handlinger
- å være bærer av grunnleggende verdier som står seg over tid
- å forvalte og formidle vår nasjonale kulturarv
- å være en verdifull bidragsyter på den globale arena

Å arbeide langs lange historiske linjer handler også om å forvalte historiske bygg og gjenstander. I tett samarbeid med Statsbygg forvalter Hoffet nasjonalskatter, en viktig del av kulturarven vår. De skal vedlikeholdes, bevares og stå gjennom generasjoner – som fortellinger om vår historie. Her har sentrale scener i nasjonens liv utspilt seg. Her leveres og befestes noen av de viktigste øyeblikkene i vårt kollektive minne.

Vi som jobber ved Det kongelige hoff har som fremste oppgave å bistå Kongehusets medlemmer i deres gjerning og arbeider derfor også under Kongens valgspråk: «Alt for Norge.»

DET NORSKE MONARKIET

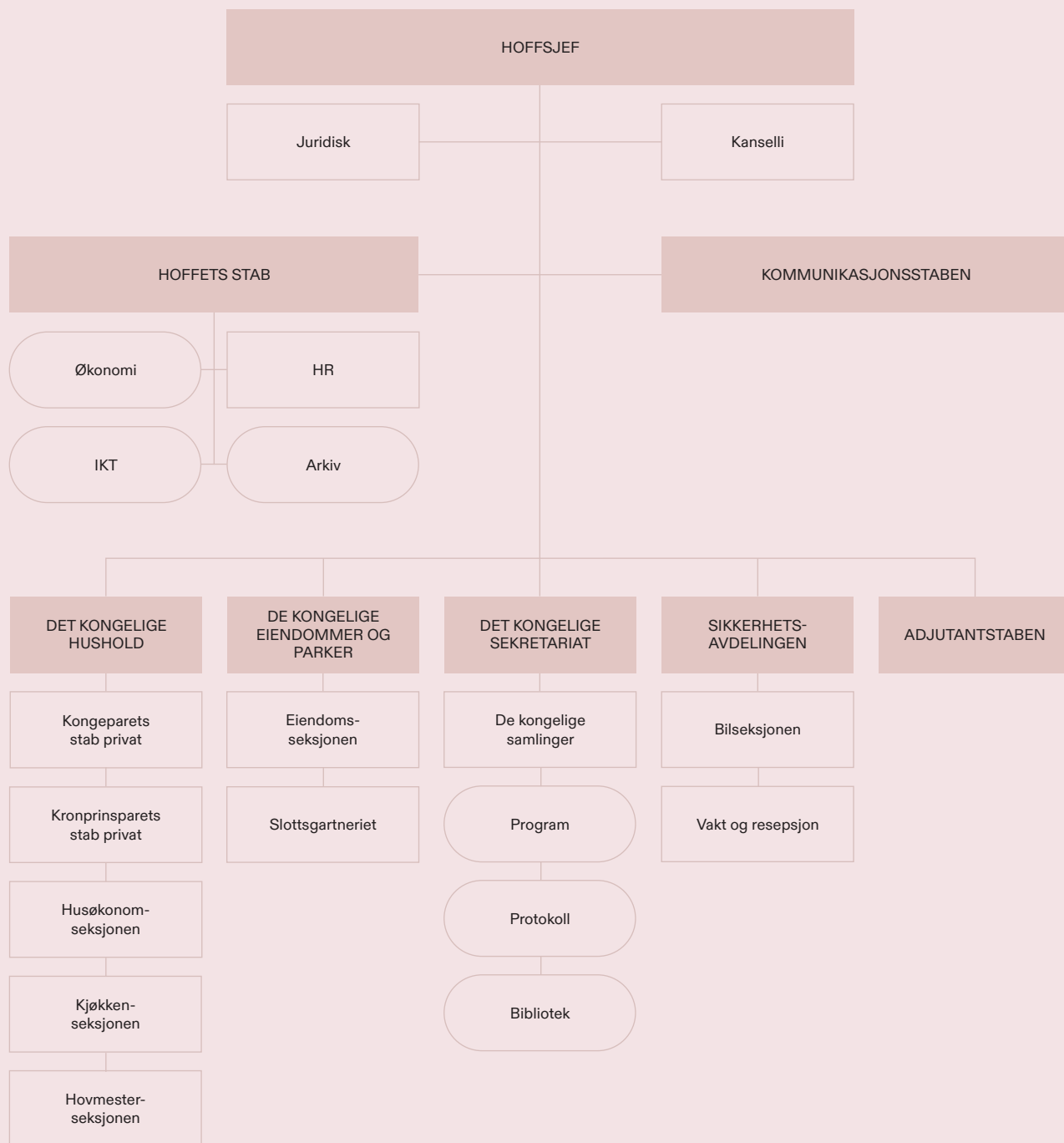
Norges statsform er konstitusjonelt monarki, og Kongen er landets statsoverhode. Monarkiet er forankret i vårt demokrati. Det opprettholdes så lenge folket vil, gjennom Stortingets tilslutning til Grunnloven på dette punktet. Stortinget setter økonomiske rammer for Kongehuset gjennom statsbudsjettet.

Det kongelige hoff

Det kongelige hoff er organisasjonen som bistår Kongefamilien i deres virke. Hoffet sørger også for drift og forvaltning av Slottet, andre kongelige eiendommer, eiendeler og fond. Hoffets ansatte spenner svært vidt i yrkesgrupper og gjøremål, og vi bistår De kongelige både offisielt og privat.

Hoffets avdelinger, staber og seksjoner

Det kongelige sekretariat

Det kongelige sekretariat består av sekretariatet og de kongelige samlinger, som sammen har ansvar for å ivareta Kongehusets kjerneoppgaver og offisielle virksomhet. Sekretariatets medarbeidere støtter opp om Kongefamiliens offisielle program og aktiviteter. De kongelige samlinger har ansvar for formidling og forvaltning av vår felles kulturarv.

Sekretariatet bistår i all planlegging og gjennomføring av offisielle besøk, reiser og arrangementer – både på de kongelige eiendommene, rundt om i Norge og i utlandet. De siste årene har også besøk og arrangementer vært gjennomført digitalt.

Arbeidet består av både research, rådgiving, taleskriving, behandling av henvendelser og hilsener til De kongelige – samt utarbeiding av invitasjoner, gjestelister og bordplaner. Sekretariatet forvalter, ved Hoffets biblioteksmedarbeidere, en boksamling på om lag 30 000 bind.

Sekretariatet har inntil nylig ivaretatt det offisielle virket til Prinsesse Märtha Louise. Men i november 2022 bestemte Prinsessen, i samråd med Kongen og den nærmeste familien, at hun på det nåværende tidspunkt ikke skal utføre offisielle oppgaver for Kongehuset. Med dette ønsker hun å bidra til at skillet mellom hennes næringsvirksomhet og hennes plass i Kongefamilien blir tydeligere.

Prinsesse Astrid, fru Ferner fortsetter sitt offisielle virke som før, og følges opp av sekretariatet.

KJERNEVIRKSOMHET

Etter to år med begrensninger var det en stor glede for Kongefamilien endelig å kunne gjenoppta en mer normal

aktivitet våren 2022. Kongefamiliens kjernevirksomhet er å utføre et bredt og godt offisielt program som både ivaretar Norge og norske interesser internasjonalt. I tett samarbeid med statsforvaltere, ordførere, nasjonale organisasjoner og lokale arrangører, la sekretariatet til rette for kongelig program rundt om i landet.

I mai reiste Hennes Majestet Dronningen til Bergen og deltok på de 70. Festspillene, mens både Kongeparet og Kronprinsparet var med da det nye Nasjonalmuseet ble åpnet i juni.

I slutten av august kunne Kongeparet gjenoppta tradisjonen med sin årlige fylkestur, og i 2022 var det kommunene Fjord, Sykkylven, Vanylven, Sande og Hareid i Møre og Romsdal som fikk besøk. I oktober avla Hans Majestet Kongen kommunebesøk til Flesberg, der han fikk møte noen av de mange ildsjelene som bidrar i det frivillige arbeidet i kommunen.

Årets viktigste begivenhet for Kongefamilien var markeringen av Hennes Kongelige Høyhet Prinsesse Ingrid Alexandras myndighetsdag. I januar besøkte Prinsessen de tre statsmaktene, mottok gratulasjonsdeputasjoner og var til stede som observatør ved sitt første statsråd. I juni ble det storslått feiring på Slottet med gjester fra inn- og utland.

I forbindelse med Kongefamiliens internasjonale arbeid har sekretariatet et utstrakt samarbeid med Utenriksdepartementet. I oktober reiste Dronningen på offisielt besøk til Minnesota, for å markere de sterke båndene til de norskættede miljøene i USA. Hans Kongelige Høyhet Kronprinsen reiste til Island for å delta på konferansen *Arctic Circle* og besøke næringsliv med fokus på bærekraftige løsninger. I november fikk Kronprinsen følge

av Hennes Kongelige Høyhet Kronprinsesse Victoria på en reise til Kenya. Kronprinsen er goodwillambassadør for FNs utviklingsprogram UNDP, og programmet inneholdt tema som bærekraftig havøkonomi og FNs bærekraftsmål.

DE KONGELIGE SAMLINGER

De kongelige samlinger forvalter og formidler vår felles historie gjennom Kongehusets kulturarv. Gjenstandene representerer historiske begivenheter og Kongehusets levde liv i tjeneste for nasjonen. Samlingene gjøres tilgjengelig for publikum gjennom omvisninger, utstillinger, konserter, foredrag og andre fysiske og digitale tilbud. Seksjonen bistår også med omvisninger for offisielle gjester. Se side 26 for mer om kulturvirksomheten.

Å ivareta den representative utsmykningen av de kongelige bygningenes interiører er en sentral oppgave i de kongelige samlinger. Formidling, forvaltning, registrering og ivaretagelse av gjenstander, enten de er i aktiv bruk eller oppbevares på magasin, inngår som en viktig del av ansvarsområdet. Interiørene på Slottet, Bygdø kongsgård og Oscarshall står i en særstilling på grunn av sin historiske betydning som del av et levende konstitusjonelt monarki. I 2022 har det blitt utført konservering av malerier, rammer og møbler i samlingen. I tillegg har seksjonen fått et lenge etterlengtet fotostudio og lokaler for

pakking, frysing og registrering av gjenstander i det nye logistikkbygget i stallområdet.

Inntekter og utgifter knyttet til kulturformidling med inngangsbillett og salget i museumsbutikkene føres i et eget regnskap, adskilt fra Civillisten. Utgifter til utstillinger, lønn til omvisere og andre driftskostnader blir dekket gjennom salg av billetter og suvenirer – i tråd med prinsippene som tidligere har blitt vedtatt.

ORGANISERING

Det kongelige sekretariat har totalt 23 årsverk. Medarbeiderne har kompetanse innenfor et vidt spekter: statsvitenskap, retorikk, økonomi, språk, kultur, journalistikk, politikk, administrasjon, informasjons- og bibliotekkunnskap, foto, kunsthistorie, samlingsforvaltning, konservering og formidling.

Ved utgangen av 2022 var stillingen som leder for det kongelige sekretariat ubesatt.

De kongelige eiendommer og parker

De kongelige eiendommer og parker forvalter store kulturhistoriske verdier i form av bygninger, interiører, inventar og parkanlegg ved de statlige kongelige eiendommene. Eiendommene skal behandles som fredet. Ansvaret for vedlikehold av bygningene er delt mellom Det kongelige hoff og Statsbygg. Avdelingen utfører også forvaltningsoppgaver og vaktmestertjenester på de private kongelige eiendommene og ivaretar Kongens disposisjonsrett til Stiftsgården i Trondheim og Gamlehaugen i Bergen.

EIENDOMSSEKSJONEN

Eiendomsseksjonens 13 medarbeidere sørger for at de kongelige eiendommene til enhver tid er klargjort for alle gjøremål. Værelser og interiører ved Det kongelige slott, Oscarshall og Bygdø kongsgård blir holdt ved like og er klare for årets ulike arrangementer. Seksjonen har egne håndverkere som utfører restaurering og vedlikehold av antikvariske møbler og interiør. Håndverkstradisjoner og original materialbruk holdes i hevd ved de kongelige eiendommene.

Seksjonen har også ansvar for større ombyggings- og oppussingsarbeider, enten i egen regi eller i nært samarbeid med Statsbygg.

Arbeidet med å renovere Slottets gamle stallbygning er et viktig prosjekt som går over flere år. I 2020 ble det satt i gang rehabilitering av Ridehuset, som utgjør den største delen av Stallbygningen. Rehabiliteringen skal være ferdig i løpet av 2023.

SLOTTSGARTNERIET

Det er slottsgartneriets elleve faste medarbeidere som sammen med to lærlinger har ansvaret for helårsdrift, skjøtsel og utvikling av parker og hageanlegg ved de kongelige eiendommene.

Pleie av parkenes om lag 2 000 trær er en omfattende oppgave som ivaretas av slottsgartneriets arborist. Slottsgartneriet legger stor vekt på miljøvennlig drift av parkene og legger til rette for økt arts mangfold – blant annet ved å bevare gamle, store trær og legge plenarealer om til blomstereng.

I tillegg til slottsgartneriets faste stab, inngår to gartnerlærlinger i seksjonen. To anleggsgartnerlærlinger fikk sine fagbrev i 2021, og nye lærlinger ble rekruttert i 2022. Slottsgartneriet tar også imot gartnererelever i arbeidspraksis – vår og høst. I sesongen fra april til september hadde slottsgartneriet tolv sesongtilsatte.

De siste årene har flere historiske elementer i Dronningparkens sydlige del blitt rekonstruert og restaurert. Det omfatter et stisystem og to prydbed fra siste del av 1800-tallet, samt et formalt prydanlegg fra 1920-tallet. Målet er å kunne vise fram ulike epoker av parkens historie. Tilsvarende ble det i 2021 iverksatt restaurering av det terrasserte parkanlegget ved Oscarshall.

ORGANISERING

De kongelige eiendommer og parker er den nest største avdelingen ved Det kongelige hoff, med en ramme på 24,5 årsverk fordelt på de to seksjonene.

Avdelingen ledes av slottsforvalter Per Arne Bjørnstad.

De kongelige eiendommer og parker forvalter store kulturhistoriske verdier i form av bygninger, interiører og parkanlegg ved de statlige kongelige eiendommer. Eiendommene skal behandles som fredet.

Det kongelige hushold

Det kongelige hushold er ansvarlig for den daglige driften av Slottet og Skaugum – og for driften av andre statlige og private kongelige eiendommer når Kongefamilien oppholder seg på disse. Avdelingen leverer tjenester innen renhold av hjem, kontor og representasjonsrom, tekstilbehandling, blomsterdekor, kjøkken, servering, kantinedrift, kammertjeneste og andre serviceoppgaver. Husholdet bistår også Kongefamilien ved reiser i inn- og utland, og avdelingen er ansvarlig for store arrangementer der Kongeparet eller Kronprinsparet er vertskap.

Det kongelige hushold bidrar til en sunn økonomi gjennom god arbeidsplanlegging, rasjonell råvarebruk, innkjøp og samhandling. Bidrag og støtte til Hoffets miljøsatsing er en naturlig del av hverdagen.

I tillegg til å gjennomføre flere offisielle arrangementer på Slottet og Skaugum, sto husholdet sentralt i planlegging og gjennomføring av Hennes Kongelige Høyhet Prinsesse Ingrid Alexandras 18-årsdag.

Med 51,9 årsverk fordelt på 55 personer er husholdet den største avdelingen ved Det kongelige hoff. Avdelingen får bistand fra tilkallingshjelp og Hoffets øvrige medarbeidere ved større arrangementer. Det kongelige hushold består av fem seksjoner som primært har medarbeidere utdannet innen yrkesfag. Seksjonene tar hånd om Kongefamiliens representasjon og andre offisielle og private gjøremål når de måtte trenge det. Husholdet bistår også Prinsesse Astrid, fru Ferner i forbindelse med hennes offisielle virke.

KJØKKENSEKSJONEN

Kjøkkenseksjonen har åtte medarbeidere og ansvar for matlaging tilknyttet Kongeparet og Kronprinsparets virksomhet offisielt og privat. Seksjonen drifter også Hoffets kantine og forbereder møteromservering. Vi framhever norsk mattradisjon og bruker blant annet grønnsaker fra kjøkkenhagen på Bygdø kongsgård og urter fra Slottsgartneriet. Matproduksjonen skal kjennetegnes av kvalitet, sunnhet, innovasjon og tradisjon. Det begynte en ny lærling i seksjonen i 2022.

HOVMESTERSEKSJONEN

Hovmesterseksjonen har ti medarbeidere. Seksjonen har ansvar for servering ved mottakelser, audienser, lunsjer og middager på Slottet og de andre kongelige eiendom-

mene – og ved reiser med Kongeskipet Norge. I tillegg til en rekke servicefunksjoner har hovmesterseksjonen ansvar for Hans Majestet Kongens kammertjeneste. Seksjonens medarbeidere bistår Kronprinsparets stab ved arrangementer på Skaugum og er ansvarlig for Slottets sølvkammer.

HUSØKONOMSEKSJONEN

Husøkonomseksjonen har 18 medarbeidere. Seksjonen står for alt daglig, periodisk og antikvarisk renhold. Blomsterdekor for kongelige eiendommer blir planlagt og produsert av seksjonens blomsterdekoratører. Seksjonen drifter også Hoffets systue og vaskeri. Husassistentene bidrar til istandsetting og gjennomføring av små og store arrangementer – alt fra enkle møter og daglig renhold til gallamiddager, private merkedager og statsbesøk. Medarbeidere i seksjonen som ikke har fagbrev, får tilbud om å ta dette.

KONGEPARETS PRIVATE STAB

Kongeparets private stab har syv medarbeidere og bistår med tilrettelegging av private og offisielle behov og gjøremål. Det inkluderer ivaretagelse av de private eiendommene og programkoordinering, samt kammertjeneste, søm og garderobeansvar. Seksjonen leverer også sekretærtjenester til Kongeparet.

KRONPRINSPARETS PRIVATE STAB

Kronprinsparets private stab består av elleve medarbeidere knyttet til hovedhuset på Skaugum. De bistår med tilrettelegging av både private og offisielle arrangementer og gjøremål. Staben er ansvarlig for den daglige driften av Skaugum og Kronprinsparets hytter. I tillegg bistår seksjonens medarbeidere med de fleste servicerelaterte gjøremål Kronprinsfamilien måtte ha behov for. Seksjonens driftsteknikere bistår med vedlikehold.

Avdelingen ledes av sjef det kongelige hushold Lars Christian Krog.

Hoffets stab

Hoffets stab har 13,5 årsverk fordelt på 14 medarbeidere som arbeider for at Det kongelige hoff skal være en effektiv organisasjon og best mulig egnet til å støtte Kongefamilien i deres livsgjerning. Staben består av fagområdene regnskap, controlling, lønn, innkjøp, HR, IKT og arkiv. Avdelingens viktigste oppgave er å ivareta Hoffets styrings-systemer og sikre at Hoffet overholder lover, regler og retningslinjer. Hoffets stab yter servicefunksjoner overfor de øvrige avdelingene og er en konstruktiv støttespiller for lederne ved Hoffet. Det arbeides kontinuerlig med å utvikle organisasjonen i tråd med endringer i lovverk, forventninger og behov. I 2022 sto digitaliseringsprosjekter blant annet knyttet til nytt arkivsystem sentralt i avdelingens aktiviteter. Hoffets miljøarbeid ledes fra Hoffets stab.

ØKONOMISTABEN

Økonomistaben har fem medarbeidere. Den er ansvarlig for utvikling og vedlikehold av Det kongelige hoffs økonomiforvaltning og følger opp økonomiarbeidet i organisasjonen. Staben har dialog med Kommunal- og distriktsdepartementet i budsjett- og økonomisaker. Økonomistaben utarbeider Hoffets årsregnskap og lager i tillegg måned-

lige og kvartalsvise rapporter til interne styringsformål. Regnskapsføring, lønnsutbetaling, innkjøp og forsikringsavtaler er økonomistabens ansvar. Det føres løpende regnskap og utarbeides årsregnskap for ti ulike enheter. Alle regnskap revideres av ekstern revisor.

Avdelingens viktigste oppgave er å ivareta Hoffets styringssystemer og sikre at Hoffet er en åpen, moderne og effektiv organisasjon.

HR-SEKSJONEN

HR-seksjonen har tre medarbeidere. Seksjonen støtter lederne ved Hoffet og bistår i bemanningsplanlegging, rekrutteringsprosesser og oppfølging av medarbeidere. HR koordinerer endringer og utvikling av organisasjonen. Seksjonen bistår i HMS-saker, er representert i AMU og samarbeider med vernetjenesten. De tre fagforeningene som er representert

ved Hoffet – Akademikerne, Norsk Tjenestemannslag og Slottspersonalets forening (tilsluttet STAFO) – er seksjonens samarbeidspartnere i lønnsforhandlinger og løpende saker.

IKT-SEKSJONEN

IKT-seksjonen har tre medarbeidere og har ansvar for teknisk utstyr og kommunikasjonsløsninger på Slottet og de øvrige kongelige eiendommene.

Dette ansvaret forvaltes i samarbeid med flere eksterne samarbeidspartnere.

IKT-seksjonen leverer trygg forvaltning av Hoffets IKT-løsninger og brukerstøtte for å gi de ansatte en enkel og effektiv arbeidshverdag.

ARKIVET

Arkivet består av tre medarbeidere som forvalter Kongehusets arkiver og dokumenterer Kongehusets og Hoffets virksomhet. Registrering og oppbevaring av arkivmateri-

ale er viktige oppgaver. Arkivet yter service til både interne og eksterne, deriblant historikere, forfattere og privatpersoner. Arkivet har ansvaret for registrering av gaver til Kongefamilien og utarbeider oversikter som blir offentliggjort på kongehuset.no.

Avdelingen ledes av sjef Hoffets stab Tone Rinden Rygh.

Kommunikasjons- staben

Kommunikasjonsstaben har ansvaret for ekstern og intern kommunikasjon på vegne av Kongehuset og Hoffet. Dette inkluderer kontakt med media og tilrettelegging for pressen, bidrag til bøker, TV-produksjoner, offisiell fotografering og all kommunikasjon i Kongehusets egne kanaler.

MEDIEKONTAKT

Staben bistår Kongefamilien i deres kontakt med media, både i deres offisielle virke og i skjermingen av deres privatliv. Når De kongelige har offisielle oppdrag, er det viktig å legge til rette for gode møter med folk på stedet. Kommunikasjonsstaben legger også til rette for pressens dekning i samarbeid med lokale arrangører, Statsforvalteren og kommunen i forkant av besøket. Ved oppdrag i utlandet er Utenriksdepartementet og Norges ambassader våre samarbeidspartnere.

Kommunikasjonsstaben mottar årlig flere tusen henvendelser. Vårt mål er å svare raskt, korrekt og utfyllende på de henvendelsene vi får, samt å bidra med god tilrettelegging ved intervjuer og fotograferinger.

EGNE KANALER

Kommunikasjonsstaben har ansvaret for innhold og presentasjon i Kongehusets egne kanaler. Nettstedet kongehuset.no er ryggraden i vår formidling. Her finner man nyhetssaker og det offisielle programmet for Kongehu-

sets medlemmer, taler, fakta og bakgrunnsinformasjon, samt informasjon om de kongelige eiendommer og parker. Her finner man også programmet for Kongehusets kulturformidling. Nettstedet rommer i tillegg relevant informasjon om Hoffet, historisk materiale, fotoalbum og

videoer. Vi har også nettsider på engelsk og samisk, samt egne sider for barn. Kongehusets nettsider ble besøkt mer enn 2,6 millioner ganger i 2022, noe som er en økning på om lag 300 000 fra 2021 og over 600 000 fra 2020. Nå er arbeidet med å oppgradere nettsidene i gang.

Nettstedet kongehuset.no er ryggraden i vår formidling. Kongehusets nettsider ble besøkt mer enn 2,6 millioner ganger i 2022.

Kommunikasjonsstaben har også ansvaret for Det kongelige hoffs

sosiale mediekanaler. Kongehusets Instagram-konto har vokst til å bli den viktigste av de sosiale kanalene våre. I 2022 hadde vi 47,82 millioner visninger fordelt på 170 poster, og ved årsskiftet rundet kanalen 300 000 følgere. I tillegg til en Facebook-konto har Kongehuset også en egen YouTube-kanal der vi blant annet publiserer egenproduserte filmer, offisielle taler og historisk materiale.

All vekst og utvikling i sosiale kanaler skjer organisk, uten noen form for betalt promotering.

Kommunikasjonsstaben drifter også Instagram-kontoen og Facebook-sidene til De kongelige samlinger i samarbeid med deres stab. Disse kontoene viser smakebiter fra

Kongehusets rikholdige samlinger av fotografier, kunst og gjenstander, samt informasjon om aktuelle utstillinger og kulturarrangementer i Dronning Sonja KunstStall, på Oscarshall og på Slottet. Vi drifter også flere mindre Facebook-sider: Dronning Sonja KunstStall, Slottsparken, Oscarshall og Prinsesse Märtha Louises Fond.

Kommunikasjonsstaben har ansvaret for utarbeidelsen av Det kongelige hoffs årsrapport. Målet med årsrapporten er at alle skal kunne finne relevant og viktig informasjon om Kongehuset og Det kongelige hoff i dette årlige dokumentet. Kongehuset.no supplerer med utfyllende og utdypende informasjon.

ORGANISERING

Kommunikasjonsstaben består av fem stillinger med kompetanse innen journalistikk, kommunikasjon, film, foto, sosiale medier og web. Arbeidet med Hoffets internkommunikasjon deles mellom kommunikasjonsstaben og HR.

Staben ledes av kommunikasjonssjef Guri Ofstad Varpe.

Sikkerhetsavdelingen

Sikkerhetsavdelingen har ansvaret for det forebyggende beredskaps- og sikkerhetsarbeidet ved Det kongelige hoff. Avdelingen skal ivareta sikkerheten til besøkende og Hoffets medarbeidere, mens sikkerheten til Kongefamilien ivaretas av Den kongelige politieskorte ved Politiets sikkerhetstjeneste, PST.

Sikkerhetsavdelingen har også ansvar for at det etableres riktig sikkerhet knyttet til bygninger på statlige og private kongelige eiendommer. Dette vurderes ut fra bruken av eiendommene, symbolverdien og den historiske viktigheten eiendommene har. Arbeidet utføres derfor i tett samarbeid med de kongelige eiendommer og parker.

Avdelingen har 16 medarbeidere og består av seksjon for vakt og resepsjon, biltjenesten og medarbeidere som har det daglige ansvaret for det forebyggende sikkerhetsarbeidet ved Hoffet. Dette forebyggende arbeidet innebærer blant annet produksjon av adgangskort, sikkerhets- og autorisasjonssamtaler og drift av tekniske sikkerhetssystemer. Oppgavene ivaretas av fire medarbeidere som rapporterer direkte til avdelingsleder.

SEKSJON FOR VAKT OG RESEPSJON

Seksjon for vakt og resepsjon består av åtte heltidsmedarbeidere samt tilkallingshjelper som bistår i forbindelse med ferieavvikling, sykdom og annet fravær. Vaktsentralen og resepsjonen er døgnbemannet. Seksjonen har ansvaret for å ta imot gjester og utføre adgangskontroll ved besøk til Slottet. I det daglige har de også ansvaret for å koordinere ordonnansene fra Forsvaret. Ordonnansene utfører intern og eksternt budtjeneste og bistår med transportoppdrag. Dette innebærer også å bistå Prinsesse Astrid, fru Ferner med hennes behov for transport.

BILTJENESTEN

Biltjenestens fire medarbeidere har ansvaret for sjåførtjeneste for De kongelige samt anskaffelser og vedlike-

hold av Slottets kjøretøy. Enheten har også ansvaret for bilparken på Skaugum. Den disponeres av Kronprinsfamilien og medarbeidere i tjeneste. Bilparken disponeres av Kongefamilien offisielt og privat. Seksjonen samarbeider tett med Den kongelige politieskorte.

SIKKERHETSPROSJEKTET

Avdelingen har ansvaret for sikkerhetsprosjektet ved Det kongelige hoff – et prosjekt som har gått over flere år og innebærer en stor forbedring av sikkerheten ved Slottet og de andre kongelige eiendommene.

Prosjektet har tre deler:

- Det er bygget en ny alarmsentral, og resepsjonen ble rustet opp (2020).
- Det etableres perimetersikring rundt Slottsparken og andre kongelige eiendommer. Mye har blitt ferdigstilt i 2020, 2021 og 2022. Arbeidet var planlagt avsluttet i 2022, men vil ikke stå ferdig før i 2023.
- Statsbygg har, på oppdrag fra Det kongelige hoff, prosjektert et nytt logistikkbygg i Stallgården. Bygget vil inneholde et nytt post- og varemottak, avfallshåndtering og andre viktige driftsfunksjoner for Hoffet. Byggearbeidene startet oktober 2018 og var planlagt ferdig juni 2020. De ble forsinket, i første rekke på grunn av pandemien. Bygget ble ferdigstilt og overlevert fra Statsbygg til Det kongelige hoff i desember 2022. Det tas i bruk første kvartal 2023.

Se mer om sikkerhetsprosjektet på side 56.

Avdelingen ledes av sjef sikkerhet Lars Ivar Frøystad.

Avdelingen skal ivareta sikkerheten til besøkende og Hoffets medarbeidere, mens sikkerheten til Kongefamilien ivaretas av Den kongelige politieskorte.

H.M. Kongens adjutantstab

Hans Majestet Kongen og Hans Kongelige Høyhet Kronprinsen har tre adjutanter hver, én fra hver av forsvarsgrenene Hæren, Sjøforsvaret og Luftforsvaret. Adjutantene er én måned på vakt på Slottet og to måneder i sin faste tjenestestilling i Forsvaret eller en etat underlagt Forsvarsdepartementet. I løpet av måneden de er på vakt, planlegger og tilrettelegger de for Kongens og Kronprinsens program i samarbeid med Hoffet. I tillegg ledsager de Kongen og Kronprinsen på offisielle oppdrag, og ved privat program når dette er nødvendig. Unntaksvis ledsager adjutantene også andre medlemmer av Kongefamilien.

Da Hennes Kongelige Høyhet Prinsesse Ingrid Alexandra fylte 18 år i 2022, fikk også hun egen adjutant – på samme måte som Kongen og Kronprinsen fikk det da de ble myndige. Adjutanten bistår Prinsessen i forbindelse med hennes offisielle oppgaver og i hennes møte med Forsvaret. Prinsessen har en fast adjutant som for tiden er fra Sjøforsvaret.

Adjutantstaben består også av tre overadjutanter fra hver sin forsvarsgren. Overadjutantene har seremonielle oppgaver i forbindelse med Kongens offisielle program, som for eksempel ved statsbesøk til Norge, høytidelige audienser og gallamiddager.

Adjutantene beordres i statsråd for en periode på tre år. Den 1. september hvert år skiftes det ut en overadjutant for Kongen og en vakthavende adjutant for henholdsvis Kongen og Kronprinsen.

Sjef adjutantstab rapporterer til hoffsjefen og forsvarsjefen og inngår i hoffsjefens ledergruppe. Sjef adjutantstab koordinerer all aktivitet og program De kongelige har i Forsvaret. Han har fast tjenestested på Slottet og er Hoffets prosjektleder ved statsbesøk og andre store arrangementer. Sjef adjutantstab er Hoffets seremonimester.

I 2022 var Prinsessens 18-årsdag det viktigste prosjektet for Hans Majestet Kongens adjutantstab. I tillegg til å bidra ved planlegging og gjennomføring, ledsaget adjutantstaben kongelige gjester under feiringen.

Hans Majestet Kongens adjutantstab er ikke en organisatorisk del av Det kongelige hoff. Forsvaret dekker lønns- og reiseutgifter for alle i adjutantstaben.

Brigader Steffen Masserud er sjef for H.M. Kongens adjutantstab.

Kongehusets kulturvirksomhet

Kongehuset legger stor vekt på å gjøre eiendommer og parker tilgjengelig for publikum og vise fram de mange kulturskattene som de kongelige samlinger forvalter. I 2022 resulterte dette blant annet i to store utstillinger: «Kongens biler» og «Åpne dører».

KONGENS BILER

Utstillingen «Kongens biler. Kjøretøy gjennom fire generasjoner» ble vist i Dronning Sonja KunstStall fra februar til mai.

Utstillingen viste høydepunkt fra Kongehusets bilpark fra 1913 til i dag og viktige begivenheter der kongelige kjøretøy har stått i sentrum. Sentralt sto ikoniske A-1, en *Buick Roadmaster* fra 1939, som ble brukt under Kong Haakons hjemkomst 7. juni 1945, og vakre A-5, en *Lincoln Continental Convertible* fra 1966, som har blitt brukt under både statsbesøk og kongelige bryllup.

Det var spesielt hyggelig å kunne vise fram Kong Haakons Minerva fra 1913. Dette regnes som Kongehusets første bil og ble lånt til utstillingen fra Teknisk museum. A-4, en *Packard One Eighty* fra 1942, ble kjøpt under krigen og var i aktiv tjeneste for Hans Majestet Kong Harald til langt utpå 2000-tallet. Packarden er en skjult skatt i samlingen og bidro til et spennende møte for mange bilentusiaster.

Utstillingen formidlet også en historie om teknologisk utvikling, nyvinninger og design. Hans Kongelige Høyhet Kronprins Haakons første elbil var blant de nyere kjøretøyene i utstillingen.

En rekke tidligere kongelige biler eies i dag av ivrige og kyndige privatpersoner rundt om i landet. Rundt 15 av disse veteranbilene ble kjørt til Slottet av sine eiere og vist som et tilskudd til utstillingen lørdag 14. mai. Et svært interessert publikum fikk blant annet se Kong Haakon og Kronprins Olavs fluktbil fra april 1940, en Lincoln som stadig bærer merker etter bombingene av Nybergsund,

Kronprinsesse Märthas Volvo 652 fra 1930 og Kong Olavs 1951 *Cadillac Fleetwood 75 Limousine*.

Rundt 9 600 besøkende løste billett til utstillingen.

ÅPNE DØRER

Hennes Majestet Dronning Sonja har samlet på kunst og kunsthåndverk siden tenårene, og til daglig er mange av verkene en viktig del av interiørene på de kongelige eiendommene. Dronningens samling utgjør om lag 1 600 verk, samlet over en periode på mer enn 65 år. Samlingen inneholder i hovedsak samtidskunst, og mange kvinnelige kunstnere er representert. De fleste av kunstnerne er nordiske, selv om det også er med noen internasjonale innslag.

I 2022 ble et stort utvalg arbeider flyttet fra sine opprinnelige plasseringer for å bli presentert i utstillingen «Åpne dører». Utstillingen rommet 100 verk av 50 kunstnere – like mange arbeider av kvinnelige og mannlige kunstnere – og inviterte publikum til en høyst personlig samling av kunst og kunsthåndverk.

For anledningen var Dronning Sonja KunstStall utvidet med en egen paviljong, og utstillingen bød også på en mulighet til å se inn i Ridehuset. Dette er en del av Den kongelige stall som ikke har vært vist for publikum tidligere, og som nå er under restaurering.

Utstillingen var åpen fra juni til november, og rundt 11 730 besøkende løste billett.

Dronning Sonja talte ved lanseringen av «Åpne dører». Utstillingens navn var inspirert av Hedevig Ankers bildeserie fra Bygdø kongsgård.

ÅPENT SLOTT

Etter to år med nedstenging på grunn av pandemien kunne Slottet endelig åpne sine dører for et interessert publikum sommeren 2022. Hele 43 530 gjester fikk omvisning gjennom åtte intense sommeruker.

Lystslottet Oscarshall måtte i 2022 dessverre holdes stengt for publikum på grunn av omfattende renoveringsarbeider i parken.

Andy Warhol malte portrettet av daværende Kronprinsesse Sonja etter at hun besøkte studioet hans i New York i 1982. Bildet er en del av serien *Celebrities* og inngikk i utstillingen «Åpne dører».

På utstilling i Dronning Sonja KunstStall: «Egg 2» av Pål Vigeland (foran), «Eurydike» av Bjørn-Sigurd Tufta (bak til venstre) og «Modellbord - vinterlys» av Leonard Rickhard (bak til høyre).

KONSERTER OG FOREDRAG 2022

Både utstillingen «Kongens biler» og «Åpne dører» ble fulgt av omfattende kataloger. I tillegg ble det arrangert familiedag og workshops.

Musikk og muntlig kunnskapsformidling har en naturlig plass i Kongehusets kulturvirksomhet, og i 2022 ble det arrangert ulike foredrag og konserter:

- Foredrag i Slottskapellet: Historien om Prins Gustaf, sangerprinsen
- Foredrag i Slottskapellet: Kong Haakon VII 150 år
- Julekonserter i Dronning Sonja KunstStall med Sølvгутtene, Det Norske Jentekor og Hans Majestet Kongens Garde

Arrangementene hadde til sammen 1 800 besøkende. I tillegg avholdt Oslo-filharmonien en gratis konsert på Slottsplassen i samarbeid med Det kongelige hoff, noe som samlet rundt 20 000 besøkende.

UTLÅN 2022

Utlån gjør verk og gjenstander fra De kongelige samlinger tilgjengelig for publikum på flere arenaer, og følgende ble lånt ut i 2022:

- Finn Faaborgs «Strand med båter» vist på Kunsternes Hus
- Christian Skredsvigs «Monte Aventino» vist på Hagan – Chr. Skredsvig kunstnerhjem
- Gerhard Munthes «De tre brødre» og Nikolai Astrups «Vår- og isløsning under Kollen» vist på Blaafarveværket
- Synnøve Anker Aurdals «Mails» vist på Astrup Fearnley Museet

I tillegg ble Kronprinsens surfebrett, *Mistral Competition SST* vist på Oslofjordmuseet, og Kronprinsens første elbil, en *Think*, vist på Teknisk museum.

Kronprinsparets

virksomhet

Deres Kongelige Høyheter Kronprinsen og Kronprinsessens offisielle virke omfatter besøk og reiser i hele Norge og i utlandet og dekker et bredt spekter av aktuelle temaer og interesseområder.

Den viktigste begivenheten for Kronprinsfamilien i 2022 var markeringen av Hennes Kongelige Høyhet Prinsesse Ingrid Alexandras myndighetsdag 21. januar. På grunn av pandemien ble feiringen todelt: I januar besøkte Prinsessen de tre statsmaktene og mottok deputasjoner på Slottet. Den store festen med kongelige gjester fra hele Europa, representanter for det offisielle Norge, samt familie og venner, ble imidlertid utsatt til juni. Det ble også regjeringens gave til Prinsessen, som var en flott festmiddag med kulturelle innslag på Deichman Bjørvika.

2022 var også Frivillighetens år, med Kronprinsen som høy beskytter. Gjennom hele året deltok Kongefamilien i ulike aktiviteter knyttet til frivillighet. Kronprinsparets store feiring av frivilligheten tok form av et gjestebud på Skaugum i november. Frivillige fra hele landet, i ulike aldre og fra ulike samfunnsområder, var invitert til en samling på Skaugum for å feire all den gode kraften som ligger i den frivillige innsatsen som utføres hver eneste dag. Gjestebud er en årlig tradisjon som Kronprinsparet inviterer til på Skaugum.

En annen kjær tradisjon er vennskapskampen på Skaugum i juni – et samarbeid mellom Kronprinsfamilien og Norges fotballforbund. Denne gangen gikk Vivil IL av med seieren mot Kronprinsfamilien, som blant andre hadde Erling Braut Haaland og Caroline Graham Hansen med seg på Team Skaugum. Arrangementet hyller idretts glede og løfter fram inkludering i fotballen.

Den årlige fylkesturen gikk denne gangen ikke til et fylke, men til Svalbard. I eventyrlig vær tilbragte Kronprinsparet tre dager på denne arktiske øya som de har et så nært forhold til. I løpet av besøket fikk de dypere kjennskap til mennesker og miljøer, næring, natur og kultur på Svalbard. I mai var Kronprinsparet på et tre dagers offisielt besøk til

Sverige. Sammen med det svenske Kronprinsesseparet hadde de et tett program for å styrke de bilaterale båndene mellom Sverige og Norge innenfor næring, kultur og miljø.

STØTTEAPPARAT

Det kongelige hoff yter tjenester for Kronprinsparet og deres familie innenfor alle Hoffets ansvarsområder. Dette omfatter blant annet husholdtjenester, forvaltningsmessige og driftstekniske tjenester knyttet til Skaugum hovedhus, sjåførtjenester, gartnertjenester, prosjektledelse, regnskapsføring og juridisk rådgiving.

Ved Skaugum hovedhus, som er Kronprinsparets bopel, er det tilknyttet elleve årsverk fra Hoffet. Disse omfatter yrkesgrupper som kammertjeneste, kokk, driftstekniker, renholder, huskoordinatør og aktivitetskoordinatør.

EIENDOMSFORHOLD

Helt siden Kongefamilien ervervet Skaugum i Asker på 1920-tallet, er det blitt brukt som residens for Kronprinsparet. Kronprins Olav og Kronprinsesse Märtha var de første som bodde der. Skaugum er en privat bolig, men brukes også til representasjon i offisielle sammenhenger og er arbeidsplass for staben på Skaugum.

Som kompensasjon for at staten ikke stiller bolig til disposisjon for Kronprinsparet, er det lagt inn midler i aparasjebevilgningen til drift, vedlikehold og utvikling av hovedhuset på Skaugum. Hovedhuset består, foruten selve bygningen, av garasje med tilhørende leiligheter, parken rundt bygget og naturlig tilhørende veinett og parkeringsplasser for aktiviteten i tilknytning til hovedhuset.

Eiendommen omfatter også Skaugum gård, som er Kronprinsens enkeltpersonforetak for all drift knyttet til gårdseiendommen. Inntektene til Skaugum gård består i hovedsak av leieinntekter. Inntektene kommer fra utleie av tolv boenheter, lager og jordbruks- og beiteareal. Oppfølging av den løpende driften og andre nødvendige forvaltningsoppgaver ivaretas av daglig leder for Skaugum gård. Arbeidet faktureres på timebasis fra daglig leders eget

enkeltpersonforetak. Vedkommende er også ansatt i vakt og resepsjon ved Det kongelige hoff. En ekstern eiendomsaktør administrerer alle utleieforhold knyttet til alle boenhetene på Skaugum gård. Til sammen sikrer dette et klart skille mellom administrasjon av aktivitetene ved Skaugum gård og Hoffets arbeid knyttet til Skaugum hovedhus. Dersom Det kongelige hoff utfører tjenester for Skaugum gård, faktureres dette.

Kronprinsparet eier og disponerer også eiendommer som brukes til ferie og rekreasjon. Disse eiendommene omfatter en hytte i Uvdal, som er eid og benyttes av Kronprinsparet. Kronprinsparet eier også Flatholmen ved Risør. Kronprinsparet eier også halve fritidseiendommen til Marit Tjessem, og det er Marit Tjessem som disponerer den.

ANDRE SÆRSKILTE FORHOLD

Ut fra en sikkerhetsmessig vurdering har Politiet besluttet at Kronprinsparet bor på sperret adresse. Som en konsekvens av dette er opplysninger om Kronprinsparets eiendomsforhold ikke søkbare i offentlige registre. Det er likevel ønskelig å utvise åpenhet om disse forholdene så langt det er mulig.

Det er inngått en egen leieavtale mellom Politiet og Kronprinsens på to private eiendommer.

Kronprinsparet tok imot Barnas Klimapanel på Skaugum. De ønsket å høre mer om ungdommenes miljøengasjement og kamp mot klimaendringer.

Kronprins Haakon og Kronprinsesse Mette-Marit var på offisielt besøk til Sverige i mai. Målet var å styrke det gode forholdet mellom landene.

Etter en jevn og spennende kamp måtte Team Skaugum se seg slått av Vivil IL i årets vennskapskamp i løkkefotball.

Kongelig dagbok 2022

I løpet av et år deltar De kongelige på et stort antall små og store offisielle arrangementer. Noen oppgaver er konstitusjonelle. Det gjelder for eksempel Stortingets åpning, statsråd og mottakelsen av nye ambassadører i høytidelig audiens. Hans Majestet Kongen gjennomfører også faste audienser med statsministeren, utenriksministeren og lederne i Forsvaret.

Det er stor bredde i aktivitetene. De kongelige åpner utstillinger og konferanser, besøker bedrifter, organisasjoner og skoler. De er til stede ved jubileumsmarkeringer og minnestunder. Noen arrangementer er en dagsreise unna – andre finner sted rett ved Slottet. Noen besøk er kortvarige, mens statsbesøk og fylkesturer går over flere dager med tett program fra morgen til kveld. Kongefamilien følger opp sine beskytterskap og gjennomfører et stort antall møter. Menneskemøtene er mange – både ute på reise og i form av audienser på Det kongelige slott. Til sammen teller De kongeliges program om lag 700 poster i løpet av et vanlig år.

Etter to år preget av pandemi, kunne Kongefamilien på vårparten i 2022 endelig gjenoppta de mange reisene og møtene med mennesker som normalt fyller programmet.

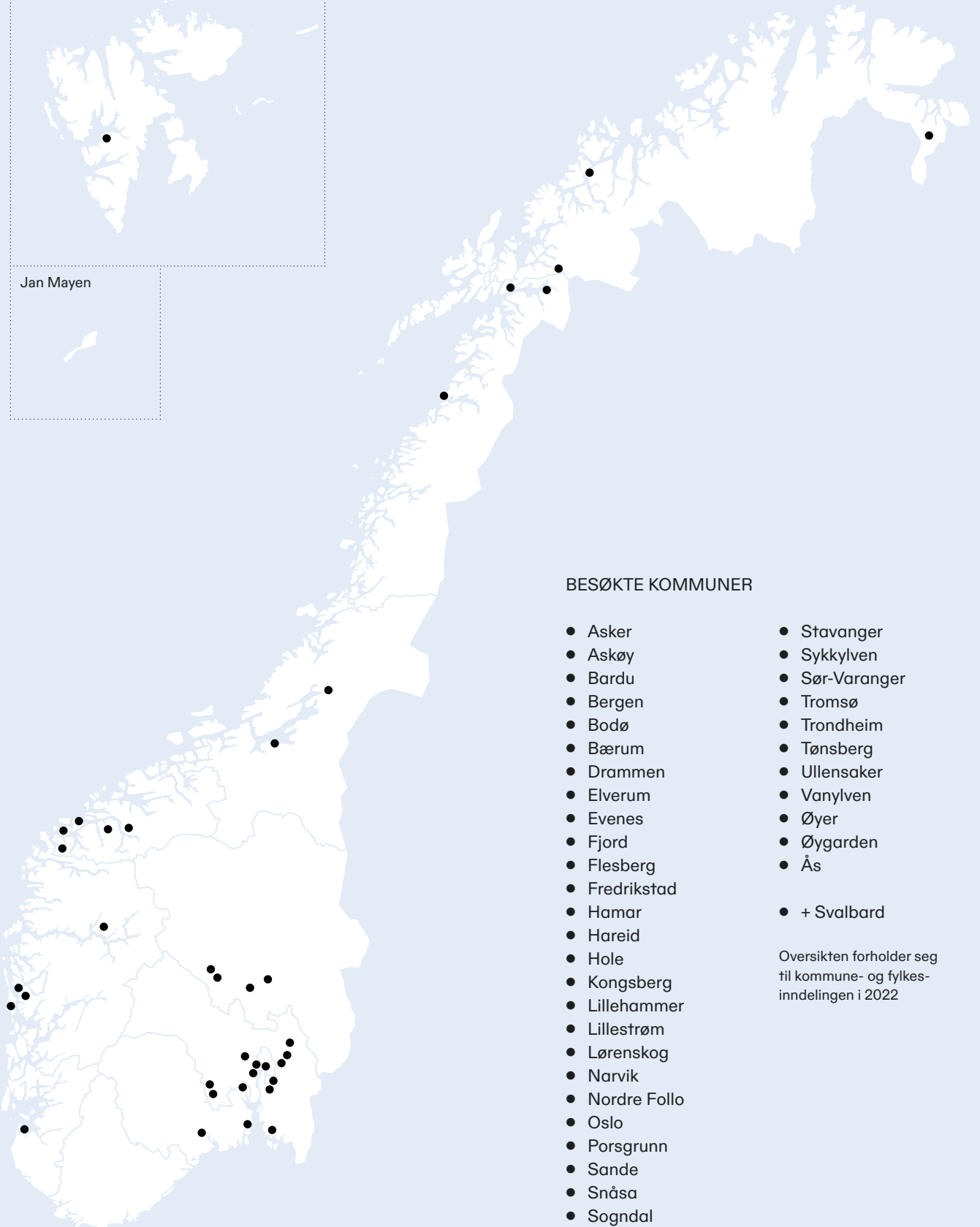
Til sammen utførte medlemmene av Kongefamilien 769 oppdrag i 2022.

Alle møter og audienser framkommer ikke på de neste sidene, men oversiktene gir et godt innblikk i omfanget og bredden i De kongeliges virke i 2022.

I LØPET AV 2022 HAR KONGEFAMILIEN

- besøkt 10 fylker og Svalbard
- besøkt 37 kommuner
- besøkt Sverige, Sveits, USA, Island, Grønland, Frankrike, Storbritannia, Danmark, Italia og Kenya
- sendt digitale hilsener til 8 arrangementer og organisasjoner
- vært vertskap for 2 354 gjester

BESØKTE KOMMUNER

- Asker
- Askøy
- Bardu
- Bergen
- Bodø
- Bærum
- Drammen
- Elverum
- Evenes
- Fjord
- Flesberg
- Fredrikstad
- Hamar
- Hareid
- Hole
- Kongsberg
- Lillehammer
- Lillestrøm
- Lørenskog
- Narvik
- Nordre Follo
- Oslo
- Porsgrunn
- Sande
- Snåsa
- Sogndal
- Stavanger
- Sykkylven
- Sør-Varanger
- Tromsø
- Trondheim
- Tønsberg
- Ullensaker
- Vanylven
- Øyer
- Øygarden
- Ås
- + Svalbard

Oversikten forholder seg til kommune- og fylkesinndelingen i 2022

Kronprinsesse Mette-Marit besøkte utstillingen «Hvert øyeblikk teller – Følelser av aids» ved Henie Onstad Kunstsenter.

JANUAR

- 7. Statsråd, HMK KPH
- 9. Takkegudstjeneste for Desmond Tutu, Oslo domkirke, KPR KPM
- 11. Styremøte i *Queen Sonja Print Award*, HMD
- 13. VM i snøsport for parautøvere på Birkebeineren skistadion og Hafjell, KPH PML
- 13. Høytidelig audiens for Algeries nye ambassadør, HMK
- 13. Høytidelig audiens for Marokkos nye ambassadør, HMK
- 14. Statsråd, HMK KPH
- 20. Besøk til Stortinget i anledning Prinsesse Ingrid Alexandras 18-årsdag, PIA
- 20. Besøk til Høyesterett i anledning Prinsesse Ingrid Alexandras 18-årsdag, PIA
- 20. Besøk til Regjeringen i anledning Prinsesse Ingrid Alexandras 18-årsdag, PIA
- 21. Statsråd, HMK KPH PIA
- 21. Gratulasjonsdeputasjoner i anledning Prinsesse Ingrid Alexandras 18-årsdag, HMK KPH PIA
- 26. Åpning av Glogerfestspillene 2022, Kongsberg, HMD
- 27. Høytidelig audiens for Kambodsjas nye ambassadør, HMK
- 27. Høytidelig audiens for Luxembourgs nye ambassadør, HMK
- 27. Høytidelig audiens for Den dominikanske republikks nye ambassadør, HMK
- 27. Den internasjonale holocaustdagen, Oslo, KPH
- 28. Statsråd, KPR
- 29. Åpningen av utstillingen *State of the Art* med grafikk av Bjørn Ransve, Tønsberg, HMD

HMK	Hans Majestet Kongen
HMD	Hennes Majestet Dronningen
KPR	Hans Kongelige Høyhet Kronprinsregenten
KPH	Hans Kongelige Høyhet Kronprinsen
KPM	Hennes Kongelige Høyhet Kronprinsessen
PIA	Hennes Kongelige Høyhet Prinsesse Ingrid Alexandra
PSM	Prins Sverre Magnus
PML	Prinsesse Märtha Louise
PA	Prinsesse Astrid, fru Ferner

Kronprins Haakon under forberedelsene til vinterøvelsen *Cold Response*.

FEBRUAR

2. Besøk til DNT-frivillige og ungdom på Skar i Oslo, KPR
3. Styremøte i Kronprinsparets Fond, KPR
4. Statsråd, KPR
4. Audiens for Estlands president, KPR
4. Lunsj for Estlands president, KPR
7. Besøk til Nasjonalt logistikkoperasjonssenter, Sessvollmoen, KPR
7. Styremøte i *Queen Sonja Print Award*, HMD
9. Besøk til Flyt-programmet, Bergen, KPR
9. Besøk til *Dale Oen Experience*, Øygarden, KPR
10. Høytidelig audiens for Bosnia-Hercegovinas nye ambassadør, HMK
10. Høytidelig audiens for Australias nye ambassadør, HMK
10. Høytidelig audiens for Rwandas nye ambassadør, HMK
10. Åpning av utstillingen «Kongens biler. Kjøretøy gjennom fire generasjoner» i Dronning Sonja KunstStall, KPH
11. Statsråd, HMK KPH
16. Premiere på filmen «Margrete den første», Oslo, HMD KPM
17. Audiens for stortingspresidenten, HMK
17. Førvisning av utstillingen «Hvert øyeblikk teller – Følelser av aids» ved Henie Onstad Kunstsenter i Bærum, KPM
18. Statsråd, HMK KPH
28. Statsråd, KPR

2022 var Frivillighetens år, og Kronprins Haakon besøkte Den Norske Turistforenings dugnadsgjeng på Skar i Maridalen. Han møtte både frivillige seniorer og unge på arbeidstrening.

Dronning Sonja besøkte hjelpeorganisasjonen Caritas der hun møtte ukrainske barn og kvinner som har måttet flykte fra hjemmene sine.

MARS

1.	Økumenisk fredsgudstjeneste, Trefoldighetskirken i Oslo, KPM	17.	Lunsj for Kronprinsesse Märthas Minnefond, HMK PA
2.	Orientering hos forsvarssjefen, Akershus festning, KPR	17.	Besøk til Mortensrud i Oslo, KPH KPM
2.	Møte med Røde Kors, Flyktninghjelpen og Redd Barna, Oslo, KPR	18.	Statsråd, HMK KPH
4.	Statsråd, HMK KPH	18.	Besøk til ankomstsenter for ukrainske flyktninger, Oslo, HMK KPH
5.	Holmenkollen Skifestival, Oslo, KPH	19.-20.	Verdenscup i skiskyting, Holmenkollen, HMK
6.	Holmenkollen Skifestival, Oslo, HMK HMD KPH KPM PIA PSM	21.-22.	Øvelsen <i>Cold Response</i> 2022, KPH
7.	Ekstraordinært statsråd, HMK KPH	24.	Bibliotekmøtet 2022, Oslo, KPM
7.	Møte med Barnas Klimapanel, Skaugum, KPH KPM	24.	Orientering om bosetting og møte med ukrainske flyktninger, Asker, KPM
9.	Seminar om grønn hydrogen, Oslo, KPH	25.	Statsråd, KPR
10.	Åpning av Lesefestivalen ved Gamlebyen skole, Oslo, KPM	30.	Møte i <i>Global Dignity</i> , London, KPH
11.	Statsråd, HMK KPH	30.	Diplomseremoni for Bydelsmødre i Vestre Aker, Oslo, KPM
14.	Audiens for H.M. Kong Abdullah II av Jordan, HMK HMD KPH	31.	Høytidelig audiens for Portugals nye ambassadør, KPR
14.	Lunsj for H.M. Kong Abdullah II av Jordan, HMK HMD KPH KPM	31.	Høytidelig audiens for Bhutans nye ambassadør, KPR
17.	Årsmøte i Kronprinsesse Märthas Minnefond, PA	31.	Høytidelig audiens for Aserbajdsjans nye ambassadør, KPR
		31.	Møte med Norges Røde Kors, Oslo, KPM

APRIL

1.	Statsråd, HMK	22.	Audiens for NATOs generalsekretær, HMK
1.	Besøk til hjelpeorganisasjonen Caritas Norge, Oslo, HMD	22.	Solidaritetskonsert for Ukraina med <i>Kyiv Grand Ballet</i> i Oslo Konserthus, HMK
1.	Besøk til Kirkenes, KPH	24.	Vigling av ny biskop i Borg bispedømme i Fredrikstad domkirke, HMK
4.-5.	NM i alpint, Narvik, KPH	26.	Digital hilsen til åpningen av Kristiansand Internasjonale Barnefilmfestival, KPM
4.	Foredrag i Oslo Militære Samfund, HMK HMD	28.	Høytidelig audiens for Østerrikes nye ambassadør, HMK
5.	Mottakelse for mottakere av Kongens Fortjenstmedalje, HMK HMD	28.	Høytidelig audiens for Guatemalas nye ambassadør, HMK
6.	Rosa sko-dagen, Oslo, KPM	28.	Utdeling av Nasjonalforeningen for folkehelsens forskningspriser 2022, Oslo, HMK
7.	Styremøte i Kronprinsparets Fond, KPH	28.	Åpning av Anno bevaringssenter, Elverum, HMD
7.	Åpning av utstillingen I/O på Teknisk museum, Oslo, KPH	29.	Besøk til Yara ved Herøya industripark og dåp av container-skipet Yara Birkeland, Porsgrunn, KPH
8.	Statsråd, HMK KPH	29.	Statsråd, HMK
12.	Ekstraordinært statsråd, HMK		
20.-22.	Fylkestur til Svalbard, KPH KPM		
21.-22.	Veneziabiennalen 2022, HMD		
22.	Statsråd, HMK		

Kongen og Prinsessen under Holmenkollen Skifestival.

Dronning Sonja ankommer hovedutstillingen under Venezia Biennalen.

Etter to år med pandemi kunne Kronprinsfamilien igjen ta imot barnetoget i Asker utenfor Skaugum.

Kronprins Haakon fikk anledning til å besøke Gruve 7 under Kronprinsparets besøk til Svalbard.

Det ble et sterkt møte da Kongeparet besøkte Utøya for første gang etter terroren 22. juli 2011. Dronningen la ned blomster ved minnesmerket «Lysningen».

MAI

2.	Styremøte i <i>Queen Sonja Print Award</i> , HMD	12.	Statsråd, HMK
3.	Lunsj for diplomater, HMK HMD	12.	NHOs årskonferanse, KPH
5.	Høytidelig audiens for Nigers nye ambassadør, HMK	12.	Middag for utøverne fra OL og Paralympics i Beijing 2022, HMK HMD KPH KPM PML PA
5.	Høytidelig audiens for San Marinos nye ambassadør, HMK	17.	Barnetoget i Asker, KPH KPM PIA PSM
5.	Høytidelig audiens for Burundis nye ambassadør, HMK	17.	Barnetoget i Oslo, HMK HMD KPH KPM PIA PSM
6.	Statsråd, HMK KPH	19.-	Formidlingsekspedisjon over Grønland 19. mai–3. juni, KPH
6.	Audiens for Oslo Håndverks- og Industriforening, HMD	19.	Møte med Korps United, Skaugum, KPM
8.	Markering av Frigjøringsdagen og Den nasjonale veteran- dagen 2022, Oslo, HMK KPH	20.	Statsråd, HMK
9.	Utdeling av Kong Olav Vs kreftforskningspris, Oslo, HMK	22.	Norsk Bremuseums 30-årsjubileum, Fjærland, HMD
9.	Embarkering av Kongeskippet Norge, HMK HMD KPH	23.	Statsråd, HMK
10.	Mottakelse for mottakere av Kongens Fortjenstmedalje, HMK HMD	24.	Audiens for vinneren av Abelprisen 2022, HMK
10.	Markering av Frivillighetens år 2022 med arrangementet «Sammen på tur», Drammen, KPH	24.	Utdeling av Abelprisen 2022, Oslo, HMK
11.	Audiens for presidenten i Den europeiske menneskerettig- hetsdomstolen, KPH	25.	Festspillene i Bergen, HMD
		26.	Åpning av Festspillutstillingen, Bergen, HMD
		31.	Årsmøte i Prinsesse Märtha Louises Fond, PML

JUNI

1. Digital hilsen til den nasjonale lesekampanjen Sommerles 2022, KPM
1. Lanseringen av prosjektet Psykisk oppvekst, Oslo, KPM
3. Statsråd, HMK
3. Besøk til Utøya, HMK HMD
5. Finalekamp i *French Open*, Paris, KPH KPM
7. Middag for landets ordførere, Oslo rådhus, HMK HMD
9. Høytidelig audiens for Sør-Afrikas nye ambassadør, HMK
9. Høytidelig audiens for Tanzanias nye ambassadør, HMK
9. Utdelingen av Holbergprisen 2022, Bergen, KPH
10. Statsråd, HMK, KPH
10. Lunsj for H.K.H. Kronprinsesse Mary av Danmark, Bygdø Kongsgård, HMK HMD KPH
10. Konferansen «Fremtidens grønne bæredyktige byutvikling og klimasikre byer», Oslo rådhus, KPH KPM
10. Middag i anledning åpningen av det nye Nasjonalmuseet, Oslo KPM
11. Offisiell åpning av det nye Nasjonalmuseet, Oslo, HMK HMD KPH KPM
11. Veteran Møter Veterans familiedag, Bærum, KPH
12. Landskamp i fotball for herrer mellom Norge og Sverige, Ullevaal Stadion, HMK
13. Audiens for leder av Georgias parlament, HMK
13. Mottakelse for konsulter, KPH, KPM
13. Vennskapskamp i løkkesfotball mellom Team Skaugum og Vivil IL, Skaugum, KPH, KPM, PIA, PSM
15. Inspeksjon av Hans Majestet Kongens Garde, Huseby leir, KPH
16. Høytidelig audiens for Kosovos nye ambassadør, HMK
16. Høytidelig audiens for USAs nye ambassadør, HMK
16. Regjeringens markering av Prinsesse Ingrid Alexandras 18-årsdag, Deichman Bjørnvika, HMK HMD KPH KPM PML PA PIA PSM
17. Statsråd, HMK KHP
17. Årsmøte i stiftelsen SIKT, KPH
17. Gallamiddag i anledning Prinsesse Ingrid Alexandras 18-årsdag, HMK HMD KPH KPM PML PA PIA PSM
18. Åpning av det nasjonale minnedetet over 22. juli 2011 på Utøyakaia, Hole, KPH
20. Åpningen av utstillingen «Nestekjærlighet i praksis: Arven etter Nansen» ved Nobels Fredssenter i Oslo, KPH
20. Styremøte i Kronprinsparets Fond, KPH
20. Utdeling av *Queen Sonja Print Award 2022* på MUNCH, Oslo, HMD
21. Seminaret «Grafikkens stilling», Nasjonalmuseet, HMD
21. Middag i anledning utdelingen av *Queen Sonja Print Award 2022*, HMD
22. Statsråd, HMK KPH
22. Åpning av utstillingen *Sailing the Sea of Science*, Frammuseet i Oslo, KPH
22. Lunsj for DD.FF.HH. Fyrst Albert II og Fyrstinne Charlène av Monaco, HMK, HMD, KPH, KPM, PML
22. Åpning av utstillingen «Åpne dører» i Dronning Sonja KunstStall, HMD KPM
25. Blomsternedleggelse etter skytetragedien ved London Pub i Oslo, KPH KPM PSM
26. Sørgedustjeneste i Oslo Domkirke, KPM

Kronprinsparet og Prins Sverre Magnus la ned blomster utenfor London Pub i Oslo. To personer ble drept og 21 skadet i skytingen, som særlig rammet det skeive miljøet.

Kong Harald og resten av mannskapet på «Sira» seilte inn til en 10. plass i VM for 8-metere i Genève.

Kongeparet la årets fylkestur til Møre og Romsdal. Reisen gikk til Fjord, Sykkylven, Vanylven, Sande og Hareid.

JULI

25.-31. VM i seiling, Genève, HMK

AUGUST

12.	Statsråd, HMK KPH	25.	Høytidelig audiens for Tysklands nye ambassadør, HMK
17.	H.M. Kongens serieseilaser, HMK	25.	Høytidelig audiens for Perus nye ambassadør, HMK
18.	Digital hilsen til utdelingen av Prinsesse Astrids Musikkpris 2022, PA	26.	Statsråd, HMK KPH
18.	H.M. Kongens serieseilaser, HMK	29.	Åpning av <i>Offshore Northern Seas</i> , ONS 2022, Stavanger, KPH
21.	Digital hilsen til åpningen av Den 50. norske filmfestivalen i Haugesund, KPH	30.-	Fylkestur til Møre og Romsdal 30. august-1. september, HMK HMD
23.	Åpning av Nor-Fishing 2022, Trondheim, HMD	30.	Nordfundkonferansen 2022, Oslo, KPH
24.	Markering av Hvite Bussers 30-årsjubileum, Oslo, HMK	31.	Litteratursamtale i anledning åpningen av Lillestrøm bibliotek, KPM
25.	Høytidelig audiens for Italias nye ambassadør, HMK		
25.	Høytidelig audiens for Islands nye ambassadør, HMK		

SEPTEMBER

1.	Markering av UiT Norges arktiske universitets 50-årsjubileum, Tromsø, KPH		Kristiansand, KPM
1.	Nedsettelsen av de siste snublesteinene til minne om jødiske ofre for Holocaust, Oslo, KPM	17.	Markering av Equinors 50-årsjubileum, Stavanger, KPH
2.	Statsråd, HMK KPH	18.-19.	H.M. Dronning Elizabeth IIs gravferd, London, HMK HMD
2.	Drilloppvisning på Slottsplassen med Hans Majestet Kongens Garde, HMK KPH	20.	Møte i Prinsesse Märtha Louises Fond, PML
5.	Styremøte i Kronprinsparets Fond, KPH	21.	Styremøte i <i>Queen Sonja Print Award</i> , HMD
6.	Utdelingen av Kavliprisen 2020 og 2022, Oslo, HMK	22.	Høytidelig audiens for Israels nye ambassadør, HMK
6.	Markering av Slemdal skoles 100-årsjubileum, Oslo, HMD	22.	Høytidelig audiens for Finlands nye ambassadør, HMK
6.	Mottakelse for diplomatene, Kongeskipet Norge, KPH	22.	Høytidelig audiens for Litauens nye ambassadør, HMK
6.	Regjeringens bankett for vinnerne av Kavliprisen 2020 og 2022, Oslo rådhus, HMK	22.	Høytidelig audiens for Sri Lankas nye ambassadør, HMK
7.	Debakering Kongeskipet Norge, HMK, HMD, KPH	23.	Statsråd, HMK KPH
7.	Besøk til Vesar og Den magiske fabrikken, Tønsberg, KPH	26.	Åpning av Oslo <i>Innovation Week</i> 2022, KPH KPM
7.	Åpning av Norges Blindeforbunds nye førerhundanlegg, Ås, PML	26.	Utdeling av Foreningen Nordens språkpris, Oslo, HMD
7.	Jazzkonsert på Chat Noir, Oslo, HMK HMD	26.	Markering av Mesh'10-årsjubileum, Oslo, KPH
8.	Digital hilsen til en samling for MOT-medarbeidere, KPH	27.	Markering av Stella, Røde Kors Kvinnesenters 10-årsjubileum, Oslo, KPM
9.	Statsråd, HMK KPH	27.	Landskamp i fotball for herrer mellom Norge og Serbia, Ullevaal Stadion, KPH PSM
10.-11.	Markering av H.M. Dronning Margrethes 50 år som regent, København, HMK HMD	28.	Markering av Eidsvatnings 1000-årsjubileum og åpning av nettverkssamling for Nasjonaljubileet 2030, Eidsvoll, KPH
16.	Statsråd, HMK KPH	28.	Markering av Eidsvoll offentlige landsgymnas' 100-årsjubileum, KPH
16.	Digital hilsen til nettverkssamling for Skeivt kristent nettverk,	30.	Statsråd, HMK KPH
		30.	Åpning av tre samtidsutstillinger ved MUNCH, Oslo, HMD

Kongeparet var til stede under feiringen av Dronning Margrethe IIs 50 år på den danske tronen.

Kronprinsen markerte det gode forholdet mellom Norge og Island med et offisielt besøk i september. President Guðni Thorlacius Jóhannesson inviterte til en vandring ved vulkanen Fagradalsfjall.

OKTOBER

3.	Stortingets høytidelige åpning, HMK HMD KPH	21.	Statsråd, HMK
4.	Besøk til Flesberg kommune, HMK	21.	H.M. Kongens seilermiddag, HMK
10.	Audiens for Finlands president, HMK HMD KPH	23.	Åpning av samisk språkuke 2022, Snåsa, HMK
10.	Lunsj for Finlands president, HMK HMD KPH	25.	Lunsj for diplomater, HMK KPH
10.	Nansen minneforelesning, Oslo, HMK	25.	Besøk til Hæren, PIA
12.-14.	Offisielt besøk til Island, KPH	27.	Besøk til Nasjonal sikkerhetsmyndighet, Oslo, KPH
13.-16.	Offisielt besøk til Minnesota, USA, HMD	27.	Middag for stortingsrepresentantene, HMK HMD KPH KPM PA
14.	Statsråd, HMK	28.	Statsråd, HMK KPH
17.-18.	SIKT 2022, Trondheim, KPH	28.	Audiens for lederen av Ytringsfrihetskomisjonen og kultur- og likestillingsministeren, HMK HMD KPH
17.	Markering av høgsolen Dronning Mauds Minnes 75-årsjubileum, Trondheim, KPH	29.	Digital jubileumshilsen til Norges Røde Kors Ungdoms årsmøte, KPM
20.	Høytidelig audiens for Nord-Makedonias nye ambassadør, HMK	31.	Bærekraftskonferansen, UiO, KPH
20.	Høytidelig audiens for Zimbabwes nye ambassadør, HMK	31.	Oslo Militære Samfund, HMK
20.	Høytidelig audiens for Etiopias nye ambassadør, HMK		
20.	Besøk til Sjøforsvaret, PIA		

Dronning Sonja markerte de sterke båndene til det norsk-amerikanske miljøet i USA med et offisielt besøk til delstaten Minnesota.

Kronprinsesse Mette-Marit ble møtt av lokale speidere da hun kom for å åpne Speiderringet på Lillestrøm.

NOVEMBER

2. Lunsjmøte om kjernekraft, Skaugum, KPH 2. Kronprinsparets Fonds framtidsmøte for og med ungdom, Oslo, KPH 3. Biskop Rosemarie Köhns gravferd, Hamar, HMD 3. Konsert og mottakelse i samarbeid med Dronning Sonja Internasjonale Musikkonkurranse, Dronning Sonja KunstStall, HMD 4. Statsråd, HMK KPH 5. Cupfinale i fotball for kvinner mellom SK Brann og Stabæk Fotball, Ullevål stadion, KPH KPM 6. Forsvarets minnedag, Oslo, KPH 7. Finissage for utstillingen «Åpne Dører», Dronning Sonja KunstStall, HMD 8. Mottakelse for mottakere av Kongens Fortjenstmedalje, HMK HMD 8. Besøk til Cyberforsvaret, Lillehammer, KPH 9. Skiforeningens frivillighetssamling i Holmenkollen, KPH 9. Festgudstjeneste i anledning Kirkens Nødhjelps 75-årsjubileum, Oslo, KPH KPM 10. Høytidelig audiens for Venezuelas nye ambassadør, HMK 10. Høytidelig audiens for Frankrikes nye ambassadør, HMK	10. Høytidelig audiens for Uruguays nye ambassadør, HMK 10. Statsråd, HMK KPH 10. Konferansen «Blir alt bra? Pandemiens konsekvenser for barn og unge i Norden», Oslo, KPM 11. Statsråd, HMK KPH 11. Åpning av Speiderringet, Lillestrøm, KPM 14. Styremøte i Kronprinsparets Fond, KPR 15. Lunsj for statsforvalterne, KPR 16. Gjestebud for frivilligheten, Skaugum, KPR KPM 18. Statsråd, HMK KPH 18. Audiens for Angolas president, HMK KPH 21. Besøk til Nasjonalmuseet med Aurora Verksted, KPM 22.-24. Offisielt besøk til Kenya, KPH 24. Høytidelig audiens for Sør-Sudans nye ambassadør, HMK 24. Høytidelig audiens for Colombias nye ambassadør, HMK 24. Toralv Maurstads gravferd, Oslo, HMK 25. Statsråd, KPR 26. Forestillingen «Nøtteknekkeren», København, HMD 28. Audiens for Serbias president, HMK KPH 30. Styremøte i <i>Queen Sonja Print Award</i>, HMD 30. Utdeling av Bibliotekets litteraturpris, Bekkestua, KPM

DESEMBER

1. Samling for dommere og domstolansatte i Oslo tingrett, KPH 1. Markeringen av Verdens aidsdag, Oslo, KPM 2. Statsråd, HMK KPH 5. Utdeling av Frivillighetsprisen 2022, Oslo, KPH 6. Middag for biskopene, HMK HMD KPH KPM 7. Møte med Røde Kors, Blå Kors, Fattighuset, Frelsesarmeen og Kirkens Bymisjon om fattigdom i Norge, Oslo, KPH KPM 7. Besøk til Frelsesarmeens slumstasjon, Oslo, KPH KPM 8. Lunsj for St. Olavs Ordens Råd, HMK 8. Julekonsert med Sølvguttene, Dronning Sonja KunstStall, HMD 9. Statsråd, HMK KPH 9. Audiens med <i>Augsburg University</i> ved president Paul C. Pribbenow, HMK 10. Redd Barnas Fredsprisfest, Oslo, KPH KPM 10. Audiens for mottakerne av Nobels Fredspris 2022, HMK HMD KPHKPM 10. Utdelingen av Nobels Fredspris for 2022, HMK HMD KPH KPM	10. Bankett i anledning utdelingen av Nobels Fredspris for 2022, HMK HMD KPH KPM 10. Dissimilis' juleforestilling, Bærum Kulturhus, PA 11. Julekonsert med Det Norske Jentekor, Dronning Sonja KunstStall, HMD 12. Åpning av Follobanen, Oslo, HMK KPH 13. H.M. Kongens Gardes Kirkeparade, Oslo, HMK HMD KPH 16. Statsråd, HMK KPH 16. Lunsj for regjeringen, HMK HMD KPH 20. Statsråd, KPR 20. Julebesøk til barne- og ungdomsklinikken ved Akershus universitetssykehus, Lørenskog, HMD 21. Julebesøk til Blå Kors barnas stasjon, Oslo, KPH KPM 24. Julebesøk til barne- og ungdomsklinikken på Rikshospitalet, KPH KPM PIA 25. Juledagsgudstjeneste, Holmenkollen kapell, HMK HMD KPH KPM PIA

Kong Harald tok imot Jan Ratsjinskij, Oleksandra Matvijtsjuk og Natallia Pintsjuk, representanter for årets mottakere av Nobels fredspris, i audiens før utdelingen i Oslo rådhus.

Stor feiring av Prinsessen

Den 21. januar 2022 fylte Hennes Kongelige Høyhet Prinsesse Ingrid Alexandra 18 år. Norges prinsesse ble myndig.

Prinsesse Ingrid Alexandra fikk være til stede som observatør i statsråd på dagen hun fylte 18 år.

Når en arving til tronen blir myndig, er det en viktig begivenhet i et monarki. En dag vil Prinsessen fylle rollen som Norges statsoverhode, noe som preget markeringen av selve dagen. Den store feiringen fant sted i juni, da koronapandemien hadde sluppet taket.

BESØKTE STATSMAKTENE

Grunnloven fordeler statens makt mellom tre uavhengige organer med forskjellige funksjoner: den lovgivende, den utøvende og den dømmende makt. Dagen før myndighetsdagen besøkte Prinsesse Ingrid Alexandra Stortinget, Regjeringen og Høyesterett for en grundig innføring i landets styresett og statsoverhodets rolle. Hans Kongelige Høyhet Kronprins Haakon avla et tilsvarende besøk da han ble myndig i 1991.

Stortingspresident Masud Gharakhani orienterte Prinsessen om Stortingets arbeid og om bygningens historie. Hun fikk også høre om arbeidet i Stortingets komitéer, og nasjonalforsamlingens yngste medlem fortalte om hvordan det er å være stortingsrepresentant.

Statsminister Jonas Gahr Støre var vert da Prinsessen kom til Statsministerens kontor. Der fikk hun et innblikk i Regjeringens arbeid, statsrådenes hverdag og innsatsen som gjøres i departementene. I Høyesteretts Hus fortalte

høyesterettsjustitiarius Toril Marie Øie om domstolenes virksomhet og hvordan det norske rettssystemet er bygget opp.

– Besøkene ble virkelig en påminnelse om hvor heldige vi er her i Norge, sa Prinsessen senere. – En påminnelse om demokratiet vårt og det trygge styringssystemet vi har. Det vi nordmenn har bygd opp over lang tid, og som vi fortsetter å utvikle, og beskytte, hver dag.

OVERVAR STATSRÅD PÅ BURSDAGEN

Fredager holder Hans Majestet Kong Harald statsråd på Det kongelige slott. Dette er en av Kongens konstitusjonelle plikter, og i henhold til Grunnloven er det bare den nærmeste tronarvingen som har rett til å ta sete i statsråd sammen med Kongen og Regjeringens medlemmer. Prinsesse Ingrid Alexandra hadde derfor status som observatør da hun fikk overvære statsrådet på myndighetsdagen sin.

Prinsessen ankom Statsrådssalen i følge med sin farfar og far, og tok plass ved Kongens venstre side. En egen stol fra Hvite salong var satt inn for anledningen, siden stolene omkring Kongens bord er forbeholdt statsrådets medlemmer.

GRATULANTER

Utover dagen kom gratulasjonsdeputasjoner fra hele det offisielle Norge til Slottet for å gratulere Prinsesse Ingrid Alexandra med myndighetsdagen. Stortingspresidenten var den første i rekken av gratulanter. Blant annet var Sametinget, landets kommuner og Det diplomatiske korps representert, i tillegg til at en lang rekke ambassadører allerede hadde signert gratulasjonsprotokollen som var lagt ut på Slottet dagen før.

Mens Prinsessen tok imot gratulasjoner og gaver i Lille festsal, lot Forsvaret en spesiell gratulasjon høre. Da klokken slo 12.00 ble det saluttert fra Forsvarets skip og festninger over hele landet i anledning 18-årsdagen.

REGJERINGENS GAVE

I juni var det endelig duket for storstilt feiring. Regjeringens gave til Prinsesse Ingrid Alexandra var en festmiddag på Deichman Bjørvika – Oslos nye hovedbibliotek. Unge artister og kunstnere sto for mange av de kulturelle innslagene, og ungdom satte også sitt preg på gjestelis-

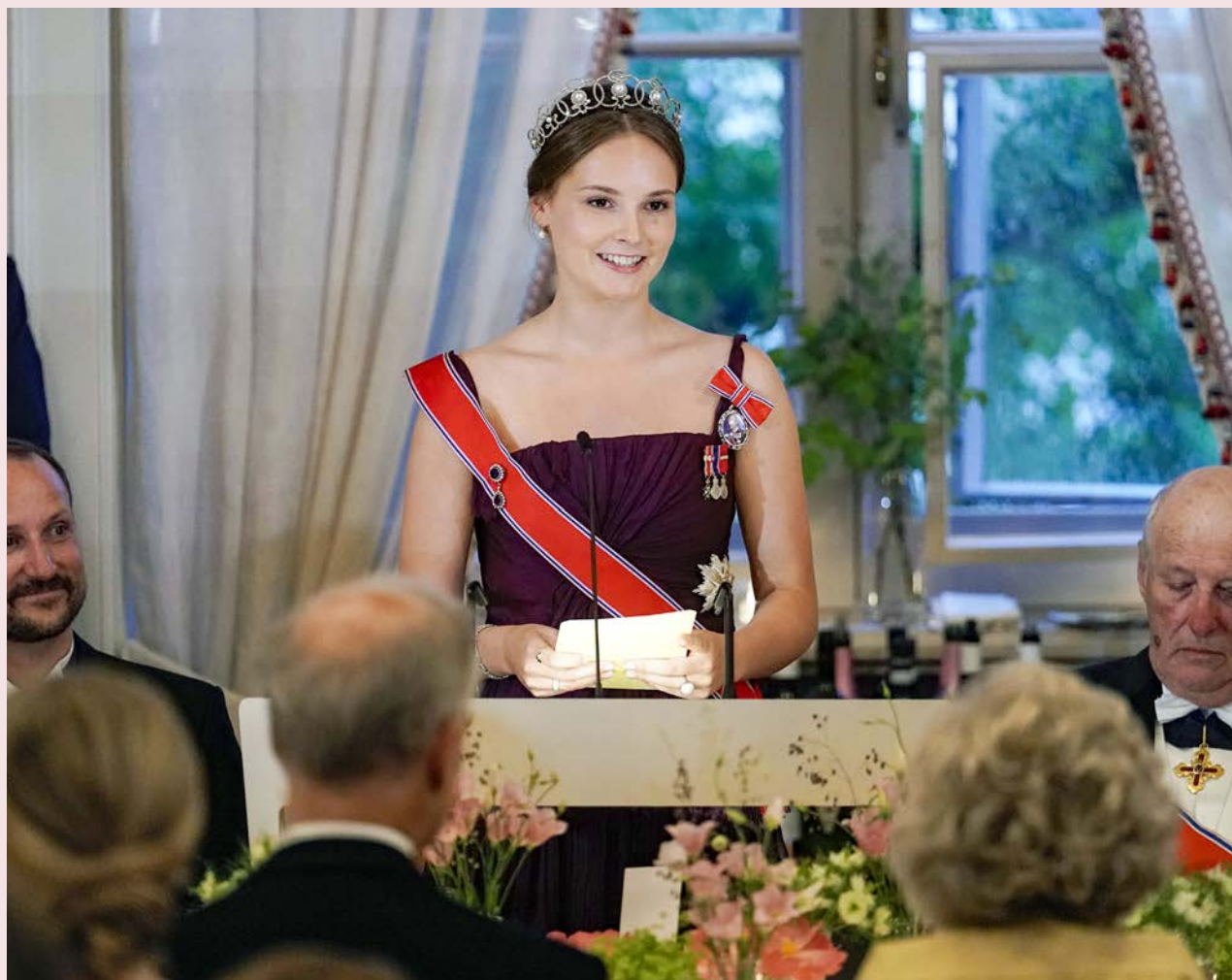
ten. Fra landets fylker kom 25 unge representanter, spesielt invitert og engasjert i alt fra idrett og kulturliv til samfunnsliv, politikk og organisasjonsliv.

Kveldens vert, statsminister Jonas Gahr Støre, holdt gratulasjonstale til Prinsessen. – Du ble født som den første kvinnelige tronarving i kongerikets historie. Nå har du passert 18 år og er myndig. Det er historisk, sa statsministeren, som hadde følgende råd å gi:

– Vær den du er. Kjenn landet ditt. Menneskene som bor her. Livene vi lever. Drømmene vi har. Frykten vi kan føle. Slik skaper du de båndene som knytter Kongehuset og folket sammen i nye generasjoner.

EN MIDTSOMMERNATTSDRØM PÅ SLOTTET

Den 17. juni kunne Kongeparet ønske nær 200 gjester velkommen til gallamiddag på Slottet. «En midtsommer-nattsdrøm» i lys og blomster dannet ramme for feiringen, som samlet kongelige gjester fra Europa, representanter for det offisielle Norge, familie og venner.

Prinsesse Ingrid Alexandra besøkte Stortinget, Høyesterett og Statsministerens kontor i anledning myndighetsdagen sin. Stortingspresident Masud Gharahkhani orienterte Prinsessen om Stortingets arbeid.

På menyen i Store spisesal sto gulrottartar, asparges og kamskjell, kveite og norske jordbær. Måltidet ble ledsaget av taler fra foreldre og besteforeldre, som kombinerte varme, humor og alvor i sine ord til Prinsessen.

Hans Majestet Kongen mintes Prinsessens besøk i statsråd:

– For første gang var du med i statsråd, heldigvis uten vetorett – siden man aldri vet hva som kan komme fra en så engasjert ung dame som deg. Det var riktig hyggelig og folksomt oppe ved bordenden i Statsrådssalen – da du og pappa tok plass på hver deres side av meg.

– Denne festdagen i januar kjente jeg virkelig på styrken og tryggheten i at slekt skal følge slekters gang. Men dere må nok holde ut med meg litt til. Og forhåpentligvis kan jeg fremdeles være til hjelp om det er ting du lurer på, kjære Ingrid, sa Kong Harald i sin tale til barnebarnet.

Kveldens hovedperson inntok også talerstolen der hun takket sine nærmeste for støtte, omsorg og gode opplevelser. Prinsesse Ingrid Alexandra løftet også fram det fine med å vokse opp i Norge:

– Noe av det fineste med Norge er demokratiet vårt. Det at vi kan tro på det vi vil. Det at vi kan si det vi vil. Og det at vi kan være glad i de vi vil.

– Vi har alle en plass i dette samfunnet. Vi er forskjellige, vi har fått forskjellige roller, og vi kan forskjellige ting. Sammen skaper vi det Norge vi er så glade i, avsluttet Prinsessen.

TIPPOLDEMORS DIADEM

Under gallamiddagen på Slottet – og på de offisielle bildene i dagens anledning – bar Prinsesse Ingrid Alexandra et vakkert diadem i platina med diamanter og perler. Diademmet var opprinnelig en gave til Prinsesse Ingeborg av Sverige – Kronprinsesse Märthas mor – fra hennes mann Prins Carl. Han kjøpte det under verdensutstillingen i Paris i 1900.

Da Prinsesse Ingeborg gikk bort, arvet Kong Haralds søster, Prinsesse Ragnhild, diademmet. Hennes barn ga det videre til Prinsesse Ingrid Alexandra på hennes 18-årsdag.

– Diademmet ble flittig brukt av bestemor så lenge hun levde, kunne Prinsesse Astrid, fru Ferner fortelle. – Siste gang bestemor brukte det, var til min brors 21-årsdag og myndighetsdag i 1958. Det betyr mye for meg at Prinsesse Ingrid Alexandra har fått dette smykket.

Det var Prinsesse Ragnhilds ønske at Prinsessen skulle få sin tippoldemors diadem.

Høytidelig audiens

Alle nye ambassadører kommer til Kongen i høytidelig audiens. I 2022 kom både USA's og Zimbabwes ambassadører for å avlevere sine akkreditiver.

En ambassadør er et sendebud fra sitt statsoverhode og har fått i oppgave å representere landet. Når en ny ambassadør kommer til Norge, tas han eller hun imot av Hans Majestet Kongen i høytidelig audiens. Ambassadøren kommer for å avlevere sine akkreditiver – brevet som presenterer ambassadøren og oppdraget. Først etter at brevet er avlevert, kan ambassadøren ta fatt på sitt viktige arbeid.

Det er en svært høytidelig anledning. Ambassadøren blir hentet med en av Hoffets biler. De kjører sakte opp foran Slottet der soldater fra Hans Majestet Kongens Garde står oppstilt. Gardener blåser fanfare idet ambassadøren ankommer.

Etter å ha skrevet seg inn i besøksprotokollen, blir ambassadøren ført opp trappen til Slottets øvre vestibyle, der hoffsjefen ønsker velkommen. De doble dørene slås opp, og ambassadøren blir ledsaget inn i Fugleværelset og presentert for medlemmer av Hoffets ledelse og adjutantstab.

Når tiden er inne, går hoffsjefen inn på Kongens kontor og annonserer at ambassadøren har kommet for å avlevere sine akkreditiver. Etter at en fotograf har forevige møtet mellom Kongen og ambassadøren, fortsetter de to samtalen uten andre til stede – med mindre det er behov for en tolk.

Det er tradisjon at Kongeparet inviterer grupper av nye diplomater til en offisiell lunsj på Slottet. Ambassadørene kan også komme til såkalt avskjedsaudiens når oppdraget deres er avsluttet. Hele det diplomatiske korps blir dessuten med jevne mellomrom invitert til middag eller mottakelse på Slottet, Oscarshall eller Kongeskippet Norge.

FRA ALLE VERDENSJØRNER

Hans Majestet Kongen mottok 33 nye ambassadører i 2022. De kom fra alle verdenshjørner: Colombia, Sør-Sudan, Uruguay, Frankrike, Venezuela, Etiopia, Zimbabwe, Nord-Makedonia, Sri Lanka, Litauen, Finland, Israel, Peru, Tyskland, Island, Italia, USA, Kosovo, Tanzania, Sør-Afrika, Burundi, San Marino, Niger, Guatemala, Østerrike, Rwanda, Australia, Bosnia-Hercegovina, Den dominikanske republikk, Luxembourg, Kambodsja, Marokko og Algerie.

I tillegg tok Hans Kongelige Høyhet Kronprinsregenten imot tre ambassadører da Kongen var syk. De kom fra Aserbajdsjan, Bhutan og Portugal.

Sikkerhetsprosjektet

I perioden 2012 til 2015 ble det gjennomført en sikkerhetsanalyse i regi av Politidirektoratet. I 2016 ble det etablert et prosjekt for å utvikle sikkerheten rundt de kongelige eiendommene, både statlige og private.

Sikkerhetsprosjektet betyr en stor forbedring av sikkerheten ved Slottet og de andre kongelige eiendommene. Dette handler i all hovedsak om objektsikring, som i denne sammenhengen betyr å sikre en bygning eller et område så godt som mulig mot uønskede hendelser.

Prosjektet har omfattet flere større delelementer, herunder perimetersikring rundt eiendommer og parker, ny vaktsentral og teknisk sikringsanlegg og skallsikring av eiendommer. Utbedring av belysningen i Slottsparken har også vært en del av sikkerhetsprosjektet. I tillegg er det bygget et post- og varemottak i Dronningparken i regi av Statsbygg for å bidra til sikkerheten.

Arbeidet er krevende. Flere eiendommer er av stor historisk verdi, og noen bygg og parkanlegg har høy vernestatus og må behandles i tråd med dette. Slottsparken og Dronningparken skal begge behandles som fredet, og Bygdø kongsgård, Oscarshall og Skaugum er alle av høy verneklasse. Dette har vært sentrale hensyn i alle delprosjektene, og innenfor disse rammene er mange ulike løsninger vurdert for å finne den som ivaretar bygninger og parker best – samtidig som åpenheten og tilgjengeligheten for publikum blir opprettholdt. Målet er at sikringstiltakene i bymiljøet skal bli en naturlig del av byen og parkene.

Det meste av arbeidet er gjennomført, og store deler av sikkerhetsprosjektet ble ferdigstilt i løpet av 2021 og 2022. Arbeidet med sikringen av områdene rundt Skaugum hovedgård og Bygdø kongsgård ble sluttført i 2022, mens sikringen av Slottsparken står helt ferdig først i 2023. Arbeidene har resultert i økt sikkerhet for besøkende og for bygninger ved de kongelige eiendommer.

Det er arbeidet med å ferdigstille perimetersikringen rundt Slottsparken som har krevd mest det siste året. Perime-

tersikringen omslutter eiendommen og består av pullerter, gjerder, murer og porter. Arbeidet med perimetersikring har vist seg å være mer komplisert enn det som ble lagt til grunn da forprosjektet ble utarbeidet. Flere faktorer har ført til at arbeidet har tatt lengre tid enn først antatt:

BIOMANGFOLD OG FREDET PARK

Marksikringsplanene er et lovpålagt og styrende dokument for hvordan verdifulle trær og biomangfold på eiendommene skal ivaretas. Det har vært viktig for hvordan vi har kunnet gjennomføre arbeidet siden både Slottsparken og Dronningparken skal behandles som fredet.

For ikke å skade trær i forbindelse med graving nær røttene, er det benyttet luftspade og vakuumpumpemaskin i stedet for konvensjonelle gravemaskiner. I stedet for å rive over røttene, fjerner disse verktøyene jorden omkring dem på en skånsom måte. Men, det er et kompliserende og fordyrende tiltak. Teknikken er i første rekke blitt benyttet i Slottsparken og Dronningparken, men også på de andre eiendommene i noen grad.

INFRASTRUKTUR

Perimetersikringen rundt Slottsparken blir etablert i parkens yttergrense, og det er nødvendig å ta hensyn til annen infrastruktur. Det ligger både vei og trikkespor, vannledninger, fiber- og høyspentkabler langs tomtegrensen, og dette må selvsagt anleggsarbeidene ta hensyn til. Nødvendige avklaringer med eierne av infrastrukturen har vist seg å ta betydelig lenger tid enn forventet, og det har hatt konsekvenser for framdrift og kostnader i prosjektet.

Hensynene til infrastruktur og trærnes røtter har ført til behov for å endre måten murer og pullerter blir festet på, og det har vært nødvendig å prosjektere prinsippene for fundamentering på nytt. Vi har gått fra å ha ett godkjent prinsipp for feste av murer og pullerter, til fire. Dette er utviklingsarbeid det ikke er mulig å gjøre før man vet hva som befinner seg der man skal bygge, og arbeidet har tatt tid.

KULTURMINNEFORVALTNING

Rundt Bygdø kongsgård og Dronningparken er det benyttet gjerder og porter som har historisk verdi, og som derfor må forvaltes som kulturminne. Forprosjektet la til grunn at det skulle etableres en ny mur og at de eksisterende gjerdene kunne settes opp igjen på den nye muren.

Imidlertid var gjerdene i dårligere forfatning enn forventet, og store deler kunne ikke gjenbrukes. De delene som var i tilstrekkelig god stand, ble utbedret på antikvarisk vis og satt tilbake på murer der de er mindre utsatt for påkjenninger. På denne måten kunne vi ta vare på de kulturhistoriske verdiene gjerdene representerer, i tråd med Riksantikvarens ønsker.

FRAMDRIFT OG ØKONOMI

Sikkerhetsprosjektet hadde opprinnelig som mål å være ferdig med samtlige tiltak i løpet av 2021, men som beskrevet i fjorårets årsrapport, viste prosjektet seg å være mer komplisert enn antatt. Sikringen av flere eiendommer ble

ferdigstilt i 2022, og de omfattede grave- og murarbeidene i Slottsparken ble sluttført samme år. Det oppsto imidlertid forsinkelser knyttet til leveranser av komponenter til perimetersikringen rundt Slottsparken, noe som gjør at det endelige arbeidet derfor først blir ferdigstilt i 2023.

Prosjektet har en kostnadsramme på 800 millioner kroner (2022-kroner). Prognosen ble økt ved årsskiftet 2021/22, og ved nysalderingen i desember 2022 ble ny kostnadsramme i prosjektet satt.

En mer miljøvennlig bilpark

Det kongelige hoff ønsker å redusere utslippene av klimagasser fra bilparken til et minimum. Ved utgangen av 2022 var andelen fossil-drevne biler kommet ned i 38 prosent.

En egen strategi fra november 2021 legger rammene for anskaffelsen av biler fram mot 2024. Strategien fastsetter målet om å redusere CO2-fotavtrykket til et minimum. Det ble vedtatt å konvertere bilparken fra fossildrevne kjøretøy til elbiler, subsidiært hybride løsninger, så langt det er praktisk mulig.

Hoffets bilpark består i dag av 29 biler. Dette omfatter Kongefamiliens private kjøretøy, kjøretøy som benyttes i forbindelse med offisielle oppdrag, samt stabsbiler som inngår i driften av Det kongelige hoff og ulike kongelige eiendommer. I tillegg omfatter bilparken fem historiske biler – den eldste fra 1939. Disse vil selvsagt ikke skiftes ut, men kjøres svært sjelden og bidrar dermed minimalt til utslippene.

PROSESSEN

Utskiftingen av kjøretøy gjøres ikke over natten. Det er en prosess som tar tid, og som avhenger av sikkerhetshensyn, økonomi, inngåtte avtaler, tilbudet av biler med lave eller ingen utslipp og tilgangen på ladestasjoner.

Hoffet både eier og leaser kjøretøy. Når leasing-kontrakten på et fossildrevet kjøretøy utløper, blir det inngått avtale om et elkjøretøy. Hver gang et fossildrevet kjøretøy er moment for utskifting, vurderes muligheten for et miljøvennlig alternativ. I løpet av fireårsperioden vil vi ha kunnet vurdere alle kjøretøyene i bilparken på denne måten. Den foreløpig siste utskiftningen fant sted i desember 2022. Da ble en dieseldrevet Mercedes erstattet med en Volvo Limousine hybrid. Bilen benyttes ved offisielle oppdrag og er den tiende i rekken av biler med registreringsnummer A-3.

VEIEN VIDERE

Arbeidet med å redusere antallet fossildrevne kjøretøy fortsetter, og utviklingen i markedet spiller på lag med oss. Vi har installert ladestasjoner ved Slottet og på Skaugum, samtidig som ladestasjonene omkring i landet stadig blir flere. De mer miljøvennlige alternativene blir stadig bedre, og utvalget av egnede biler større. Flere biler tilfredsstiller våre behov og gjør det mulig å gjøre valg som tar oss nærmere målet om en bilpark med minimale utslipp.

DAGENS BILPARK

Det kongelige hoff har redusert andelen fossildrevne kjøretøyer til 38 prosent og arbeider for ytterligere reduksjon. I dag har bilparken følgende sammensetning:

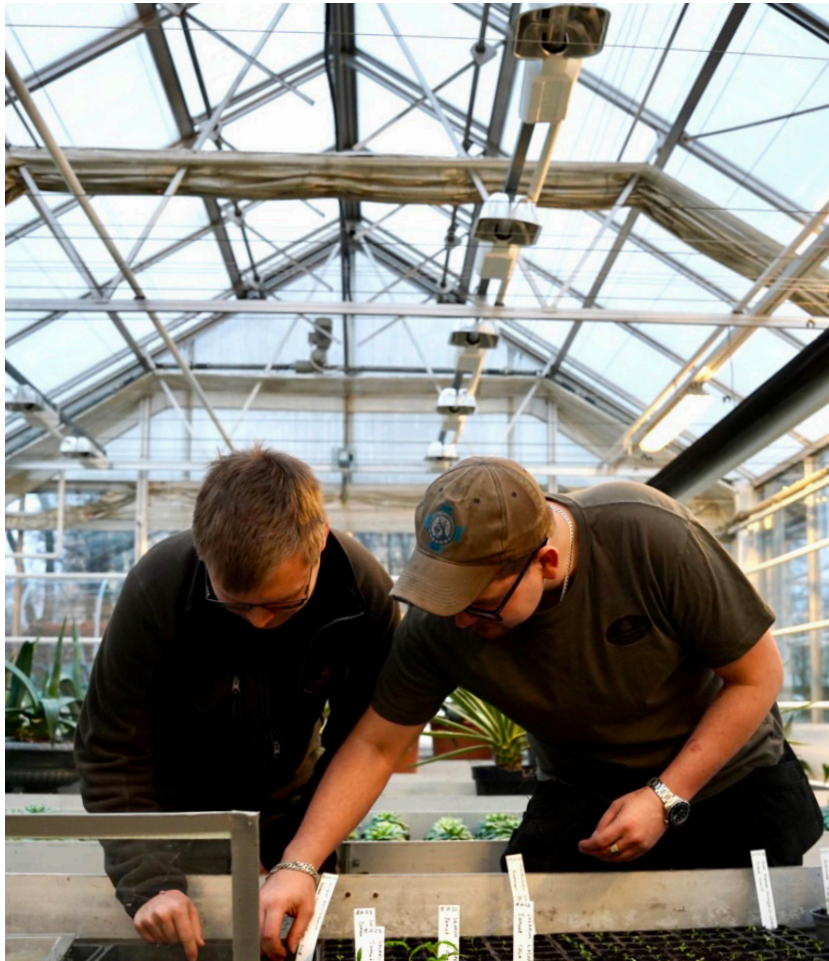
- 12 elbiler (41 %)
- 4 ladbare hybrider (14 %)
- 2 hybridbiler 2 (7 %)
- 4 bensinbiler (14 %)
- 7 dieslbiler (24 %)

Bilstrategien er en del av Hoffets overordnede miljøsatsing.

Klassiske A-1 fra 1939 går på bensin, men den siste anskaffelsen, A-3, er en hybrid.

Lærling ved Det kongelige hoff

Over 30 ulike yrkesgrupper er representert ved Det kongelige hoff, og flertallet av medarbeiderne tilhører et yrkesfag. Derfor tilbyr vi også lærlingplasser, og i 2022-2023 har vi tre lærlinger hos oss.

Nicolai Lundsgaard er kjøkkensjef ved Det kongelige hoff. Han forteller at det er viktig for Hoffet å bidra til å utdanne neste generasjon.

– Det er viktig for oss å fremme kokkeyrket. Det er mangel på kokker, og vi ønsker å være et godt forbilde for yrket og lære videre kunnskap og tradisjoner.

Kjøkkensjefen understreker at ordningen også er positiv for Hoffet og for kjøkkenet på Slottet. – Å ha lærling bidrar til at vi både tar opp gamle teknikker og holder oss oppdaterte, sier Lundsgaard.

Å VÆRE LÆRLING PÅ SLOTTET

Hanna Kristina Andersson (18) kommer fra Brattlikollen i Oslo. Før hun kom til Slottet som kokkelærling høsten 2022, gikk hun kokk- og servitørfag andre året på Etterstad videregående skole.

– Det er veldig varierte oppgaver på Slottet. Her lærer jeg alt fra å partere hele dyr til å lage desserter med fine, små detaljer. Jeg lærer veldig mye forskjellig og trives veldig godt med kollegaene. Gode kollegaer har mye å si, forteller Hanna.

Selv om Hanna beskriver dagene som lange i forhold til skoledagen, liker hun at det er annerledes. – Det er fint å drive med noe man synes er gøy. Og jeg lærer veldig mye. Iblant møter jeg også kokkelærlinger fra andre steder gjennom kurs i Lærlingekompaniet. Det er fint å kunne møte andre på min egen alder, noen som er i samme situasjon.

Adrian Thomassen Haugland (23) og Håvard Engum Pedersen (22) er gartnerlærlinger på Slottet. Håvard har Vg3 landbruk fra Senja videregående skole, mens Adrian har Vg3 i både studieforbereidende naturbruk og landbruk fra Øksnevad videregående skole. I tillegg har Adrian en bachelor i naturforvaltning fra Nord universitet.

Adrian trekker fram det han liker best ved faget sitt. – Å få jobbe ute og følge sesongene og plantenes utvikling. Å få lage noe og oppleve at folk setter pris på arbeidet.

Både Adrian og Håvard peker på arbeidsmiljøet og kollegaene – og å få jobbe med historiske parker i flotte, kongelige omgivelser – som det beste med å være lærling i slottsgartneriet.

– Det er veldig fint. Man får lære av dyktige fagfolk. I tillegg til det gartnerfaglige, lærer vi om hvordan arbeids-

livet fungerer. Og det er selvsagt meningen når man er lærling, avslutter Håvard.

Lærlingordningen er en del av utdanningssystemet, og både virksomheten og lærlingen følger en fastlagt læreplan. Lærlingperioden går over to år og avsluttes med en fagprøve. Bestått prøve resulterer i svennebrev innen håndverksfag og fagbrev i de andre lærefagene.

BEHOVET FOR FAGKUNNSKAP

Yrkesfagene er generelt godt representert ved Hoffet, og ufaglærte medarbeidere oppfordres til å ta fagbrev. Mange har grepet denne muligheten, og slik har vi fått flere renholdere og servitører med fagbrev de siste årene.

Det er også et stort behov for fagkunnskap i forvaltningen av kongelige eiendommer og parker. Det er både møbelsnekkere, møbeltapetserere og tømre ansatt ved Det kongelige hoff. Hoffet forvalter store kulturelle verdier i form av bygninger, interiører og parker som skal behandles som fredet. Vedlikehold og restaurering krever derfor ofte spesialkompetanse.

Det pågår et kontinuerlig vedlikehold av de historiske eiendommene i samarbeid med Statsbygg. Det betyr også større restaureringsarbeider og tilbakeføring av anlegg for å vise hvordan noe så ut opprinnelig eller i ulike historiske epoker. Her støtter Det kongelige hoff seg både på dyktige håndverkere i egne rekker og på kompetanse utenfra. Tradisjonshåndverkerne ivaretar Slottet – og Slottet ivaretar tradisjonshåndverket.

YRKESFAG VED HOFFET

- Anleggsgartner
- Arborist
- Blomsterdekoratør
- Fotograf
- Gartner
- Kokk
- Konditor
- Møbelsnekker
- Møbeltapetserer
- Renholder
- Servitør
- Skredder
- Tømmer

Prisbelønt belysning på Slottsplassen

Restaureringen av kandelabrene på Slottsplassen ble ferdigstilt i 2022. De vakre lyktene er ført tilbake til sin opprinnelige utforming og utstyrt med LED-lys. Resultatet ble belønnet med Norsk Lyspris i sin klasse.

Siden 2017 har Det kongelige hoff samarbeidet med By- miljøetaten i Oslo kommune om å restaurere kandelaber- master og produsere kopier av de originale lykthusene. Et fotografi fra 1880-årene tjente som utgangspunkt når de opprinnelige kandelabrene skulle gjenskapes.

Det ble lagt en gassledning til Slottet i år 1860. Det ga blant annet lys i et mindre antall kandelabre i Slottsparken. Disse lyste bare seks timer i døgnet, fra sen høst til tidlig vår. Lykthusene som sto her fram til 2021, var fra en senere periode. De hadde frostet glass og ga et helt annet lys og uttrykk enn de originale gasslampene. Nå er alle skiftet ut med nye lykthus i gammel stil.

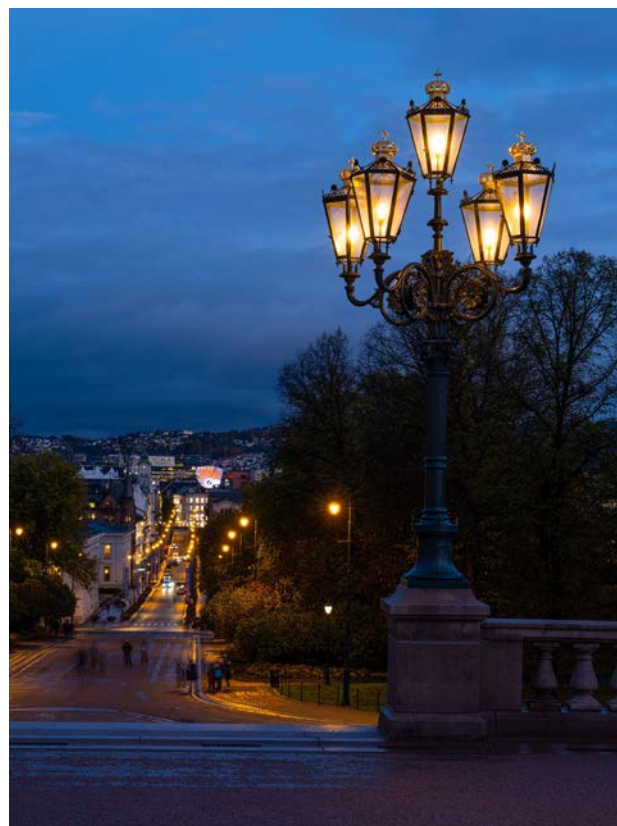
Alle mastene er originale. Malingsteknikker, farger og materialer tilsvarer så langt som mulig det opprinnelige. Skiftet til LED-lys betyr dessuten at de restaurerte lyktene bruker langt mindre strøm enn de gamle.

NORSK LYSPRIS

De restaurerte kandelabrene på Slottsplassen vant Norsk Lyspris 2022 i klassen for «Beste spesialdesignede produkt til prosjekt». I juryens begrunnelse heter det:

«I dette prosjektet ser vi et lysdesign knyttet til gjenskapelse av det historiske uttrykket på Slottsplassen, som ikke minst gir en tidsriktig, grasjøs og vakker belysning. Prosjektet imponerer i detalj og gjennomføring, og leverer et ferdig produkt som med stor overbevisning knytter sammen historie og teknologi med enkle og virkningsfulle midler.»

Norsk Lyspris er etablert av bransjeorganisasjonen Lyskultur og deles ut hvert år. Prisen har som formål å synliggjøre veldesignede og nyskapende norske belysningsprosjekter og -produkter.

Virksomhetsstyring

Det kongelige hoff er Kongeparet og Kronprinsparets egen organisasjon til støtte både offisielt og privat. Som en del av dette arbeidet skal Hoffet sørge for en rasjonell drift av organisasjonen og effektiv forvaltning av Stortingets bevilgninger til Det kongelige hoff (Civillisten) og til De kongelige (apanasjer).

Det kongelige hoff har et styringssystem som omfatter styringsprinsipper og styringsmodell, ledelsesdokumenter, beredskapsplaner, sikkerhetsprosedyrer og prosesser for å styre og kontrollere virksomheten. En del av dette er styringsprinsippene og retningslinjer, rutiner og fullmakter for å styre og kontrollere økonomien.

Det er viktig for oss at Hoffet skal være en åpen, moderne og effektiv organisasjon. Vi arbeider kontinuerlig for å leve opp til dette.

STYRINGSPRINSIPPER

Kongeparet og Kronprinsparet gir fullmakter til organisasjonen gjennom beslutninger som fattes i styremøter. Styremøtet er Det kongelige hoffs øverste beslutningsorgan.

Det kongelige hoff har etablert en styringsmodell som skal sikre systematisk planlegging og oppfølging av virksomheten. Den omfatter planverk, møtестrukturer, retningslinjer og rutiner for å planlegge, styre og følge opp virksomheten. Styringsmodellen består blant annet av:

- Målbilde og virksomhetsplan
- Avdelingsplaner forankret i virksomhetsplanen med tilhørende prioriteringer og ansvarsfordeling
- Årlige budsjetter som er delegert til avdelinger og seksjoner basert på ansvarsområde og fullmaktstruktur
- Styringskort med målbare indikatorer
- Rapporteringsrutiner (månedlig, kvartalsvis og årlig)

PLANPROSESS

Hoffets virksomhetsplan revideres hvert år. Den årlige planprosessen starter med et møte med De kongelige, der fokusområder og planer for neste år diskuteres. Deretter revideres virksomhetsplanen, og det utarbeides årlig plan for alle avdelingene. Avdelingsplanene inneholder hovedaktiviteter innenfor avdelingens ansvarsområder,

samt planer for medarbeiderutvikling, kompetanseplaner og miljøtiltak. Avdelingsplanene er, sammen med planer for arrangementer og aktiviteter, grunnlaget for det årlige budsjettet. Avdelingsplan og budsjett er utgangspunktet for avdelingsleders styringskort.

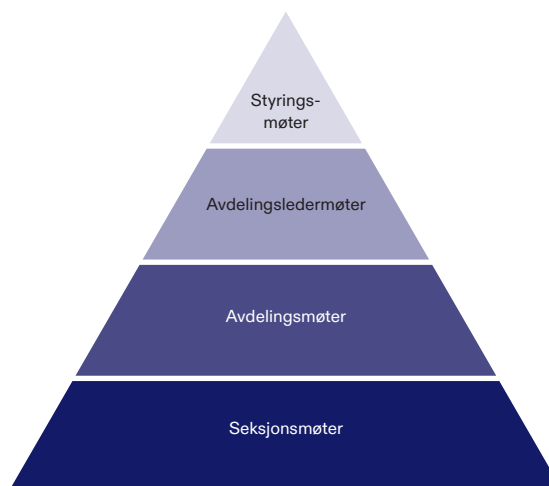
Budsjettprosessen resulterer i innspill til kontaktdepartementet for året etter kommende budsjettår, i tillegg til et internbudsjett for kommende budsjettår som skal være gjenstand for løpende oppfølging. Innspill til revidert nasjonalbudsjett og nysaldering skjer etter behov.

Budsjettinnspillet til kontaktdepartementet og internbudsjettet legges fram for styremøtet for beslutning.

ØKONOMISTYRING

Kongehuset og Det kongelige hoff er ikke en del av statsforvaltningen, og organisasjonen er ikke underlagt statlig instruksjonsmyndighet.

Økonomistyring og regnskapsføring følger Økonomireglementet for Det kongelige hoff, vedtatt i statsråd 5. juli 2002, med endring av 7. februar 2020.

Målbilde

KONGENS VALGSPRÅK	Alt for Norge
KONGEHUSETS KJERNEOPPGAVER	<ul style="list-style-type: none"> • Utføre konstitusjonelle oppgaver • Skape møter med mennesker som gjenspeiler landets mangfold • Styrke andres verdighet gjennom handlinger • Å være bærer av grunnleggende verdier som står over tid • Forvalte og formidle vår nasjonale kulturarv • Være en verdifull bidragsyter på den globale arena
KONGEHUSETS VERDIER	<p>MOT – våge å gjøre det rette, selv om det har pris</p> <p>RAUSHET – ha toleranse og respekt for ulike meninger, vise omsorg</p> <p>LØFTE SAMMEN – vi spiller hverandre gode og samarbeider for å nå mål</p>
GODT MEDARBEIDERSKAP	GODT LEDERSKAP
<ul style="list-style-type: none"> • Vi tør si vår mening på en konstruktiv måte • Vi framsnakker kolleger og trekker hverandre fram • Vi samarbeider aktivt på tvers med andre ut ifra en helhetsforståelse 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi er lojale mot de beslutninger som er fattet • Vi er rollemodeller – vi opptre i tråd med våre verdier og prinsipper for medarbeiderskap og lederskap • Vi er konsistente, beslutningsdyktige og viser omsorg

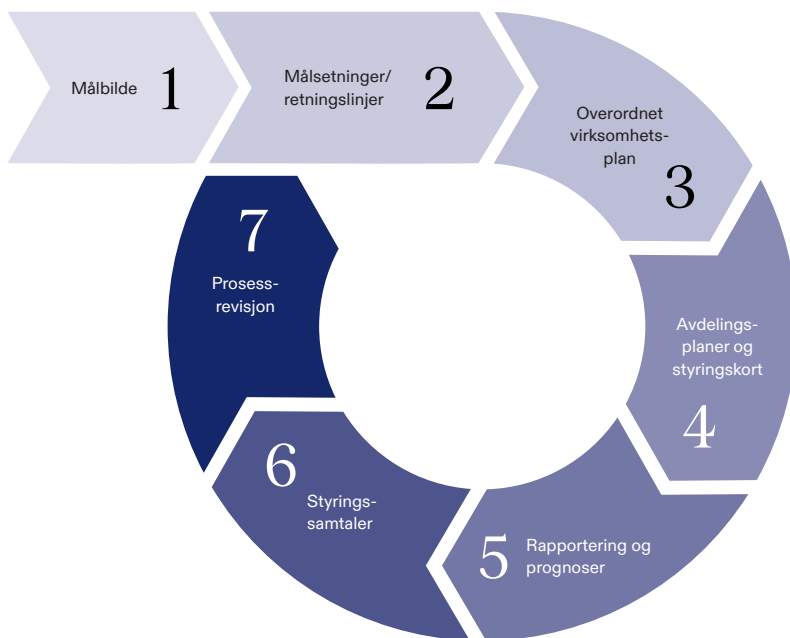
Stortinget bevilger årlig midler til Kongehuset og Det kongelige hoff over statsbudsjettet. Det er regulert i Grunnlovens § 75 e. Bevilgningen skjer over to kapitler og poster:

- Apanasjen til henholdsvis Kongen og Dronningen (kap 1 post 01), Kronprinsen og Kronprinsessen (kap 2 post 01) skal dekke kostnader til livsopphold og kostnader til drift, vedlikehold og utvikling av de private eiendommene, unntatt lønnskostnader knyttet til løpende forvaltning og vaktmestertjenester som utføres av Hoffets ansatte.

Apanasjen dekker også De kongeliges private utgifter, inkludert innkjøp av offisielle antrekk. Det skal ikke rapporteres på bruk av apanasjen.

- Det kongelige hoff (Civillisten, kap 1 post 50): Alle Hoffets ansatte lønnes over denne bevilgningen. Posten dekker også driftsmidlene til Det kongelige hoff og skal dekke kostnader til forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av de statlige kongelige eiendommene. Bruken av disse midlene rapporteres hvert år gjennom en offentlig årsrapport som avgis til Stortingets presi-

Styringsmodell

dentskap, Kommunal- og distriktsdepartementet og Riksrevisjonen.

- Særskilte prosjekter ved Det kongelige hoff (kap 1 post 51): Bevilgninger over denne posten er øremerket til gjennomføring av investeringer/prosjekter som er av en slik størrelse at ordinær bevilgning ikke kan dekke dem. I 2022 er dette sikkerhetstiltak på de kongelige eiendommene som gjennomføres av Hoffet på oppdrag fra Justisdepartementet.

Stortingets årlige bevilgning til Kongehuset fastsettes med bakgrunn i regjeringens forslag til statsbudsjett som hvert år fremmes for Stortinget. I forkant av dette spiller Det kongelige hoff inn forslag til budsjett for det angjeldende budsjettår til Kommunal- og distriktsdepartementet. Budsjettforslaget blir således del av den ordinære prosessen for statsbudsjettet.

Det kongelige hoff ivaretar all forvaltning av Stortingets bevilgninger over programområde 00, kategori 00.10, kapittel 1 og 2, på vegne av De kongelige. Hovedprinsippene for denne forvaltningen er som følger:

- Bevilgningene over post 50/51 til Det kongelige hoff regnskapsføres i egne regnskap med egne kontoplaner og bankkonti, og revideres av ekstern statsautorisert revisor. Bruken av midlene rapporteres hvert år gjennom en offentlig årsberetning.
- De to apanasjene regnskapsføres i egne regnskap

med egne kontoplaner og bankkonti, og revideres av ekstern statsautorisert revisor. Over tid benyttes om lag halvparten av den samlede apanasjen til drift, vedlikehold og utvikling av de private eiendommene. I 2022 ble rundt 10 millioner kroner av samlet apanasjebevilgning på 25 millioner kroner benyttet til drift, forvaltning og utviklingsformål.

Lønns- og personalkostnader for Det kongelige hoff belastes i sin helhet i ett og samme regnskap, Den kongelige civilliste. Det er i tråd med forutsetningene for bevilgningene, og størrelsene på disse, slik de ble fastsatt i 2001/2002.

Hoffsjefen har det øverste administrative ansvaret for økonomistyringen ved Det kongelige hoff, inkludert budsjett disponeringsmyndighet og anvisningsmyndighet for samtlige midler som disponeres av Det kongelige hoff.

Hoffsjefen delegerer budsjett disponeringsmyndighet til avdelingslederne i årlige disponeringsbrev. Disponeringsbrevet inneholder:

- tildelt bevilgning til den enkelte avdeling
- hva budsjett disponeringsmyndigheten innebærer av ansvar og myndighet, blant annet om eventuell adgang til skriftlig videre delegering
- fullmakter som er gitt på personalområdet
- eventuelle bindinger som er gitt på økonomi- og personalområdet

Tildeling av eventuelle tilleggsmidler eller andre endringer i disponeringen i budsjettåret gjøres av styingsmøtet.

RESULTATOPPFØLGING

Avdelingene rapporterer kvartalsvis på alle mål i sine avdelingsplaner når det gjelder økonomi, sykefravær, medarbeidertilfredshet, kompetanseutvikling og miljø. Rapporteringen skjer etter en fastsatt mal som omhandler alle områder og i styringskort for den enkelte avdelingsleder. Det gjennomføres styringssamtale mellom hoffsjef og den enkelte avdelingsleder kvartalsvis. I tillegg rapporteres det månedlig på økonomisk status i forhold til budsjett for den enkelte avdeling. Kvartalsrapporten for Hoffet presenteres for styringsmøtet, og eventuelle behov for endringer i internbudsjettet fremmes og besluttes her.

RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

Det gjennomføres årlige risikoanalyser med evaluering og tiltak for å styre risikobildet. Styringsmøtet gjennomgår årlig risikostyring og internkontroll. Alle regnskaper revideres årlig av ekstern revisor.

FORVALTNINGEN AV DE STATLIGE KONGELIGE EIENDOMMER

Slottet, Bygdø kongsgård og Oscarshall

Det kongelige hoff har ansvar for drift og innvendig vedlikehold av de statlige kongelige eiendommene med tilhørende parker. Dette finansieres over den offisielle bevilgningen. På Slottet foregår det nesten kontinuerlig rehabiliteringsprosesser av ulike rom, mens parkanlegg og stisystemer krever jevnlig vedlikehold året rundt. Dette finansieres over kap. 01 post 50 Det kongelige hoff.

Stiftsgården i Trondheim og Gamlehaugen i Bergen

Statsbygg har ansvar for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling.

FORVALTNING AV PRIVATE KONGELIGE EIENDOMMER

Hoffet følger prinsippet om at større/verdiøkende tiltak på private eiendommer ikke skal utføres av Hoffets ansatte. Utvikling og større/verdiøkende tiltak ved de private eiendommene finansieres av private midler og utføres av eksterne aktører. Hoffets arbeid begrenser seg til planlegging, innhenting av tilbud og oppfølging av prosjekter (forvaltning).

Løpende vaktmestertjenester gjøres av Hoffets ansatte, slik bevilgningene forutsetter. Sikkerhetsloven krever at eksterne leverandører skal følges rundt på eiendommene. Derfor er det ofte mer effektivt å gjøre arbeidet selv, enn å bruke tid på å finne ekstern tjenesteleverandør til å gjøre jobben – og deretter følge leverandøren rundt på eiendommen. Anslagsvis fem prosent av Hoffets ansattes arbeidstid går med til forvaltningsoppgaver og vaktmestertjenester på private eiendommer.

Skaugum hovedhus

Hovedhuset har flere funksjoner. Det tjener både som representasjonsbolig, privat bolig for Kronprinsfamilien samt arbeidsplass for staben på Skaugum. Som kompensasjon for at staten ikke stiller bolig til disposisjon for Kronprinsen, er det lagt inn midler i apanasjebevilgningen til drift, vedlikehold og utvikling av hovedhuset på Skaugum. Det kongelige hoff utfører forvaltningsoppgaver og vaktmestertjenester, inkludert gartnertjenester.

Skaugum gård

Skaugum gård er Kronprinsens enkeltpersonforetak, og inntektene kommer fra skogbruk og utleie av tolv boenheter, lager, jordbruks- og beiteareal. Utleien av boenhetene administreres av ekstern eiendomforvalter. Oppfølging av den løpende driften og andre nødvendige forvaltningsoppgaver ivaretas av daglig leder for Skaugum gård. Arbeidet faktureres på timebasis fra daglig leders eget enkeltpersonforetak. Vedkommende er også ansatt i vakt og resepsjon ved Det kongelige hoff. Dersom Det kongelige hoff utfører andre tjenester for Skaugum gård, faktureres også dette enkeltpersonforetaket.

Kongelige privat eide fritidseiendommer

Kongsseteren/Prinsehytta/Mågerø/Uvdal/Flatholmen – Det kongelige hoff utfører forvaltningsoppgaver og vaktmestertjenester, inkludert gartnertjenester.

Kongelige privat leide fritidseiendommer

Dvergsøya/Jørstad – Det kongelige hoff gjør mindre driftsoppgaver (åpne/stenge, enkle gartneroppgaver).

FORSIKRING

Forsikringspremier for drift av Det kongelige hoff, som ansvarsforsikringer for kongelige eiendommer og parker og yrkesskadeforsikringer, reiseforsikringer med mer, dekkes av den offisielle bevilgningen. Det gjør også forsikring av private eiendommer og gjenstander som i stor grad brukes offisielt og/eller er nasjonale historiske eiendommer, som Kongeskipet, Kongsseteren og Skaugum hovedhus. Forsikring av private feriesteder som Flatholmen, Uvdal og Mågerø dekkes av apanasjene.

INNKJØP

Det er viktig for Hoffet at våre innkjøp gjennomføres med integritet og effektivitet, slik at bevilgningen fra Stortinget forvaltes på en måte som både tjener Kongehuset og samfunnet best mulig. Hoffet gjør årlig innkjøp av en rekke ulike varer og tjenester.

Det kongelige hoff er omfattet av reglene om offentlige anskaffelser. Vi arbeider aktivt for å sikre reell konkurranse om våre kontrakter og for at konkurranse gjennomføres på en forsvarlig måte som gir lik behandling av tilbydere. Anskaffelsene skal bidra til rasjonell bruk av våre ressurser,

innovative og bærekraftige løsninger, og gjennomføres med vekt på vårt samfunnsansvar.

Vi arbeider for at våre leverandører skal ha gode etiske standarder. Dette gjør vi blant annet ved å stille etiske krav til våre leverandører og deres leverandørkjeder. Det er utarbeidet egne retningslinjer for innkjøp ved Det kongelige hoff som er tilgjengelig på våre nettsider.

ETISKE RETNINGSLINJER

Både av hensyn til egen organisasjon og omgivelsene våre er det viktig for Det kongelige hoff å sette ord på forventningene som stilles til alle våre medarbeideres atferd. I tett dialog med medarbeiderne og lokale fagorganisasjoner utarbeidet vi derfor egne etiske retningslinjer i 2017. Retningslinjene tar opp tema som gaver, interessekonflikter og varsling. Ved å sørge for at alt vårt arbeid er tuftet på våre kjerneverdier og et etisk fundament, gir vi oss selv de beste forutsetninger for å ta valg til det beste for Kongehuset og Norge.

De etiske retningslinjene gjennomgås jevnlig og er tilgjengelige på våre nettsider.

VARSLING

For at Det kongelige hoff skal kunne utføre sitt oppdrag på best mulig måte, er vi avhengige av åpenhet og at medarbeidere og samarbeidspartnere gir tilbakemeldinger både om ting som fungerer godt og om ting som kan forbedres. Vi har utarbeidet varslingsrutiner som gir utfyllende veiledning til den som vurderer å varsle om eventuelle kritikkverdige forhold. Disse gjennomgås jevnlig i relevante interne fora. Det er også utarbeidet egne retningslinjer knyttet til varsler om eventuell mobbing og trakassering. Varsling er også omhandlet i våre overordnede etiske retningslinjer.

KJØNNSLIKESTILLING

Ved utgangen av 2022 var det 143 fast ansatte ved Det kongelige hoff. Kvinneandelen var på 54 prosent. Hoffsjefens ledergruppe består av to kvinner og fire menn. Vi har 16 personalledere, hvorav ni kvinner og syv menn.

MIDLERTIDIG ANSATTE

Det kongelige hoff er en virksomhet med mange ulike fagområder. Enhetene er godt bemannet for daglig drift, men i noen tilfeller har vi behov for ekstra ressurser som følge av spesielle arrangementer og sesongrelaterte aktiviteter.

De kongelige samlinger har ansvar for forvaltning og formidling av vår nasjonale kulturarv. Vi ansetter formidlere som bistår oss i sesongen når Slottet er åpent for publikum og ved utstillinger i Dronning Sonja KunstStall.

Når våren kommer, øker skjøtselarbeidet i Slottsparken

og de andre parkene. Derfor forsterker vi bemanningen i slottsgartneriet med midlertidig ansatte i perioden fra 1. april til 30. september.

Det kongelige hushold er ansvarlig for arrangementer der Kongeparet eller Kronprinsparet er vertskap. Ved større arrangementer, for eksempel en gallamiddag under et statsbesøk, er det behov for et stort antall servitører. Vi har derfor rammeavtale med om lag 80 leietjenere for ulike arrangementsformål. Det kan også være behov for ekstra kokker og renholdere ved slike anledninger.

I alle enheter som benytter seg av tilkallingshjelper, skjer det i forbindelse med enkeltstående arrangementer, reiser eller fravær ved kortvarig sykdom og liknende. Vi har også i hele og deler av året hatt vikarer på grunn av lengre fravær.

LÆRLINGER

Det kongelige hoff har for tiden tre lærlinger – en i kokkefaget og to som gartnere.

UTTAK AV FORELDREPERMISJON

I 2022 avviklet kvinner 38 uker foreldrepermisjon og menn syv uker.

DELTID

Ved utgangen av 2022 hadde vi 14 medarbeidere som arbeidet deltid. Seks av disse var menn. Kartlegging av deltid/ufrivillig deltid ble gjort i forbindelse med rapporteringen for 2021. Det vil bli gjort ny kartlegging i forbindelse med rapportering for 2023. Den gjennomsnittlige stillingsstørrelsen ved Det kongelige hoff er 96 prosent.

LØNSKARTLEGGING

Det kongelige hoff er i prosess med å utarbeide Hoffets lønnspolitikk i samarbeid med organisasjonene. Likestilling og ikke-diskriminering vil bli omtalt i denne. Det ble gjort en omfattende lønnskartlegging for 2021. Det vil bli gjort ny kartlegging i forbindelse med rapporteringen for 2023.

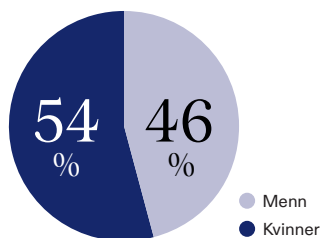
VÅRT ARBEID FOR LIKESTILLING OG MOT DISKRIMINERING

REKRUTTERING

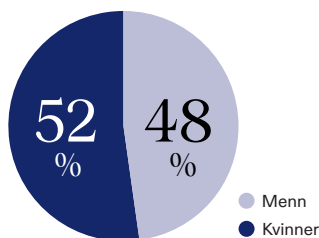
Ved rekruttering skal ingen diskrimineres på bakgrunn av kjønn, alder, etnisitet, religion, livssyn eller seksuell orientering. Bredde og mangfold i organisasjonen er viktig. Nesten 50 prosent av våre ansatte er mellom 50 og 67 år, og den gjennomsnittlige ansettelsestiden er 14 år. Større variasjon i alderssammensetningen har derfor vært ansett som en verdi i rekrutteringen.

Både faste og midlertidige stillinger skal som hovedregel lyses ut eksternt i tillegg til at det informeres internt. Kva-

Kjønnfordeling fast ansatte

Midlertidig ansatte

lifikasjonskrav og enhetens eksisterende sammensetning vurderes i forkant av rekrutteringsprosessen for å skape bevissthet rundt verdien av mangfold.

Både gjennom intern utlysning og generell organisasjonsutvikling gis ansatte muligheter for intern karriereutvikling.

I tillegg til kvalifikasjonskrav vektlegger vi bredde i alder, kjønn og bakgrunn ved utvelgelse av kandidater for intervju. Ofte inviterer vi relativt mange til førstegangsintervju, blant annet for å nå kandidater som kan bidra til mangfold. Vi gjennomfører strukturerte intervjuer etter faste oppsatte skjema for å sikre likebehandling i intervjusituasjonen. Vi har noen stillingsgrupper med overvekt av ett kjønn. Ved rekruttering til disse har vi hatt særskilt søkeleys på å bedre kjønnsbalansen og vil fortsette å vektlegge dette.

UTVIKLINGSMULIGHETER

Det kongelige hoff har 30 ulike yrkesgrupper med kompetanse som trenger faglig oppdatering med jevne mellomrom. Det settes av kompetansemidler i avdelingene til dette. For ledere gjennomføres både interne og eksterne utviklingsprogram. Det blir også gjennomført individuell lederopplæring ved behov.

I de siste årene har vi tilbudt våre husassistenter og servicemedarbeidere å ta fagbrev som renholdsoperatør. I tillegg til å heve kompetansen til våre medarbeidere, er dette også et tiltak som gir lønnsmessig uttelling for en lavtlønnet yrkesgruppe dominert av kvinner.

MULIGHET FOR Å KOMBINERE ARBEID OG FAMILIELIV

Det kongelige hoff skal være en arbeidsplass som lar seg forene med familieliv. Fastsettelse av turnuser og planlegging av reiser og opphold på ulike eiendommer søkes planlagt i så god tid som mulig. Personlige ønsker kan spilles inn i forkant.

Vi har arbeidstakere med redusert arbeidstid på grunn av

omsorgsoppgaver. Vi har bestemmelser om velferdspremisjon som ivaretar fri med lønn når våre medarbeidere har behov for oppfølging av barn eller andre pårørende. Det er også rom for fravær i forbindelse med behandlinger, rehabilitering og liknende.

Ved andre behov for tilrettelegging, for eksempel i forbindelse med midlertidige eller permanente funksjonsnedsettelse og/eller graviditet, følger vi gjeldende lov- og avtaleverk. Vi benytter veiledning og råd fra bedriftshelsetjenesten ved behov.

Medarbeidere som har behov for hjemmekontor på grunn av arbeidsoppgaver eller viktige velferdsgrunner, kan avklare dette med nærmeste leder.

ARBEIDSPLASSEN

Ansatte ved Det kongelige hoff har arbeidssted på Slotet, Skaugum og øvrige kongelige eiendommer. Dette er historiske bygg fra før krav om universell utforming ble innarbeidet. Det kan innenfor noen stillingsgrupper være mulig å tilrettelegge for ulike funksjonshemninger.

OPPSUMMERING OG TILTAK I 2023

Intern evaluering viser at det er utviklingsmuligheter når det gjelder metodikken i arbeidet med likestilling og mot diskriminering. Det viktigste er imidlertid alle de små grepene vi gjør i hverdagen, som kompetansecfremmende dialog i forkant av rekrutteringsprosesser, utarbeidelse av nye intervjumaler med videre.

Vi skal:

- systematisere og videreutvikle arbeidet for likestilling og mot diskriminering etter lovpålagt metode, herunder utarbeide mål og tiltak
- ferdigstille lønnspolitikken
- gjennomføre medarbeiderundersøkelser med kartlegging av diskriminering, mobbing og trakassering
- kartlegge og vurdere om turnus og reisevirksomhet er til hinder for kvinnelige søkere

- ferdigstille rekrutteringsveileder med vekt på kompetanse om mangfoldsrekruttering og ikke-diskriminering

HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

Hoffsjefen har det øverste ansvaret for helse, miljø og sikkerhet (HMS) ved Det kongelige hoff. Den enkelte leder er ansvarlig for rapportering og oppfølging i sin enhet. Arbeidet koordineres av Hoffets stab.

Arbeidsmiljøutvalget (AMU) hadde fire ordinære møter i 2022. Nåværende AMU sitter til september 2023. Hovedverneombudet deltar på møtene. I tillegg til hovedverneombud har Hoffet flere verneombud med ansvar for hvert sitt verneområde. De møtes jevnlig og er representert i ulike brukergrupper. Det systematiske HMS-arbeidet omfatter også årlige vernerunder.

HR-seksjonen leder samarbeidet med bedriftshelsetjenesten (BHT) om forebyggende tiltak og oppfølging av sykefravær. En representant for BHT deltar som rådgiver på møter i AMU.

Vi arbeider for at seniorer skal kunne stå lenger i arbeid og for å holde sykefraværet lavt. I 2022 var sykefraværet på 4,7 prosent. Dette omfatter både egenmeldt og lege-

meldt fravær. Det har ikke forekommet ulykker eller skader som kvalifiserer for rapportering til Arbeidstilsynet i 2022.

Hoffet tilbyr trening i arbeidstiden, trimrom og bedriftsmedlemskap på treningssentre. I tillegg legges det til rette for fri i forbindelse med arrangementer i regi av Slottets ski- og skøyteklubb.

DET GRØNNE SLOTTET

Det har vært gjennomført miljøtiltak ved Det kongelige hoff – på Slottet, Skaugum og andre kongelige eiendommer – gjennom mange år.

Hoffet ønsker å være en rollemodell i det norske samfunnet til beste for miljøet, som kontraktspartner overfor leverandører og som arbeidsgiver. I 2016 ble denne ambisjonen konkretisert i en egen miljøstrategi. Strategien er utarbeidet i samarbeid med Kongefamilien, Hoffets ledelse, Hoffets miljøgruppe og eksterne rådgivere. Sammen har vi jobbet for å gjøre miljøarbeidet til en integrert del av driften ved Det kongelige hoff.

De kongelige gjennomfører en rekke aktiviteter med miljøprofil hvert år. Fra 2022 vil vi framheve Kronprinsens reise til Island og Kronprinsparets tur til Svalbard spesielt.

Begge besøkene fokuserte på de sårbare arktiske områdene der klimaendringene blir ekstra synlige og med store konsekvenser for resten av verden.

Ved anskaffelser stiller vi spesifikke miljøkrav og legger vekt på etiske kontraktsvilkår. Internt rapporteres det kvartalsvis på gjennomførte tiltak. Vi legger spesielt vekt på biologisk mangfold, energieffektivitet, kjemikalier, klimagassutslipp og ressursutnyttelse. Målet er Det grønne slottet.

BIOMANGFOLD

Vi er opptatt av å formidle Kongehusets verdier for vern av natur og biomangfold, samt viktigheten av å stanse klimaendringene. Slottsgartneriet og parkene er viktig i formidlingen av disse verdiene.

Vi bevarer og styrker biomangfoldet i parkene gjennom miljøvennlige, gartnerfaglige teknikker og miljøvennlig ugressbekjempelse. Store deler av mangfoldet er knyttet til de mange historiske trærne i Slottsparken. God pleie av dem er noe av det viktigste vi kan gjøre. Et annet aspekt er artsrik undervegetasjon og staudefelt, som vi vedlikeholder og videreutvikler etter nøye vurderinger.

Kjøkkenet kan tilby våre gjester mat laget av økologiske og kortreiste råvarer dyrket i Hoffets egne veksthus, kjøkkenhager og frukthager.

Artskunnskap, kompetanseheving og nettverksbygging står sentralt. Det kongelige hoff samarbeider med Klima- og miljødepartementet og har deltatt i det flerårige forskningsprosjektet «Fra grasmark til blomstereng», hvor engprosjektet i Slottsparken og Dronningparken settes i en internasjonal, faglig kontekst.

ENERGIEFFEKTIVITET

De mest effektive tiltakene med størst miljøgevinst har allerede blitt gjennomført. Det omfatter taktetting, utskifting av vinduer, nattsinking av temperaturer, installasjon av en strømproduserende heis, skifte til LED-lys og avfallshåndtering. Vi jobber kontinuerlig med tetting av vinduer og benytter fjernvarme i Slottsgartneriet.

Vi jobber bevisst med alle innkjøp og inkluderer holdbar kvalitet, gjenbruk av materialer og energiforbruk i våre vurderinger.

Det legges merke til når Slottet er mørklagt til den årlige internasjonale markeringen *Earth Hour* – hvert år siden 2009.

KJEMIKALIER

Vi bruker kjemikalier så lite som mulig. Husøkonomseksjonen har byttet ut hygieneprodukter og vaskemidler med 100 prosent biologisk nedbrytbare produkter. I Slotts-

gartneriet har vi tatt i bruk *EcoOnline* – en elektronisk løsning for stoffkartotek – for å kartlegge og redusere omfang og mengder. Eiendomsseksjonen har generelt et bevisst forhold til kjemikalier, med særlig vekt på maling.

I 2019 ble vaskeanlegget for biler totalrenovert. Vi har installert markedsledende maskiner som bruker minimalt med vann og skum. Det benyttes kun svanemerkede kjemikalier. For å redusere forbruket ytterligere har vi også lagt om interne rutiner.

UTSLIPP AV KLIMAGASSER

Vårt nye bygg for post- og varemttak ble ferdigstilt i 2022. Miljøbygget har *FutureBuilt*-standard, og alle aspekter er gjennomgått for å finne de beste løsningene ut fra funksjon og miljøhensyn. Det gjelder alt fra valg av materialer, utforming og plassering – til transport, organisering og drift av det ferdigstilte bygget. Vi gleder oss til driftsettelsen i 2023.

En egen strategi legger rammene for utviklingen av bilparken fram mot 2024. Strategien knesetter målet om å redusere CO₂-fotavtrykket til et minimum. Fossildrevne kjøretøy skal erstattes med elbiler, subsidiært hybride løsninger, så langt det er praktisk mulig. Ved utgangen av 2022 var andelen fossildrevne biler kommet ned i 38 prosent.

I hverdagen etterstreber vi samkjøring og koordinering av kjøreoppdrag, bruker elektriske parkbiler i anleggene og oppfordrer våre medarbeidere til bruk av kollektivtransport.

RESSURSUTNYTTELSE

Effektiv utnyttelse av ressurser har vært en viktig del av driften i alle år. Vi verdsetter arbeid og materialer og gjenbraker pakkeutstyr, plantemateriale og moduler til utstillinger. Der det er mulig, har vi byttet ut plast med mer miljøvennlige alternativer.

En egen database over gjenstander og inventar gir oss tilgang til informasjon om tidligere reparasjoner og vedlikehold, bruksområder og nåværende tilstand. Dermed har vi et godt grunnlag for vurderinger av gjenbruk og muligheter for tilpasninger. Det reduserer behovet for nye innkjøp.

Både i Hoffets kantine og ved offisielle og private arrangementer prioriteres bruk av mindre kjøtt, kortreist mat og økologiske råvarer. Prinsesse Ingrid Alexandras 18-årsmarkering hadde en tydelig miljøprofil der det ble oppfordret til gjenbruk av festklær og servert kjøttfri mat med økologisk drikke.

Kongelige ordener og medaljer

Den Kongelige Norske St. Olavs Orden

Den Kongelige Norske St. Olavs orden ble innstiftet av Kong Oscar i 1847 og tildeles som «belønning for utmerkede fortjenester for Norge og menneskeheten». Hans Majestet Kongen er ordenens stormester, og de någjeldende statuttene ble fastsatt 19. juni 2015.

Kongen oppnevner, etter innstilling fra hoffsjefen, et ordensråd. Ordensrådet gir Hans Majestet råd om tildeling av St. Olavs Orden. Med unntak av kongelige og statsoverhoder tildeles St. Olavs Orden i dag kun nordmenn.

I 2022 har ordensrådet bestått av Eva Hildrum (kansler fram til 1. juni 2022), Bjørn-Inge Larsen (kansler fra 1. juni 2022), Anne Husebekk (visekansler), Gunnar Bovim, Tore Ulstein, Ellen Horn, hoffsjef Gry Mølleskog (skattmester fram til 1. august 2022) og hoffsjef Olav Heian-Engdal (skattmester fra 1. august 2022).

Det har i 2022 vært avholdt to møter i ordensrådet. Ordenskanselliet mottar og forbereder saker som legges fram for ordensrådet. Ordenskanselliet ledes av kansellisjef Mette Tverli. Kansellisjefen assisteres av ordenssekretær Sven Gj. Gjeruldsen.

STORKORS

- H.K.H. Prinsesse Ingrid Alexandra
- H.K.H. Prins Daniel, Sverige
- Tidligere hoffsjef Gry Mølleskog, Oslo

KOMMANDØR

- Musiker Arild Andersen, Oslo
- Professor emeritus Knut Engedal, Oslo
- Kansler Eva Hildrum, Drøbak
- Visedikter og musiker Ole Christian Paus, Oslo

RIDDER 1. KLASSE

- Tidligere generalsekretær Trond Andreassen, Oslo
- Professor emeritus Ola Mikal Heide, Ås
- Direktør og professor Guri Hjeltnes, Oslo
- Kunstner Nina Malterud, Bergen
- Kunstner Hans Ragnar Mathisen, Tromsø
- Tidligere fotballpresident Per Ravn Omdal, Oslo
- Sangskriver og artist Lillebjørn Falk Nilsen, Oslo
- Arkeolog Per Kyrre Reymert, Tromsø
- Professor emerita og overlege Berit Schei, Tromsø
- Daglig leder Tove Smaadahl, Trøgstad

Den Kongelige Norske Fortjenstorden

Den Kongelige Norske Fortjenstorden ble opprettet ved kongelig resolusjon 14. juni 1985. Ordenens statutter ble samme dag fastlagt av Kong Olav V.

Ordenen kan tildeles utenlandske borgere og norske borgere i utlandet som belønning for utmerkede fortjenester for Norge og menneskeheten. Ordenen kan også tildeles for embetsfortjenester til diplomatiske tjenestemenn og til Norges honorære konsuler. Hans Majestet Kongen er ordenens stormester. Gjeldende statutter ble fastsatt 19. juni 2015.

Ordensrådet gir Hans Majestet råd om tildeling av Fortjenstorden. I 2022 har ordensrådet blitt ledet av hoffsjef Gry Mølleskog (fram til 1. august 2022) og hoffsjef Olav Heian-Engdal (fra 1. august 2022) og har for øvrig bestått av protokollsjeff Tone Elisabeth Bækkevol Allers, Utenriks-

departementet og kansellisjef for Den Kongelige Norske St. Olavs Orden, Mette Tverli.

Det har i 2022 vært avholdt tre møter i ordensrådet.

Ordenskanselliet mottar og forbereder saker som legges fram for ordensrådet. Kanselliets kontor er lokalisert i Utenriksdepartementet og ledes av kansellisjef Marius Dirdal. Kansellisjefen ble assistert av ordenssekretærene Per Eigil Schwab fram til 9. juni og deretter av Arthur Baste Knutsen.

STORKORS

- Ambassadør Mikael Kenneth Antell, Finland
- Ingibjörg Davidsdóttir, Island
- Ambassadør Wilhelm Maximilian Donko, Østerrike

KOMMANDØR MED STJERNE

- Ambassadør Alfred Grannas, Tyskland

KOMMANDØR

- Ambassadør Hege Araldsen, Norge
- Vaksinekoordinator Richard Bergstrøm, Sverige
- Ambassaderåd Antimo Camanile, Italia
- Ambassadør Niels Engelschiøn, Norge
- Ambassaderåd Ann-Mari Linnea Fröberg, Finland
- Ambassadør Rut Krüger Giverin, Norge
- Oversetter Maria Gołębiewska-Bijak, Polen
- Honorær generalkonsul Robert Hardmark, Gambia
- Hoffsjef Olav Heian-Engdal, Norge
- Ambassadør Gunnar Andreas Holm, Norge
- Første ambassaderåd Anne-Laure Jeanvoine, Frankrike
- Ambassadør Sjur Larsen, Norge
- Ambassadør Ingrid Mollestad, Norge
- Ambassadør Katja Christina Nordgaard, Norge
- Ambassadør Heidi Olufsen, Norge
- Ambassadør Helge Seland, Norge
- Professor og oversetter Maria Sibinska, Polen
- Honorær generalkonsul Leif Karl Inge Ståhl, Senegal
- Forsvarsattaché Juha Tuominen, Finland
- Oversetter Iwona Zimnica, Polen

RIDDER 1 KLASSE

- Ambassadør Thomas Ball, Norge
- Pensjonist Carlos Caballero, Norge
- Ambassaderåd Catherine Crosnier, Frankrike
- Ambassadør Torun Dramdal, Norge
- Honorær konsul Jens Sand Gottlieb, Danmark
- Ambassadør Haakon Gram-Johannesen, Norge
- Pensjonist Marianne Irgens Hagen, Norge
- Ambassadør Gry Rabe Hendriksen, Norge
- Ambassadør Per Albert Ilsaas, Norge
- Ambassadør Ragnhild Imerlund, Norge
- Ambassadør Hilde Klemetsdal, Norge
- Ordenssekretær Arthur Baste Knutsen, Norge
- Honorær generalkonsul Marianne Koritzinsky, Canada
- Ambassadør Espen Lindbæck, Norge
- Ambassadør Lise Synnøve Nordgaard, Norge
- Oversetter Anne Lande Peters, Norge
- Ambassadør Odd Magne Ruud, Norge
- Ambassadør Richard Nygaard Scarborough, Norge
- Ambassadør Martin Yttervik, Norge

RIDDER

- Attaché Gilda Santangelo, Italia

Hans Majestet Kongens Medaljeråd

Medaljerådet er Hans Majestet Kongens rådgivende organ i medaljesaker. Medaljerådet har i 2022 bestått av hoffsjef Gry Mølleskog (fram til 1. august) og hoffsjef Olav Heian-

Engdal (fra 1. august), kansellisjef Mette Tverli, ordenssekretær Sven Gj. Gjeruldsen og bibliotekar Elin Rognan. Medaljerådet har hatt tre møter i 2022.

St. Olavsmedaljen

St. Olavsmedaljen ble innstiftet av Kong Haakon VII i 1939 «til belønning av fortjenster ved utbredelse av kjennskap til Norge og fremme av forbindelsen mellom det utflyttede Norge og hjemlandet». St. Olavsmedaljen kan tildeles nordmenn og utlendinger. Medaljen deles ut i sølv med krone.

ST. OLAVSMEDALJEN

- Daglig leder Anne Margrethe Hovland Pye, Storbritannia
- Skipsreder Ragnar Meyer-Knutsen, USA

Kongens Fortjenstmedalje

Kongens Fortjenstmedalje ble innstiftet av Kong Haakon VII i 1908. Kongens Fortjenstmedalje utdeles til belønning for pionerinnsett eller annen innsats av særlig samfunns-gavnlig natur, særlig fortjenstfull ulønnet innsats over lengre tid i samfunnslivet eller særlig fortjenstfullt arbeid gjennom lang tid der innsatsen har ligget betydelig over det normale – i kombinasjon med aktivt samfunnsenga-sjement. Medaljen kan også tildeles for en livsinnsats som kan stå som eksempel for andre.

KONGENS FORTJENSTMEDALJE

- Bjørn Alterhaug, Trondheim
- Thorbjørn Solberg Andersen, Lillesand
- Roger Andreassen, Moelv
- Morten Harboe Bain, Svolvær
- Sigrid Bjørnelv, Skatval
- Inger Johanne Brekke, Nordfjordeid
- Ola Johan Bræin, Sunndal
- Olaus Dalsplass, Hegra
- Elisabeth Due, Borgenhaugen
- Vidkunn Eidnes, Harstad
- Hjørdis Olaug Erland, Førresfjorden
- Arve Fretheim, Kongsberg
- Erling Arne Fylling, Sula
- Nina Gresvig, Risør
- Nikkoline Myren Grønning, Valldal
- Ivar Johan Gubberud, Ulset
- Egil Arnt Gundersen, Skien
- Kari Aasen Gundersen, Kristiansand
- Tor Haugmark, Verdal
- Morten Hiorth, Snarøya
- Geir Svein Hoff, Skien
- Trygve Holm, Langevåg
- John Pål Inderberg, Trondheim
- Harald Kristian Jære, Lønset
- Finn Jørgensen, Bodø
- Daoud Tawfik Kandela, Røyse
- Lise Wenche Karlsen, Kråkerøy
- Bjørn Harald Kleppe, Kleppe
- Sigurd Hans Krekke, Fåvang
- Egil Magne Kristiansen, Tangen
- Ingar Fridthjof Lae, Oslo
- Kjellfrid Annlaug Dahl Larsen, Bærums Verk
- Arthur Mandahl, Vikhammer
- Kristian Midthjell, Verdal
- Oddvar Mareno Nilsen, Oslo
- Minda Valborg Olsen, Telavåg
- Kjell Ottar Opsal, Ørskog
- Magnhild Rasmussen, Oslo
- Sigrun Laura Rosenlund, Mandal
- Gunder Skiaker, Ås
- Sølvi Lorentzen Skjørberg, Oslo
- Helge Jostein Skjåk, Otta
- Svein Spjelkavik, Dverberg
- Tor Stallvik, Bjugn
- Jan Erik Steen, Trondheim
- Øyvind Stegen, Bergen
- Hanne Krogh Sundbø, Oslo
- Jon Arne Søreide, Stavanger
- Tor Audun Sørensen, Oslo
- Mona Lie Thommessen, Lillehammer
- Sven Frithjof Valand-Lie, Karmsund
- Willy Østreng, Oslo
- Per-Egil Aas, Tønsberg

H.M. Kongens Erindringsmedalje

H.M. Kongens Erindringsmedalje ble innstiftet i 1906 av Kong Haakon VII som belønning til personell som har vist særlig fortjenstfullt virke i H.M. Kongens tjeneste. Medaljen kan også tildeles utlendinger i forbindelse med statsbesøk og personer tjenestegjørende ved Norges utenriksstasjoner som har gjort en særskilt innsats som bør påskjønnnes. Sakene for tildeling av medaljen til utlendinger og personer tjenestegjørende ved Norges utenriksstasjoner behandles og innstilles fra Ordensrådet for Den Kongelige Norske Fortjenstorden.

KONGENS ERINDRINGSMEDALJE I GULL

- Møbeltapetserer Aina Hartmann, Oslo
- Lakei og assisterende kammertjener Vidar Neshagen, Oslo
- Seniorrådgiver Marianne Skotland, Ringerike

KONGENS ERINDRINGSMEDALJE I SØLV

- Kokk Anders Jørgensen, Nordkapp
- Seniorrådgiver Jon Vatne Risdal, Oslo
- Stig Broch Borge ved Den kongelige politieskorte
- Roy Hagen-Larsen ved Den kongelige politieskorte
- Håvard Killi Hansen ved Den kongelige politieskorte
- Hans Erik Teigen ved Den kongelige politieskorte

Kongelige fond og stiftelser

Dale Oen Experience er ett av prosjektene som mottar støtte fra Kronprinsparets fond. Kronprins Haakon besøkte senteret i Øygarden.

Tradisjonen med kongelige fond og stiftelser til allmennnyttige formål har siden Kong Haakon og Dronning Mauds tid vært en viktig del av De kongeliges offisielle virke. Fondene har tradisjonelt vært opprettet i forbindelse med spesielle merkedager i Kongefamilien. Ved kongelige jubileer blir gaver fra det offisielle Norge ofte gitt som bidrag til fondene og deres formål, i stedet for personlige gaver til De kongelige.

Det er i dag fem kongelige fond og stiftelser som arbeider for ulike allmennnyttige formål. Fondene avgir egne regnskaper og er registrert i Stiftelsestilsynet og Brønnøysundregistrene. Alle fondene har investeringsinstruks vedtatt av styret, og instruksene inneholder krav om etisk forvaltning. Kronprinsparets Fond har plassert kapitalen i KLP. FORMUE forvalter kapitalen i Kronprinsesse Märthas Minnefond og Prinsesse Märtha Louises Fond, mens Grieg Investor forvalter kapitalen i H.M. Dronning Sonjas Kunstnerstipend.

Stiftelsene ønsker å utvise åpenhet om sin virksomhet. På bakgrunn av dette vedtok styrene i 2018 nye retningslinjer for mottak av gaver. Dette innebærer at alle økonomiske bidrag til fondene fra næringsliv og større private givere redegjøres for i noter til årsregnskapene og årsberetningene og gjøres tilgjengelig på nett. Private givere som gir mindre beløp, skal være anonyme i henhold til retningslinjer fra Norges Innsamlingsråd.

KRONPRINSESSE MÄRTHAS MINNEFOND

Kronprinsesse Märthas Minnefond gir økonomisk støtte til sosiale og humanitære tiltak i organisasjoner og foreninger. Fondet ble opprettet 1. april 1929. Etter Kronprinsessens død ble det besluttet å videreføre arbeidet som minnefond. Gjeldende statutter ble fastsatt av Hans Majestet Kongen 8. mars 2007.

Arbeidet med fondet er en del av Prinsesse Astrid, fru Ferners offisielle oppgaver på vegne av Kongehuset, og Det kongelige hoff bistår med administrasjon og forretningsførsel. Hoffets oppgaver er beskrevet i fondets statutter.

Fondets styre ledes av Prinsesse Astrid, fru Ferner. Øvrige styremedlemmer er hoffsjef Olav Heian-Engdal, Ingelin Killengreen, Egil Vindorum og Knut Brakstad. Daglig leder er Mette Tverli. I 2022 avholdt styret sitt årsmøte 17. mars. Av totalt 222 søknader ble 135 mottakere tildelt til sammen 785 000 kroner.

Fondets kapital 31. desember 2022 var om lag 26 millioner kroner.

PRINSESSE MÄRTHA LOUISES FOND

Prinsesse Märtha Louises Fond støtter tiltak til hjelp og glede for barn med funksjonshemming. Fondet prioriterer tiltak som kommer barna direkte til gode og legger vekt på at bidraget skal gå til aktiviteter for barna. Fondet ble opprettet 15. september 1972.

Gjeldende statutter ble fastsatt av Hennes Majestet Dronningen 2. mai 2007.

Fondets styre ledes av Prinsesse Märtha Louise. Dette vervet opprettholdes også etter at Prinsessen har sluttet å utføre andre offisielle oppgaver for Kongehuset.

Øvrige styremedlemmer er Kristine Ryssdal, Karin Liabø og Ole Jacob Sunde. Fondets rådgivende komité består av Anders Smith og Hanne Ramstad Jensen (oppnevnt av Helse- og omsorgsdepartementet i henhold til statuttene), samt Nils Erik Ness (oppnevnt av styret i henhold til statuttene). Daglig leder er Mette Tverli.

Styret avholdt i 2022 sitt årsmøte 31. mai og fordelingsmøte 20. september. Fondet mottok 39 søknader, hvorav 25 mottakere ble tildelt til sammen 415 000 kroner.

Hoffet bistår med administrasjon og forretningsførsel. Hoffets oppgaver er beskrevet i fondets statutter.

Fondets kapital 31. desember 2022 var om lag 15 millioner kroner.

KRONPRINSPARETS FOND

Kronprinsparets Fond ble opprettet av Deres Kongelige Høyheter Kronprins Haakon og Kronprinsesse Mette-Marit i forbindelse med bryllupet 25. august 2001.

Kronprinsparets Fond arbeider for at alle ungdommer i Norge skal kunne delta i samfunnet, enten det er i utdanning, jobb eller på sosiale arenaer. Derfor støtter og samarbeider fondet med prosjekter som gir ungdom arenaer for mestring, tilhørighet og fellesskap.

Fondet ønsker å bidra til å sikre bærekraft i prosjektene og at metodene og innsatsen kommer flere unge til gode. Fondet arbeider tett med prosjektene i det daglige, og samarbeidspartnerne bidrar også med verdifull kompetanse og rådgiving.

I 2022 har fondet støttet UngInvest AIB, Dale Oen *Experience*, *Sandwich Brothers* og *Catalysts*. UngInvest AIB er et videregående læringstilbud i Viken fylkeskommune. Her kan ungdommene ta et avklaringsår eller gjennomføre hele eller deler av sin videregående utdanning. Dale Oen *Experience* gir unge muligheter til mestring gjennom aktiviteter, leire og ekspedisjoner. *Sandwich Brothers* ansetter unge med flyktningbakgrunn til å lage og selge økologisk sandwich-is. *Catalysts* driver mentorprogram som kobler unge med flerkulturell bakgrunn med voksne i arbeidslivet.

Programmet Flyt er utviklet og drives av Kronprinsparets Fond, og er et tilbud for ungdom i overgangen til videregående skole. Flyt skal bidra til å styrke livsmestringsferdigheter, psykisk helse og vennskap unge imellom. På lang sikt er målet å bidra til at flere gjennomfører videregående utdanning. Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet følger Flyt med forskning.

Samarbeidspartnere og økonomiske bidragsytere til fondet i 2022 var Egmont Fonden, DNB, Norsk Tipping, Wilstar, North Star, Sparebankstiftelsen DNB, Schage Eiendom, Stiftelsen Dam og Selvaag. Pro bono-partnere var Wiersholm, McKinsey & Company, TRY, Apeland, Attensi og VNTX.

Det kongelige hoff bistår fondet med forretningsførsel. Fondets styre har følgende medlemmer: Kronprins Haakon, Kristin Halvorsen (styreleder), Johannes Heggland, Ole Edvard Wold-Reitan, Rune Bjerke, Zahra Sabha, Yosef Wolde-Mariam, Sindre Østgård og Anita Valaker. Sekretariatet har kontorer i stallbygget på Madserud Gård og hadde i 2022 3,8 årsverk fordelt på fire medarbeidere. Daglig leder er Irene Løken Lystrup.

Fondets kapital 31. desember 2022 var om lag 28 millioner kroner.

H.M. DRONNING SONJAS KUNSTNERSTIPEND THE QUEEN SONJA PRINT AWARD

H.M. Dronning Sonjas Kunstnerstipend – *Queen Sonja Print Award* (QSPA) – ble stiftet 14. januar 2011. Formålet med stiftelsen er å skape interesse og inspirere til utviklingen av grafisk kunst. QSPA mener at kunst og kultur er helt sentralt for utviklingen av mennesker og samfunn, og stiftelsen ønsker å gjøre kunst til en viktig og naturlig del av folks liv.

Hvert annet år deler stiftelsen ut den internasjonale grafikkprisen *Queen Sonja Print Award*. Så langt man kjenner til, er dette verdens største pris innen grafisk kunst.

Stiftelsen deler også ut QSPA *Lifetime Achievement Award* som ærer livslange kunstnerskap, og QSPA *Inspirational Award* som går til en ung, nordisk kunstner.

Mottakerne får tilbud om arbeidsopphold ved grafiske verksteder og utstillinger, både i samarbeid med andre kunstnere knyttet til QSPA og alene. Ønsket er å skape utvikling, aktivitet og engasjement.

Etter en lengre tid med redusert aktivitet grunnet pandemi kunne QSPA endelig invitere til en storslagen prisseremoni på MUNCH. 20. juni overrakte styreleder Hennes Majestet Dronningen *Queen Sonja Print Award* til den fransk-marokkanske kunstneren Yto Barrada. Sørsamiske Meerke Vekterli mottok QSPA *Inspirational Award* og sørafrikanske William Kentridge, QSPA *Life time Achievement Award*.

Dagen etter inviterte stiftelsen til et faglig heldagsseminar på det nye Nasjonalmuseet med tema «*State of Graphic Art today*». Deltakerne fikk blant annet anledning til å lære mer om årets vinnere og ble invitert inn i museets studiesal for grafikk.

Fjorårets høydepunkt i stiftelsens visningssted for grafikk i Bispevika var en større soloutstilling med kunstneren Steinar Haga Kristensen og en introduksjon til grafiske verk av Gustav Vigeland, en utstilling utarbeidet i samarbeid med Vigelandsmuseet. Hensikten med stedet er å skape en arena der grafikk gjøres tilgjengelig for et større publikum, et møtested hvor det er lav terskel for å gå inn og med gode muligheter for gode samtaler om kunst.

QSPAs samarbeid med Artica Svalbard fortsetter, og i 2022 deltok Heehyun Jeong og Inma Herrera i residensprogrammet. QSPA har stilt en trykkpresse til disposisjon for Artica i deres lokaler i Longyearbyen, og QSPA bruker sin kompetanse og sitt kontaktnett til å nominere kunstnere.

Dronningen har støttet opp om kunst og kultur gjennom flere tiår, og hennes innsats i QSPA inngår i hennes offisielle virke. Det kongelige hoff bistår derfor stiftelsen med forretningsførsel og administrasjon. QSPA har betalt for deltids prosjektledelse til Hoffet, og styremedlemmene legger ned betydelig innsats uten godtgjørelse.

Styret ledes av Hennes Majestet Dronningen. Øvrige styremedlemmer er Gry Møllskog, Cecilie Malm Brundtland, Magne Furuholmen, Håvard Homstvedt og Anne Hilde Neset. Thorhild Widvey ble valgt inn som nytt styremedlem 21. september. Daglig leder fra 1. mai er Aurora Aspen.

Det har i løpet av 2022 blitt avholdt årsmøte og fire styremøter.

Stiftelsens kapital 31. desember 2022 var om lag 63 millioner kroner.

Dronning Sonja kunne overrekke QSPA Inspirational Award til kunstneren Meerke Vekterli.

SIKT

SIKT er en årlig konferanse initiert av Kronprinsen. Målet med SIKT er å skape en møteplass for ledere og talent mellom 20 og 40 år – fra hele landet, på tvers av sektorer. På SIKT kan deltakerne lære av hverandre og diskutere felles utfordringer og muligheter i framtidens Norge.

I 2022 ble SIKT arrangert for tiende år på rad – denne gangen i Trondheim, og med "Mening" som årets tema. SIKT ble avholdt i Trondheim også i oppstartsåret 2013, og NTNU var igjen hovedarena for konferansen. I tillegg til universitetet, var også Samfundet og Nidarosdomen arenaer for SIKT 2022. De samlede tilbakemeldingene fra deltakerne var også i år svært gode.

Til nå har SIKT blitt organisert i Trondheim, Tromsø, Bergen, Ålesund, Kristiansand, Stavanger, Lillehammer og Bodø. I 2023 planlegges det med et jubileumsarrangement, da det vil være ti år siden den første SIKT-konferansen ble avholdt.

SIKT inngår i Kronprinsens offisielle virke og er del av hans engasjement for unge i Norge, næringsliv og entreprenørskap. Hoffet bistår med administrasjon og organisering av konferansen, og er i henhold til vedtektene forretningsfører for stiftelsen.

I stiftelsens styre sitter Kronprins Haakon (styreleder), samt Gry Mølleskog og Adam Saga Ikdahl. Daglig leder er Tone Rinden Rygh.

Stiftelsens kapital 31. desember 2022 var om lag 1,5 millioner kroner.

Årsregnskap

Hoffsjefens kommentar til regnskapet

Årsregnskapet for Den kongelige civilliste er gjort opp med et regnskapsmessig resultat som viser et overskudd på kroner 63 605 908 sammenholdt med årets bevilgning.

Sikkerhetsprosjektet ved de kongelige eiendommene har også i 2022 hatt et høyt aktivitetsnivå, og nærmer seg ferdig. Bevilgningene til prosjektet er ikke helt i fase med utbetalingene, og prosjektet viser derfor et regnskapsmessig overskudd for 2022 på kroner 92 715 551 (jf. tilsvarende regnskapsmessig underskudd for 2021 på kroner 129 144 266).

Driftsregnskapet for Det kongelige hoff viser et regnskapsmessig underskudd på kroner 27 173 988. Årsaken til dette er at 31 millioner kroner ble overført fra Det kongelige hoffs driftsreserve til sikkerhetsprosjektet, for å dekke inn deler av oppjustert kostnadsramme i prosjektet.

Overskuddet for Det Kongelige hoffs løpende drift i 2022 er på cirka 4 millioner kroner. Som følge av forventet høyt kostnadsnivå på innsatsfaktorer og omdisponeringen til sikkerhetsprosjektet, ble det iverksatt en rekke sparetiltak og betydelige prioriteringer gjennom året, for å dekke inn de økte kostnadene. Disse tiltakene har medført et overskudd på 1,7 prosent, til tross for høye priser på blant annet energi, matvarer og andre driftsmidler. Regnskapet viser at betydelige deler av den ordinære bevilgningen benyttes til drift og vedlikehold av Slottet og øvrige

statlige kongelige eiendommer og de kulturelle og historiske verdier som befinner seg der.

Den akkumulerte avsetningen for det ordinære bevilgningsregnskapet utgjør nå cirka 25 millioner kroner, hvorav 5,7 millioner kroner er knyttet til Kronprinsparets driftsreserve.

Årsregnskapet for Åpent Slott viser et overskudd på kroner 1 680 208. Overskuddet er tillagt egenkapitalen og vil benyttes i framtidig drift og utvikling av kulturformidlingen.

De framlagte regnskaper, med tilhørende noter, gir etter min oppfatning et tilfredsstillende uttrykk for resultatet i 2022 og den økonomiske stillingen ved årsskiftet. Likviditetssituasjonen på balansedagen anses tilfredsstillende fordi det er tilstrekkelig innestående på bankkonto. Fortsatt drift er lagt til grunn ved avleggelsen av årsregnskapene. Det er ikke inntruffet forhold etter regnskapsårets utgang som det ikke er tatt hensyn til i årsoppgjøret. Årsregnskapene er avlagt i tråd med reglene i regnskapsloven og økonomireglementet for Det kongelige hoff.

Det kongelige slott, 13. april 2023
Dag Olav Heian-Engdal, hoffsjef

Årsregnskap for Den kongelige civilliste

RESULTATREGNSKAP	NOTE	2022	2021
INNTEKTER			
Overføring post 50/51	2	430 425 000	311 891 000
Refusjonsinntekter og andre inntekter	3	13 431 572	491 725
Sum		443 856 572	312 382 725
KOSTNADER			
Lønnskostnader	4	144 116 834	139 906 225
Anskaffelser og rehabilitering/utvikling	5	10 182 665	7 976 031
Driftskostnader	6	64 018 415	54 002 092
Prosjekter	8	163 929 401	242 962 892
Sum		382 247 315	444 847 241
Driftsresultat		61 609 257	-132 464 516
Finansinntekter	7	1 996 651	334 819
Årsresultat	1	63 605 908	-132 129 697
OVERFØRINGER			
Overført til/fra prosjektavsetninger	8/9	92 715 551	-128 131 368
Overført fra/til andre avsetninger	8/9	-27 173 988	-5 716 395
Overført fra/til avsetning Kronprinsparets driftsregnskap	8/9	-1 935 655	1 718 066
Sum		63 605 908	-132 129 697

BALANSE PR. 31. DESEMBER	NOTE	2022	2021
EIENDELER			
Omløpsmidler			
Fordringer		1 815 681	1 472 317
Forskutterte kostnader		-50 898	1 806 941
Sum		1 764 783	3 279 258
Bankinnskudd			
Kassebeholdning		33 313	50 491
Bankinnskudd drift		170 291 607	124 293 164
Bankinnskudd skattetrekk		4 801 495	5 360 080
Sum		175 126 415	129 703 736
SUM OMLØPSMIDLER		176 891 198	132 982 994
SUM EIENDELER		176 891 198	132 982 994
AVSETNINGER OG KORTSIKTIG GJELD			
Avsetninger			
Avsetning til post 51-prosjekter under utførelse	8/9	112 275 354	19 559 803
Avsetning til post 50-prosjekter	8/9	19 238 172	46 412 159
Avsetning overført fra Kronprinsparets driftsregnskap	8/9	5 715 117	7 650 772
Sum		137 228 642	73 622 735
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		19 027 494	38 365 929
Skyldige offentlige avgifter		9 342 032	9 926 913
Avregning pensjonsforpliktelser		-1 004 233	-827 887
Skyldige feriepenger		12 297 263	11 895 303
Sum		39 662 555	59 360 259
Sum avsetninger og kortsiktig gjeld		176 891 198	132 982 994

Oslo, 13. april 2023

Dag Olav Heian-Engdal
Høffsjef

Noter til årsregnskapet for Den kongelige civilliste

NOTE 1 REGNSKAPSPRINSIPPER

Det kongelige hoff omfatter både Den kongelige civilliste (post 50/51) og underenheten Åpent Slott, men vi har valgt å regnskapføre enhetene separat. Begrunnelsen for separate regnskap er at Åpent Slott er merverdiavgiftsregistrert virksomhet og utenfor det som dekkes av overføring post 50/51.

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk. Økonomireglementet for Det kongelige hoff, som ble fastsatt ved H.K.H. Kronprinsregentens resolusjon 5.7.02, gjeldende fra 1.1.02, er i tillegg benyttet som grunnlag for utarbeidelse av resultatregnskap, balanse og noter. Basert på at årsregnskapet utarbeides i henhold til Økonomireglementet, anses det ikke nødvendig å utarbeide en kontantstrømoppstilling. Fortsatt drift er lagt til grunn ved avleggelse av årsregnskapet.

Inntekter: Overføring/bevilgning post 50: Midler bevilget over post 50 skal dekke kostnadene for Kongehusets offisielle oppgaver, drifts- og lønnskostnader for Det kongelige hoff, samt forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av de statlige eiendommer med tilhørende parker i Oslo, som er stilt til H.M. Kongens disposisjon. Overføring/bevilgning post 51: «Særskilte prosjekt ved Det kongelige hoff». Midler bevilget over post 51 er øremerket prosjekter med så stor kostnadsramme at ordinær bevilgning ikke kan finansiere dem.

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld: Fordringer som skal tilbakebetales innen ett år, er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som forfaller til betaling senere enn ett år, er klassifisert som anleggsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld, er tilsvarende kriterier lagt til grunn. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Anleggsmidler: Det kongelige hoffs innkjøp av varige driftsmidler som IKT-utstyr, kontormaskiner, inventar, biler samt rehabilitering av statlig eiendomsmasse, kostnadsføres i resultatregnskapet. Anskaffelser anses forbrukt i regnskapsåret fordi de har kort økonomisk levetid eller gjelder statens eiendommer. Prosjekter finansiert gjennom offentlige tilskudd regnskapføres etter god regnskapsskikk for offentlige tilskudd (NRS4). Se spesifikasjoner i note 6 om kostnadsførte anskaffelser og rehabilitering, samt i note 8 for tilsvarende kostnader i prosjekter.

Periodiseringsregler: Regnskapet bygger på det grunnleggende prinsippet om sammenstilling. Alle kostnader belastes etter hvert som de påløper. Ved årsslutt foretas avsetning for påløpte kostnader basert på den kunnskap man har ved avslutning av regnskapet.

Fordringer: Kundefordringer og andre fordringer er oppført til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap.

Bankinnskudd, kontanter: Bankinnskudd, kontanter og lignende inkluderer kontanter og bankinnskudd med fallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelse.

Pensjoner: Pensjonsforpliktelser balanseføres ikke. Pensjonskostnader er innbetalinger til Statens Pensjonskasse, der alle ansatte som tilfredsstiller de til enhver tid gjeldende regler for medlemskap, er medlemmer. Avregning pensjonsforpliktelser gjelder differanse mellom beregnet og innbetalt premie til Statens Pensjonskasse pr. 31/12.

Årsresultat og avsetninger: I Økonomireglementet framkommer at Det kongelige hoff beholder disposisjonsretten til utbetalte midler dersom årsregnskapet viser et positivt resultat, og alternativt har ansvaret for å dekke et eventuelt negativt årsresultat. I årsregnskapet kan det foretas avsetninger til framtidig bruk. Årsresultatet for 2022 har økt avsetning til prosjekter under utførelse post 51 med kr 92 715 551, redusert prosjekter/driftsreserve post 50, med kr 27 173 988 og redusert avsetninger for Kronprinsparets offisielle virksomhet med kr 1 935 655. Se spesifikasjoner i note 8 og 9.

NOTE 2 OVERFØRING POST 50/51 OG ANDRE OVERFØRINGER	2022	2021
Bevilgning: St.prp. nr. 1, 2021-2022, KDD, programområde 00 kap.1, post 50	197 225 000	213 991 000
Bevilgning: St.prp. nr. 1, 2021-2022, KDD, programområde 00 kap.1, post 51	233 200 000	97 900 000
Sum	430 425 000	311 891 000

NOTE 3 REFUSJONSINTEKTER OG ANDRE INNTEKTER

Diverse refusjonsinntekter	431 572	491 725
Andre inntekter	13 000 000	
Sum	13 431 572	491 725

Refusjonsinntekter er lønnsrefusjon for arbeid for H.M. Dronning Sonjas Kunstnerstipend, H.M. Dronning Sonjas private kunstvirksomhet, Kongeparets apanasjeregnskap, Åpent Slott og Skaugum gård. Andre inntekter er overføring/kostnadsdekning fra Statsbygg for rehabilitering/fornying av gjerder og porter på Bygdø kongsgård.

NOTE 4 LØNSKOSTNADER

Lønn og feriepenger	112 503 024	108 937 491
Pensjonskostnader	8 754 938	9 697 773
Arbeidsgiveravgift	17 343 339	16 989 792
Andre personalkostnader	5 515 532	4 281 168
Sum	144 116 834	139 906 225

Lønn til hoffsjeff (og inntil 12/9 sjef det kongelige sekretariat) Dag Olav Heian-Engdal er utgiftsført med kr 1 421 419 og annen godtgjørelse med kr 27 730, herav er kr 13 750 innberettet som fordel fri bolig.

Det kongelige hoffs andel av pensjonspremie for hoffsjeffen er utgiftsført med kr 131 732.

Beløpet er ordinær premiebetaling til Statens Pensjonskasse.

Lønn til tidligere hoffsjeff Gry Mølleskog for perioden 1/1-31/7 er utgiftsført med kr 1 106 419 og annen godtgjørelse med kr 100 114, herav er kr 96 250 innberettet som fordel fri bolig.

For toppledergruppen gjelder følgende:

Lønn til sjef Hoffets stab Tone Rinden Rygh er utgiftsført med kr 1 359 914 og annen godtgjørelse med kr 11 060.

Lønn til kommunikasjonssjef Guri Ofstad Varpe er utgiftsført med kr 1 325 718 og annen godtgjørelse med kr 6 624.

Lønn til sjef det kongelige hushold Lars Christian Krog er utgiftsført med kr 1 350 787 og annen godtgjørelse med kr 13 671.

Lønn til slottsforvalter Per Arne Bjørnstad er utgiftsført med kr 1 262 450 og annen godtgjørelse med kr 7 621.

Lønn til sjef sikkerhet Lars Ivar Frøystad er utgiftsført med kr 1 294 302 og annen godtgjørelse med kr 12 065.

Det kongelige hoffs andel av pensjonspremie for toppledergruppen er utgiftsført med kr 873 526.

Beløpet er ordinær premiebetaling til Statens Pensjonskasse.

Gjennomsnittlig antall ansatte er 149.

NOTE 5 ANSKAFFELSER OG REHABILITERING/UTVIKLING - TOTALT FOR DET KONGELIGE HOFF

Anskaffelser kjøretøy og maskiner	1 043 560	620 954
Anskaffelser IKT-utstyr	1 519 305	1 863 591
Anskaffelser inventar og verktøy	5 098 187	3 176 777
Rehabilitering/utvikling uteområder/bygninger/inventar	2 521 613	2 314 709
Sum	10 182 665	7 976 031

Oppstillingen over inkluderer anskaffelser for Kronprinsparets offisielle virksomhet, som er videre spesifisert nedenfor.

NOTE 5 ANSKAFFELSER - KRONPRINSPARETS OFFISIELLE VIRKSOMHET

Anskaffelser biler	1 022 671	
Anskaffelser IKT-utstyr	3 648	105 663
Anskaffelser offisielt utstyr	319 922	8 495
Sum	1 346 241	114 159

NOTE 6 DRIFTSKOSTNADER – TOTALT FOR DET KONGELIGE HOFF	2022	2021
Arrangementer og offisielle kostnader, inkl. reiser, ekskl. forpleining	4 012 792	2 859 749
Forpleining (i tilknytning til arrangementer, kantinedrift etc.)	2 998 503	2 442 557
Reisekostnader for Det kongelige hoff	3 236 184	1 979 787
Drift og vedlikehold av bilparken	2 113 774	2 156 073
Renhold og annen husholdsdrift	1 440 901	1 518 492
Park- og gartneridrift samt vedlikehold av parker og gartneri	2 275 160	2 466 074
Elektrisitet og fjernvarme	11 967 004	7 413 125
Offentlige avgifter	1 873 724	2 091 789
Reparasjoner og vedlikehold av bygninger	3 913 719	3 008 193
Driftskostnader tekniske anlegg, alarmer mv. Service-, leasing-, leie- og lisensavtaler vedr. kjøretøy, kontormaskiner, edb, tv etc.	17 252 415	17 153 729
Informasjonskostnader	800 147	741 806
Telefon, mobiltelefon, porto	2 037 356	2 192 645
Kontorrekvisita, trykking/kopiering, film/fotografering, aviser/trykksaker/bøker	1 169 888	965 430
Honorarer	1 423 310	883 238
Konsulenttjenester	4 258 453	2 758 429
Forsikringer	1 954 302	2 002 688
Diverse kostnader	928 237	1 263 577
Kongepokaler	195 969	44 473
St. Olavs Orden og andre ordener/medaljer	166 578	64 316
Sum	64 018 415	54 006 169

I diverse kostnader inngår kr 522 258 som driftsstøtte for kjøp av gartneritjenester på private eiendommer, kr 80 901 til bistand IKT-konsulent for bildebehandling og kr 300 000 som arrangementsstøtte til SIKT 2022.

Honorar til revisor er utgiftsført med kr 187 595 for ordinær revisjon.

I kostnadene til forsikring inngår også forsikring av KS Norge og kongelige private eiendommer og eiendeler, bortsett fra Kongeparets fritidseiendom Mågerø og Kronprinsparets fritidseiendommer Uvdal/Flatholmen.

Skaugum gård (enkeltpersonforetaket) inngår ikke.

Oppstillingen over inkluderer driftskostnader for Kronprinsparets offisielle virksomhet, som er videre spesifisert nedenfor.

NOTE 6 DRIFTSKOSTNADER – KRONPRINSPARETS OFFISIELLE VIRKSOMHET

Arrangementer og offisielle kostnader*	1 948 122	1 188 653
Bilhold	514 371	365 268
Kontor- og kommunikasjonskostnader mm.	330 965	240 507
Honorarer og eksterne tjenester**	925 386	499 660
Forsikring	256 191	241 384
Sum	3 975 035	2 535 472

*) Inkluderer kr 300 000 i arrangementsstøtte til SIKT 2022

**) Inneholder bl.a. honorarer til leverandører av tjenester i tilknytning til Kronprinsparets offisielle virke, herunder også søm av offisielle antrekk og reisekostnader når de følger Kronprinsparet på reise.

NOTE 7 FINANSINNTEKTER	2022	2021
Renteinntekter	2 038 340	350 605
Bankkostnader	-41 689	-15 787
Sum	1 996 651	334 819

NOTE 8 PROSJEKTER

Innenfor ordinære driftsrammer gjennomføres såkalte rammeprosjekter. Dette er ulike tiltak av prosjektmessig karakter som kan være knyttet til alle sider ved Det kongelige hoffs virksomhet, som bygninger, utearealer, teknologi, organisasjon, personal, arrangementer osv.

RAMMEPROSJEKTER - GJENNOMFØRT INNENFOR POST 50-BEVILGNING

Anskaffelse kjøretøy, maskiner, inventar o.l.	3 769 840	720 083
Rehabilitering/utvikling bygninger	15 325 489	14 082 915
Service, reparasjon og tekniske kostnader	114 444	179 026
Arrangementskostnader	1 067 944	
Konsulenttjenester	1 969 246	726 239
Sum	22 246 962	15 708 263

SÆRSKILTE PROSJEKTER - BEVILGET OVER POST 51

Rehabilitering/utvikling uteområder/bygninger/inventar	119 075 183	190 514 846
Service, reparasjoner og tekniske kostnader mv.	963 880	841 073
Konsulenttjenester	21 643 377	35 898 711
Sum	141 682 439	227 254 630

Sum resultatførte projektkostnader	163 929 401	242 962 892
---	--------------------	--------------------

Nærmere om særskilte prosjekter – bevilget over post 51

Inngående balanse, avsetning til særskilte prosjekter	19 559 803	147 691 171
Årets bevilgning over post 51	233 200 000	97 900 000
Sum til disposisjon særskilte prosjekter	252 759 803	245 591 171
Resultatførte projektkostnader	141 682 439	227 254 630
Prosjekthenførte finansinntekter	-1 197 990	-1 223 262
Sum prosjektmidler til overføring neste år	112 275 354	19 559 803

NOTE 9 AVSETNINGER

Avsetning til særskilte prosjekter under utførelse (post 51-prosjekter)

Inngående balanse	19 559 803	147 691 171
Overført ved resultatdisponering	92 715 551	-128 131 368
Sum	112 275 354	19 559 803

ANDRE AVSETNINGER

Avsetning til rammeprosjekter/driftsreserve post 50

Inngående balanse	46 412 159	52 128 555
Overført ved resultatdisponering	-27 173 988	-5 716 395
Sum	19 238 172	46 412 159

ANDRE AVSETNINGER

Avsetning overført fra Kronprinsparets driftsregnskap

Inngående balanse	7 650 772	5 932 706
Overført ved resultatdisponering	-1 935 655	1 718 066
Sum	5 715 117	7 650 772

Sum avsetninger	137 228 642	73 622 735
------------------------	--------------------	-------------------

Årsregnskap for Åpent Slott

RESULTATREGNSKAP	NOTE	2022	2021
INNETEKTER			
Salgsinntekter		1 409 224	282 323
Billettinntekter		7 773 722	816 792
Diverse inntekter			25 000
Sum	2	9 182 945	1 124 115
KOSTNADER			
Varekjøp		970 056	160 357
Beholdningsendring varelager		-108 570	17 804
Lønnskostnader	3	2 155 407	305 683
Driftskostnader	4	4 561 408	563 817
Sum		7 578 301	1 047 662
Driftsresultat		1 604 644	76 453
Finansinntekter/-kostnader		75 564	-6 149
Årsresultat		1 680 208	70 304
OVERFØRINGER			
Overført til/fra egenkapital		1 680 208	70 304
Sum		1 680 208	70 304

BALANSE PR. 31. DESEMBER	NOTE	2022	2021
EIENDELER			
Omløpsmidler			
Varebeholdning	5	968 133	859 562
Bankinnskudd drift		5 435 318	4 018 071
Kasse		10 000	20 008
Kundefordringer		1 650	31 315
Sum		6 415 101	4 928 957
Sum eiendeler		6 415 101	4 928 957
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Egenkapital pr. 1/1		4 279 671	4 209 367
Overført fra resultatdisponering		1 680 205	70 304
Sum		5 959 876	4 279 671
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		479 001	596 979
Avregning merverdiavgift		-119 551	-28 089
Interimskonto		95 774	80 396
Sum		455 224	649 286
Sum egenkapital og gjeld		6 415 101	4 928 957

Oslo, 13. april 2023

Dag Olav Heian-Engdal
Hoffsjef

Noter til årsregnskapet for Åpent Slott

NOTE 1 REGNSKAPSPRINSIPPER

Åpent Slott er formelt organisert som en underenhet av Det kongelige hoff, men vi har valgt å regnskapsføre Åpent Slott separat. Se også note 1 for Den kongelige civilliste.

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk. I tillegg er Økonomireglementet for Det kongelige hoff, som ble fastsatt ved H.K.H. Kronprinsregentens resolusjon 5.7.02, gjeldende fra 1.1.02, benyttet som grunnlag for utarbeidelse av regnskapet og noter. Fortsatt drift er lagt til grunn ved avleggelse av årsregnskapet.

HOVEDREGEL FOR VURDERING OG KLASSIFISERING AV EIENDELER OG GJELD:

Fordringer som skal tilbakebetales innen ett år, er klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er tilsvarende kriterier lagt til grunn. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Periodiseringsregler: Regnskapet bygger på det grunnleggende prinsippet om sammenstilling. Alle kostnader belastes etter hvert som de påløper. Ved årsslutt foretas avsetning for påløpte kostnader basert på den kunnskap man har ved avslutning av regnskapet.

Varebeholdning: Varelageret er vurdert til det laveste av anskaffelseskost og netto salgsverdi.

Fordringer: Kundefordringer og andre fordringer er oppført til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap.

Bankinnskudd, kontanter: Bankinnskudd, kontanter og lignende inkluderer kontanter og bankinnskudd med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelse.

Pensjoner: Pensjonsforpliktelser balanseføres ikke. Pensjonskostnader er innbetalinger til Statens Pensjonskasse, der alle ansatte som tilfredsstiller de til enhver tid gjeldende regler for medlemskap, er medlemmer.

NOTE 2 INNTEKTER

	2022	2021
Salgsinntekter er salg av souvenirer, bøker etc.	1 409 224	282 323
Billettinntekter gjelder for omvisninger og konserter på Slottet og Oscarshall	7 773 722	816 792
Diverse inntekter er utleie av Oscarshall til arrangement		25 000
Sum	9 182 945	1 124 115

NOTE 3 LØNSKOSTNADER

Lønn og feriepenger	1 759 441	247 730
Arbeidsgiveravgift	267 744	38 104
Pensjonskostnader	128 222	19 850
Sum	2 155 407	305 683

Til sammen har 25 sesongansatte utført 3,45 årsverk i løpet av 2022

Helårsansatte (2,8 årsverk) ble overført Det kongelige hoff/Den kongelige civilliste fra 1/1-13.

NOTE 4 DRIFTSKOSTNADER

Rekvisita	90 616	
Andre driftskostnader	4 097 327	472 959
Renhold	373 465	90 858
Sum	4 561 408	563 817

NOTE 5 VAREBEHOLDNING

Varebeholdningen består av bøker og souvenirer for videresalg	968 133	859 562
--	----------------	----------------

Til hoffsjefen

Uavhengig revisors beretning

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Den Kongelige Civilliste og Åpent Slott som består av balanse per 31. desember 2022, resultatregnskap og oppstilling over endringer i egenkapital for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2022, og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler, god regnskapsskikk i Norge og økonomireglementet for Det kongelige hoff.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Hoffsjefen er ansvarlige for informasjonen i årsberetningen og annen øvrig informasjon som er publisert sammen med årsregnskapet. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker verken informasjonen i årsberetningen eller annen øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen og annen øvrig informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen, annen øvrig informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen og annen øvrig informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen eller annen øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- er konsistent med årsregnskapet og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Hoffsjefens ansvar for årsregnskapet

Hoffsjefen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge og økonomireglementet for Det kongelige hoff. Hoffsjefen er også ansvarlig for slik internkontroll som han finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Offices in:

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må hoffsjefen ta standpunkt til regnskapsenheterenes evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av intern kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av hoffsjefen er rimelige.
- konkluderer vi på om hoffsjefens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om regnskapsenheterenes evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at enhetene ikke kan fortsette driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med hoffsjefen blant annet om det planlagte innholdet i og tidspunkt for revisjonsarbeidet og eventuelle vesentlige funn i revisjonen, herunder vesentlige svakheter i intern kontroll som vi avdekker gjennom revisjonen.

Oslo, 13. april 2023
KPMG AS

Ole Christian Fongaard
Statsautorisert revisor

Ord og uttrykk

En del yrkestitler, ord og uttrykk som brukes ved Det kongelige hoff, har vært brukt i generasjoner og finnes også i denne årsberetningen. Denne ordlisten forklarer disse tradisjonsrike betegnelse.

Adjutant/Adjutantstab. Hans Majestet Kongens adjutantstab er underlagt forsvarssjefen, men fungerer i praksis som en avdeling ved Hoffet. Ordet adjutant stammer fra latin og betyr «å hjelpe til». Kongen har tre adjutanter og tre overadjutanter, mens Hans Kongelige Høyhet Kronprinsen har tre adjutanter. Disse kommer fra forsvarsgrenene Hæren, Sjøforsvaret og Luftforsvaret. I tillegg har Hennes Kongelige Høyhet Prinsesse Ingrid Alexandra en fast adjutant.

Apanasje. Apanasjen er den årlige ytelsen fra Stortinget til Kongeparet og Kronprinsparet til deres private utgifter.

Attaché. Ordet er opprinnelig fransk og betyr «knyttet til». Ved statsbesøk er en eller flere nordmenn med tilknytning til gjestene og deres land attaché de utenlandske gjestene. Det vil si at de skal stå til rådighet hele tiden, være orientert og parat til å besvare alle spørsmål.

Audiens. Ordet stammer fra det latinske ordet «å høre» og betyr «mulighet til å bli hørt». De kongelige mottar hvert år mange mennesker som kommer for å takke eller redegjøre for en sak eller organisasjon.

Civillisten. Den kongelige civilliste er Stortingets bevilgninger til drift og investeringer og lønn til samtlige ansatte ved Det kongelige hoff. Ordet civilliste er opprinnelig engelsk. I 1689 bevilget Parlamentet Kongen et fast årlig tilskudd, mot at han utover Hoffets utgifter også betalte lønnsutgiftene til en rekke sivile embetsmenn som var oppført på den såkalte «Civil List».

Etikette. Takt og tone, og kjennskap til mer eller mindre uskrevne regler, kalles etikette. Det er også tradisjon, sunn fornuft samt respekt for alder og plassering i samfunnet. Etikette kan også bety hvordan man tiltaler kongelige og andre viktige gjester, hvordan rekkefølgen er hvis man skal holde en tale der kongelige, statsråder, ambassadører etc. er til stede. Etikette har også med rang og regler om bordplassering å gjøre.

FDVU. Forkortelsen står for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling. Hoffet legger standarden i NS 3454 til grunn som definisjon på FDVU.

Foretrede. Å bli gitt foretrede betyr å bli mottatt av en person av høy rang. Se også audiens.

Hoff. Hoffet var betegnelsen på en konge eller fyrstes bolig, husholdning og nærstående rådgivere. I dag er Det kongelige hoff organisasjonen som bistår Kongeparet og Kronprinsparet i utøvelsen av deres offisielle virke og private gjøremål. Hoffet forvalter også de kongelige eiendommer.

Hoffdame. Funksjonen som hoffdame oppsto ved de europeiske hoffene på 1700-tallet, som selskapsdamer for dronninger og prinsesser. Senere utviklet stillingen seg til å ledsage og bistå dronninger og prinsesser ved offisielle anledninger. En del av arbeidet besto også av planlegging og tilrettelegging. I dag er det bare Prinsesse Astrid, fru Ferner som har hoffdame.

Hoffsjef. Hoffsjefen er øverste leder for Det kongelige hoff.

Høytidelig audiens. Kongen mottar nye ambassadører som skal representere sitt land i Norge i høytidelig audiens. Den nye ambassadøren blir hentet i en av Hoffets biler og kjørt til Slottet. Garden paraderer, og Kongen tar imot i gallauniform. Når ambassadøren har levert sitt introduksjonsbrev (sine akkreditiver) til Kongen, kan vedkommende begynne å fungere som ambassadør i Norge.

Kongehuset og Kongefamilien. Det kongelige hus inkluderer den til enhver tid sittende monark med ektefelle og nærmeste arveberettigede i generasjonene etter med ektefeller. Den kongelige familie omfatter i tillegg monarkens øvrige familie.

Medaljemottakelse. Hvert år holder Kongen mottakelser på Slottet for mottakere av Kongens Fortjenstmedalje. Hver medaljemottaker kan ha med seg en ledsager på mottakelsen.

Ordener og medaljer. Ordensvesen finner man i de fleste av verdens nasjoner. Gjennom utdelingen av ordener kan et statsoverhode belønne landsmenn og utlendinger for innsats til samfunnets beste. For å komplettere ordensvesenet har man i mange år delt ut medaljer. I motsetning til ordenene, som ofte har en korsform, er medaljene runde. I tillegg til fortjenstmedaljer har det siden 1818 vært tradisjon at de norske kongene har innstiftet minnemedaljer ved særskilte merkedager i Kongehuset.

Protokoll. Samlebetegnelse for høytidelige former og seremoniell i forbindelse med et statsoverhode og utenrikstjenesten. Protokoll stammer opprinnelig fra gresk. Se også etikette.

Rang. Rang kan knyttes til bestemte stillinger i samfunnet og/eller bestemte samfunnsgrupper. Bordplasseringen ved offisielle middager på Slottet skjer etter rang.

Statsbesøk. Offisielt besøk av et statsoverhode hos et annet statsoverhode kalles statsbesøk. Ved statsbesøk til Norge blir det gjestende landets statsoverhode tatt imot av Kongeparet ved en høytidelig seremoni på Slottsplassen.

Slottsforvalter. Ansvaret for den bygningsmessige driften og vedlikeholdet på Slottet ligger hos slottsforvalteren.

BILDEKREDITERINGER

- Kimm Saatvedt / Det kongelige hoff: Forsiden
- Ida Bjørvik / Det kongelige hoff: side 3, 5 (midten), 50
- Beate Oma Dahle / NTB: side 5 (topp venstre), 26
- Liv Anette Luane / Det kongelige hoff: side 5 (topp høyre)
- Øivind Möller Bakken / Det kongelige hoff: side 5 (bunn venstre og høyre), 13, 15, 19, 22, 24, 25, 29, 57, 58, 62, 63, 65, 70, 72, 73, 74, 77, 78
- Erik Birkeland / TINGH: side 7
- Morten Brakestad / Stortinget: side 9
- Guri Ofstad Varpe / Det kongelige hoff: side 10, 21, 40
- Simen Løvberg Sund / Det kongelige hoff: side 17, 33 (topp), 47, 48
- Håkon Mosvold Larsen / NTB: side 27, 36, 52
- De kongelige samlinger: side 28
- Ole Berg-Rusten / NTB: side 30, 41 (bunn), 55
- Wanda Nathalie Nordstrøm / Miljøagentene: side 32
- Lise Åserud / NTB: side 33 (bunn), 39, 41 (topp), 44 (bunn), 49, 51, 53
- Annika Byrde / NTB: side 37 (topp)
- Marius Dalseg Sætre / DNT: side 37 (bunn)
- Stian Lysberg Solum / NTB: side 38
- Heiko Junge / NTB: side 42, 54
- Björn Larsson Rosvall / TT: side 43
- Trond Reidar Teigen / NTB: side 44 (topp begge)
- Keld Navntoft / Kongehuset i Danmark: side 46 (topp)
- Una Sighvatsdóttir, Presidentens kontor: side 46 (bunn)
- Jan Haug / Det kongelige hoff: side 59
- Sara Svanemyr / Det kongelige hoff: side 60
- Åshild Breian / Avisa Oslo: side 61
- Ørn E. Borgen / NTB: side 79
- Marit Hommedal / NTB: side 80
- Sven Gj. Gjeruldsen / Det kongelige hoff: side 81
- Javad Parsa / NTB: side 83

UTGITT AV

Det kongelige hoff
April 2023

ISBN

978-82-8106-040-1

DESIGN

Neue Design Studio

PRODUKSJON

Fladby AS

Det kongelige hoff